Prèkè

Toppunt van tegenstrijdigheid: Drinken op je gezondheid.

Amigoe

JEUGDCONGRES
...betere wereld...

VANDAAG

102E JAARGANG — NO.: 157

VRIJDAG 12 JULI 1985

Nieuws in vogelvlucht

KUWEIT — Bij bomaanslagen op 2 Kuweitse cafe's zijn gisteren zeker 11 doden en 89 gewonden gevallen. Het is nog niet bekend wie dit deed. Vliegtuigen werden opgehouden wegens het onderzoek. Een belangrijke parlements- commissie van Kuweit heeft aanbevolen de militaire steun aan Syrie, Jordanie en de PLO te beeindigen. Kuweit legde daarvoor jaarlijks zo'n 300 miljoen dollar apart. In 78 beloofden Kuweit, Saoedi Arabie en 5 andere olieproducerende landen over een periode van 10 jaar voor 300 miljard dollar steun te geven aan genoemd trio om zich tegen Israel teweer te kunnen stellen. Kuweit vindt dat het geld misbruikt wordt.

*****

BEIRUT — Premier Karami is begonnen met de 1e fase van het door Syrie gesteunde veiligheidsplan waarbij de anarchie door milities wordt uitgebannen en heeft een veiligheidscomite voor West Beirut benoemd. In de 3 grootste Libanese steden bleef de situatie gespannen. Een speciale pauselijke gezant heeft om steun gevraagd voor de christengemeenschap. Kard. Etchegaray had het over een «spiraal van suicidale geweldadigheid».

*****

ISLAMABAD — In de Afghaanse hoofdstad Kabul vielen veel doden, onder wie kinderen, bij een explosie in een drukke winkelwijk voor de Russen en de betergesitueerden. Kennelijk was het een verzetsactie.

*****

NEW DELHI — Het Indiase leger heeft in het grensgebied met Pakistan minstens 9 Pakistaanse soldaten gedood. De Pakistani probeerden een strategisch belangrijke gletsjer te bezetten, zei New Delhi.

*****

BAHREIN — Een Turkse tanker met Iraanse olie is vandaag in brand geschoten in de Perzische golf bij het Iraanse olie- eiland Kharg door Iraakse vliegtuigen.

*****

TEHERAN — Bij een explosie in een Iraanse bus zijn gisteren 7 doden gevallen. Dit gebeurde bij Tabriz. Zondag was er een autobomaanslag in Teheran met 4 doden.

*****

PRETORIA — Volgens Zuid Afrika bevond de antropoloog De Jonge zich gedeeltelijk in de Nederlandse ambassade toen hij door de politie werd gedwongen mee te gaan. Aldus Buitenland- minister Botha. De hem begeleidende agenten trokken hem terug in de gang. Nederland houdt vol dat De Jonge de spreekkamer had bereikt toen hij werd weggesleept. Op de vraag of deze zaak de verhouding met Nederland zal verslechteren zei Botha dat die niet slechter kan worden. De consul bezocht gisteren Helena Pastoors, die echtgenote van de Jonge was en die ook vastzit. Nederland heeft nog steeds geen officiele reactie gekregen van Zuid Afrika op het verlangen om De Jonge zo snel mogelijk weer op de ambassade terug te brengen. Het antwoord is nog niet klaar, liet men weten. De PvdA vindt dat Nederland zijn ambassadeur moet terugroepen. Wetenschappers hebben zich tot de regering gewend ten gunste van De Jonge. Pretoria heeft alvast laten weten dat eventuele VS- sancties geen wijziging zullen brengen in zijn apartheidsbeleid.

*****

KUALA LUMPUR — Nieuw Zeeland blijft bij het verbod voor het afmeren van atoomschepen. In een gesprek met VS- Buitenland- minister Shultz is dit meegedeeld. Dit verbod bedreigde de toekomst van ANZUS, het militaire bondgenootschap tussen Australie, Nieuw Zeeland en de VS.

*****

JERUZALEM — Israels Buitenland- minister Shamir heeft zich uitgesproken voor gratieverlening aan 15 veroordeelde joodse kolonisten, die woensdag schuldig werden bevonden aan terreur- activiteiten en moord. Shamir noemde hen «uitstekende jongens die zich hebben vergist».

*****

CORK — De recorders in de beide zwarte dozen van het verongelukte Indiase passagiersvliegtuig lijken in goede staat te verkeren. Het minirobot- onderzoeërs had men een week lang een vierkante mijl van de zeebodem afgezocht in de buurt waarvan het vliegtuig met 329 passagiers in zee moet zijn gestort tot men een wrakstuk ontdekte via een video- camera. Daarna ving men sonar- echo's op en zwakke signalen der recorders. De berging duurde 6 uur op 2000 meter onder de zeespiegel.

*****

WASHINGTON — Een werkneemster van de CIA en haar Ghanese vriend, die familie is van Ghana's leider Rawlings, zijn opgepakt wegens spionage voor een vreemde mogendheid. Het VS- huis is voor invoering van de doodstraf voor militairen die spionage plegen in vredestijd.

*****

SALVADORIAANSE VLUCHTELINGEN ONGEVOELIG PUNT

Grensgeschil moet voor december uit wereld geholpen zijn

Honduras- El Salvador top over oplossing problemen

LA PAZ — Op presidentieel niveau is door Honduras en El Salvador geprobeerd een aantal bilaterale akkoorden te bereiken om onder meer hun problemen in het grensgebied uit de wereld te helpen. De directe dialoog tussen de presidenten heeft geen concreet resultaat geboekt. Wel gaat men in de reeds lang bestaande commissies er verder over praten. De presidenten Roberto Suazo Cordova van Honduras en Jose Napoleon Duarte van El Salvador hebben Nicaragua aangewezen als de schuldige van de vertraging bij het vredesproces in Midden Amerika. Dit land wordt een confrontatie- politiek verweten. Honduras en El Salvador zeggen te staan achter het streven van de internationale instellingen om de Salvadoriaanse vluchtelingen naar hun vaderland te doen terugkeren.

De presidenten voerden hun besprekingen in het Hondurese La Paz op ongeveer tachtig kilometer ten noordwesten van de hoofdstad Tegucigalpa. De eerste gespreksronde duurde urenlang. Het overleg werd donderdag voortgezet. Het gaat hierbij om een grensgeschil dat dateert van 1861 en dat in 1969 verergerde als nasleep van de Voetbaloorlog tussen El Salvador en Honduras welke toen honderd uur duurde. De bedoeling was in directe besprekingen tussen de presidenten een uitweg te zoeken uit de nog steeds bestaande grensproblemen. In 1980 kwam er weliswaar een algemeen vredesakkoord tot stand tussen San Salvador en Tegucigalpa. Daarin werd het vergelijk vastgelegd over 66,5 procent van de grenslijn, maar over een gebied van 419,6 vierkante kilometer kon men het niet eens worden. Dit omstreden gebied ligt verspreid over zes percelen grond in het grensgebied, welke sedert 1982 door de guerrillastrijders van het Farabundo Marti bevrijdingsfront wordt bezet gehouden.

Het vredesverdrag kwam tot stand na tussenkomst van de Organisatie van Amerikaanse Staten (OAS) met als bemiddelaar de Peruaanse jurist Jose Luis Bustamente y Rivero die elf jaar geduldig overleg pleegde. In het verdrag wordt een periode van vijf jaar vastgelegd om de grensgeschillen uit de wereld te helpen. Deze periode loopt op 10 december ten einde. Mochten de beide landen elkaar niet kunnen vinden dan wordt de kwestie voorgelegd aan het Internationale gerechtshof in Den Haag, Nederland. De Salvadoriaans- Hondurese top wilde dit voorkomen.

Uit de gezamenlijke verklaring van de beide presidenten aan het lot van het overleg werd duidelijk dat men niet tot een concrete oplossing voor de grensafbakening is gekomen. Beide landen willen in direct overleg tot een akkoord komen over de afbakening te land en ter zee. De gemengde commissie welke zich hiermee bezig houdt krijgt de opdracht daarbij uit te gaan van de verschillende voorstellen hierover. Men moet proberen deze tot een harmonieus geheel om te vormen en verslag uitbrengen hierover.

Op de agenda van de ontmoeting van Duarte en Suazo Cordova stond ook de kwestie van de Salvadoriaanse vluchtelingen in Honduras. Sinds 1981 zijn tijdens de burgeroorlog in hun land zo'n 32.000 Salvadorianen om politieke en sociale redenen uitgeweken naar Honduras. Gedacht wordt aan hun terugkeer. Deze eventuele terugkeer is een zaak welke uiterst gevoelig ligt. Zij zijn ondergebracht in kampen welke beheerd worden door de Vluchtelingen- organisatie van de Verenigde Naties. Honduras wil van deze kampen af. Volgens Tegucigalpa zijn de vluchtelingenkampen vrijplaatsen geworden voor de Salvadoriaanse guerrilla. De guerrillastrijders komen daar uitrusten en maken van de gelegenheid gebruik zich medisch te laten verzorgen. Zijn zij weer op krachten gekomen dan keren zij terug naar het strijdtoneel. Het probleem is echter dat El Salvador ook niet zit te springen op de terugkeer van deze vluchtelingen. Feit is namelijk dat degenen in de kampen die inderdaad onder de term vluchteling vallen gelieerd zijn met de guerrilla. Het gaat vaak om mensen die het in El Salvador te heet onder de voeten was geworden omdat zij familieleden waren van erkende guerrillastrijders. Een massale terugkeer van deze vluchtelingen zou de achterban van de guerrilla zeker versterken. En dit is een zaak waar men in San Salvador mooi warm voor kan lopen.

In de slotverklaring wordt ook gesproken over de vluchtelingen in Honduras. De twee landen zeggen hun steun toe aan het Hoge commissariaat voor de Vluchtelingen van de Verenigde Naties en aan andere instellingen om tot een spoedige oprichting van een tripartiete commissie te komen welke de terugkeer van de Salvadoraanse vluchtingelingen zal moeten vergemakkelijken.

De beide buurlanden mogen dan wel op gelijke hoogte zitten in hun verhouding tegenover de Verenigde Staten en zij mogen allebei pal achter het Amerikaanse beleid ten opzichte van Nicaragua staan, in verschillende andere opzichten kan men de verhouding tussen El Salvador en Honduras moeilijk optimaal achten. Beide landen staan nog steeds erg wantrouwig tegenover elkaar. Dit is duidelijk aan het licht gekomen met het Amerikaanse plan om het Middenamerikaanse militaire kader te gaan trainen in Honduras. Honduras staat daar afwijzend tegenover en wil niet dat Salvadoriaanse militairen in Honduras opgeleid worden. De Amerikanen zijn welkom voor de training van het Hondurese leger en Amerikaanse militaire bases zijn daarbij meer dan welkom in Honduras, maar Salvadoriaanse militairen moeten wegblijven.

Ondertussen is weer een militaire oefening onderweg welke onder leiding staat van Amerikaanse instructeurs en waaraan zevenhonderd Hondurese militairen deelnemen in het gebied van Pinalejo op 250 km ten westen van Tegucigalpa. Deze oefening past in het kader van een grootscheeps oefenprogramma van Amerikaanse en Hondurese troepen.

Op hetzelfde vlak ligt ook het Hondurese bezwaar tegenover El Salvador, dat dit land veel meer Amerikaanse militaire en economische hulp krijgt dan Honduras. Tegucigalpa is al lange tijd in de markt om een beter evenwicht te bewerken op dit gebied. Beide landen hebben bezwaren tegen het militair zo uit de kluiten gewassen Nicaragua, Honduras voelt er duidelijk niet voor dat El Salvador ook een militaire super- macht wordt onder de kleine Middenamerikaanse staten.

Van deze ambivalente verhouding blijkt in de slotverklaring niets. Deze begint met een felle aanval op Nicaragua dat door zijn houding de situatie in Midden Amerika heeft doen verslechteren. Daar maken Honduras en El Salvador zich erg bezorgd over. Nicaragua heeft zich schuldig gemaakt aan gewapende provocatie in het grensgebied met Honduras en Costa Rica, zo staat in de slotverklaring. Ook heeft het hindernissen in de weg gelegd aan het vredesproces van de Contadoralanden. Op de Sandinistische regering wordt een beroep gedaan zijn machtspolitiek te laten varen en naar de overlegtafel terug te keren om zo tot een effectieve ontwapening te komen in Midden Amerika. Zo kan er op de duur ook de noodzakelijke verzoening tot stand komen binnen Midden Amerika, zo menen de presidenten Suazo Cordova en Duarte.

ORANJESTAD — De Aeropuerto Reina Beatrix van Aruba bleef gisteren lange uren voor alle verkeer gesloten nadat een Boeing 747 van de KLM moest terugkeren voor een uitgebreid onderzoek aan boord. Toen het propvolle vliegtuig met bestemming Schiphol tegen half vijf donderdagmiddag reeds op weg was naar de startbaan, werd de Verkeerstoren tot zes keer toe door een onbekende persoon gebeld met de mededeling: "Laat het grote vliegtuig niet vertrekken. Er zit iets aan boord dat niet goed is". Het zekere voor het onzekere nemend werd besloten zowel het vliegtuig, passagiers als bagage aan een uitgebreid onderzoek te onderwerpen. Bij de foto: het moment waarop de passagiers in grote haast het vliegtuig verlaten, terwijl bezorgde familieleden buiten bij een van de poorten zich afvragen wat er allemaal gaande is.

Buenos Aires stelt Londen teleur

LONDEN — Groot Brittannie voelt zich ontgoocheld door de Argentijnse reactie op de opheffing van het importverbod van Argentijnse producten en het verzoek de diplomatieke relaties te hernemen. Londen vindt dat de Argentijnse reactie in feite betekent dat Buenos Aires niets terugdoet voor zijn geste. Weliswaar zegt Argentinie bereid te zijn tot globaal overleg met Engeland, maar daar voelt Londen niet zoveel voor omdat dan onmiddellijk de kwestie van de souvereiniteit over de Malvinaseilanden ter tafel wordt gebracht door Argentinie.

Nieuw: hulp aan verzet in Kampuchea

VS-huis keurt hulp Latijns Amerika goed en voorwaarden

WASHINGTON — Het Amerikaanse huis van afgevaardigden heeft een aantal maatregelen goedgekeurd met betrekking tot de Amerikaanse hulpverlening aan Latijns Amerika, waarbij de voorwaarden waaronder deze hulp wordt verleend toegespitst worden.

Zo vindt het congres dat een land geen hulp verdient dat zich niet daadwerkelijk inzet voor de strijd tegen de handel in verdovende middelen. Ten aanzien van Guatemala is er de speciale voorwaarde dat dit land op mensenrechtengebied zich meer moet inspannen. Peru en Bolivia komen op hun beurt weer in aanmerking voor meer hulp omdat deze landen zoveel hebben gedaan voor de bestrijding van de drugshandel.

President Ronald Reagan heeft het belang dat zijn land aan deze bestrijding hecht nog eens onderstreept door de landen van het Caribisch gebied en Latijns Amerika aan te sporen zich toegang te verschaffen tot de geheime bankrekeningen als een manier om de handel in drugs te achterhalen. Ook willen de VS dat de hulp gekoppeld wordt aan het bevorderen van het particuliere initiatief en moet het een gunstig klimaat scheppen voor investeringen.

Het huis heeft ook te verstaan gegeven dat het voor 1 januari 1986 wil worden ingelicht over de omvang van de schuldenlast in Latijns Amerika, de gevolgen daarvan voor de landen in het betrokken gebied. Verder wil men van de Amerikaanse regering weten wat deze doet ten aanzien van dit probleem.

Overigens is het zo dat het niet zeker is dat de regering deze wet overneemt. De mogelijkheid bestaat zelfs dat president Reagan er zijn veto over uitspreekt. In het door de Democraten beheerste huis is namelijk de nadruk van militaire hulp naar economische hulp verschoven. Ook is vastgelegd dat het hulpbedrag wordt bevroren op het bedrag van dit jaar. De bevriezing geldt niet voor de hulp aan Egypte en Israel. Het gaat om hulp tot een totaal van 12,6 mil ard dollar. Omdat de senaat ten aanzien van de buitenlandse hulp een ander ontwerp heeft aangenomen moet er nu in overleg tussen senaat, beheerst door de Republikeinen, en het huis gezocht worden naar een middenweg. Wat Latijns Amerika betreft omvat het ontwerp 3,3 miljard hulp, waarvan het grootste deel bestemd is voor Midden Amerika. Ook gaat er 27 miljoen dollar aan hulp naar de anti- Sandinistische guerrilla voor «niet op doden gerichte» hulp. Guatemala komt ook weer in aanmerking voor hulp als het zijn goed. wil op mensenrechten- gebied toont.

Nieuw is de hulp tot 5,5 miljoen dollar aan het niet- communistische verzet in Kampuchea. Het huis heeft er ook in toegestemd de presidenten te machtigen om hulp op te schorten aan landen waar de onveiligheid op de vliegvelden een risico wordt geacht voor Amerika ien; eventueel kan de president aan Amerikaanse luchtvaartmaatschappijen verbieden op die landen te vliegen.

Dollar nog meer omlaag

AMSTERDAM — De dollar begon zijn laatste werkdag deze week zoals hij deze ook begon: namelijk met te dalen. In Amsterdam zakte bij bijna drie centen in vergeli king met de slotkoers van donderdagmiddag. In de eerste operaties op de wisselmarkt noteerde hij 3,28425 gulden tegen een slotkoers van 3,3140 gistermiddag. Ook elders deed zich eenzelfde ontwikkeling voor. Het goud is in opmars.

Na aanslag op Greenpeaceschip:

Politie zoekt Fransman

WELLINGTON — De Nieuwzeelandse politie is op zoek naar een Fransman die op het Greenpeace-schip Rainbow Warrior werd gezien kort voordat dit woensdagavond door middel van twee bomexplosies tot zinken werd gebracht in de haven van Auckland. Dit is vrijdag vernomen van politie- woordvoerder Trevo Tozer. Door de aanslag kwam een Nederlandse fotograaf van Greenpeace om het leven.

Interpol is ingeschakeld om te helpen de Fransman op te sporen, die Nieuw- Zeeland per vliegtuig heeft verlaten, zei Tozer. De Fransman, naar wie de Nieuwzeelandse politie op zoek is, is na de ontploffingen aan boord van de Rainbow Warrior naar Tahiti gegaan. Hij is volgens de Nieuwzeelandse politie de enige persoon die op het schip geweest is en na het zinken ervan Nieuw- Zeeland heeft verlaten.

Een van de zeven internationale directeuren van de milieu- organisatie Greenpeace verklaarde intussen vrijdag dat de bommen, die het schip tot zinken brachten, ook gericht zouden kunnen zijn geweest tegen de leiding van de organisatie. Patrick Moore verklaarde te menen dat de leden van een „niet met een regering verbonden extremistische organisatie met duidelijk paramilitaire trekken" de bommen zouden kunnen hebben geplaatst, maar hij ging daar niet nader op in.

Moore zei dat de hele leiding van Greenpeace in Auckland was geweest voor een vergadering en dat alle zeven directeuren van plan waren geweest de nacht door te brengen op de Rainbow Warrior, maar uiteindelijk van gedachte waren veranderd.

Het vlaggeschip van de organisatie zou volgende maand een vloot hebben aangevoerd om te protesteren tegen Franse kernproeven op het atol Mururoa in het zuiden van de Stille Oceaan.

Enkele kranten in Nieuw- Zeeland hebben na de aanslag een politiek pamflet ontvangen van de groepering „Liever dood dan rood", zo heeft een woordvoerder van de Nieuwzeelandse politie vrijdag verklaard.

De politiewoordvoerder omschrijft de brief, die ook bij andere media bezorgd is, als „een politiek getinte brief of een soort politieke brief". In de brief stelt de groepering, die volgens de Nieuwzeelandse autoriteiten anti- communistisch is, zich niet rechtstreeks verantwoordelijk voor de aanslag op het vlaggeschip van de milieu- organisatie. De politie kent de groepering.

Galapagos vrede, geen ruimtevaart

QUITO — De mogelijkheid van een ruimtevaartstation op de Galapagos- eilanden is bits van de hand gewezen door de marine- bioloog Hugo Loza. In een verklaring tegenover het dagblad Ultimas Noticias zei hij dat de bevolking van de beroemde natuur- eilanden gevraagd had deze tot «vredeseilanden» uit te roepen. Volgens Hugo Loza is men in het geweer gekomen nadat bekend werd dat het beroemde Paaseiland dat aan Chili toebehoort mogeli.k gebruikt gaat worden als landingsbaan voor de Amerikaanse ruimtevaart. Daarom wilde man van de kant van de Galapagos- eilanden welke van Ecuador zijn, de autoriteiten alvast laten weten dat men voor zoiets niet in de markt is.

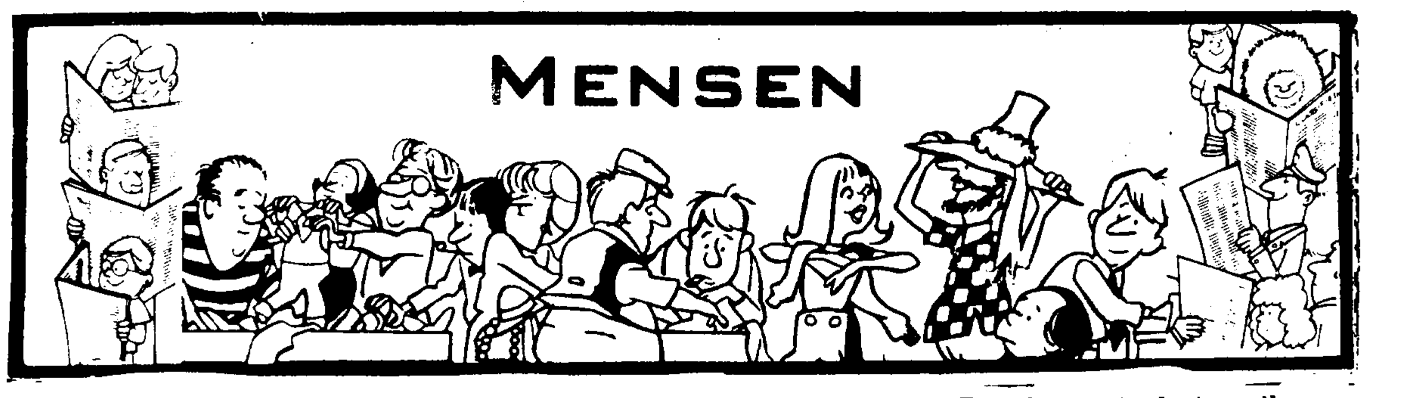
De Galapagoseilanden werden door de Unesco tot «erfenis van de mensheid» verklaard wegens hun bijzondere flora en fauna, die uniek zijn in de hele wereld.

Na grens-incident Costa Rica

OAS wil geen veroordeling van Nicaragua

WASHINGTON — De Organisatie van Amerikaanse Staten (OAS) is nog niet ingegaan op het Costaricaanse verzoek Nicaragua te veroordelen voor zijn optreden in het grensgebied met Costa Rica, waarbij Costaricaanse grenswachters omkwamen en gewond raakten. San Jose wilde ook dat de OAS een schadevergoeding zou toewijzen. In diplomatieke kringen verluidt dat de onderzoek- commissie de meest verzoenende tekst wil opstellen welke in dit geval mogelijk is. Door de OAS werd op verzoek van Costa Rica een commissie ingesteld welke het incident moest onderzoeken. De OAS benoemde daarin de vier Contadora- landen Colombia, Mexico, Panama en Venezuela. Volgens de diplomaten kiest men voor een verzoenende koers met het oog ook op de toekomst. Wat voorkomen moet worden is een herhaling van een dergelijk incident, zo meent men. Voorlopig legt Costa Rica zich niet bij deze gang van zaken neer en wil men een vergadering om de onderzoekcommissie te vragen met zijn beslissingen voor de dag te komen.

MENSEN

Een ansichtkaart met de filmster CONNY FROBOESS is na 21 jaar na verzending door de PTT onlangs in Rotterdam bezorgd. De ontvanger van de in januari 1964 verzonden kaart moet echter 75 cent strafport betalen, omdat de kaart slechts met vijf cent gefrankeerd is en dat vindt de PTT heden ten dage te weinig. De kaart is destijds verzonden door de grootouders van Mevrouw Spek. Mevrouw Spek zei dat ze destijds een fan was van de afgebeelde filmster. De ouders van haar wonen sinds jaar en dag nog aan de Coolhaven in Rotterdam, alleen hun huisnummer is drie jaar geleden veranderd van 20 in 18, waardoor de kaart nu bij de buren is bezorgd.

*****

Na een korte stijging in de eerste maanden van 1985 treedt weer een daling op in het aantal Joden dat de Sovjetunie verlaat. In juni hebben niet meer dan 37 joden de Sovjetunie mogen verlaten. Hiermee komt het aantal Joodse emigranten in de eerste helft van 1985 op 501. In de maanden januari tot en met mei verlieten respectievelijk 61, 88, 98, 166 en 51 Joden de Sovjetunie. In 1979 stonden de autoriteiten in Moskou aan 51.330 Joden toe, naar het westen te emigreren. Zij reisden naar Wenen, vanwaar ze een nieuw vaderland kozen. Maar nadien is het aantal emigranten drastisch gedaald. Zo verlieten in 1983 maar 1320 Joden de Sovjetunie, en in 1984 922.

*****

Een 53- JARIGE MAN uit Apeldoorn moet voorlopig nog even in zijn rijtjeshuis in de zuidelijke stadswijk blijven wonen. Hij had een dezer dagen zijn spaarcenten met een bedrag van bijna 107.000 gulden uit een muurkast op de zolder willen halen om er een huisje voor zichzelf van te kopen, maar anderen waren hem voor. Toen hij even boodschappen deed hebben onbekenden de spaarpot tot op de laatste cent geleegd. De alleenwonende man, die volkomen van de kaart is, vertelde de Apeldoornse politie dat hij vanaf zijn veertiende jaar iedere cent opzij zette. Hij heeft nog een heel klein beetje hoop dat de politie de daders vindt. Daar heeft hij dik duizend gulden voor over.

*****

Een skiër met één been is een van de poppen die ontworpen zijn door SUSAN ANDERSON en behoort tot de collectie die onder andere bestaat uit vuurvechters en baseball- spelers. Iedere pop heeft zijn eigen handicap. Anderson is vorig jaar van start gegaan met de creatie van de poppen en zijn in de eerste plaats bestemd voor gehandicapte kinderen zodat ze zich met de pop kunnen indentificeren.

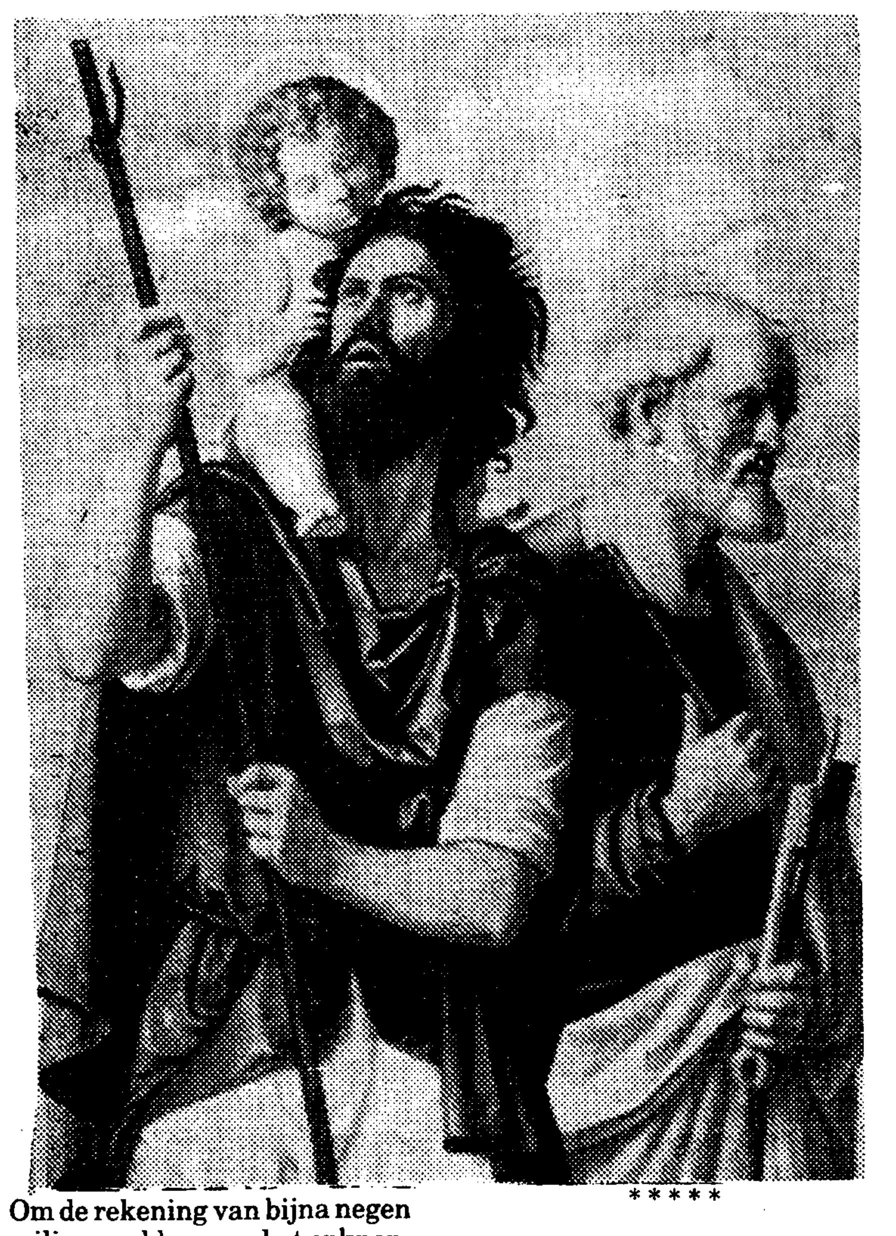
*****

Een chirurg in de Amerikaanse stad Baltimore gebruikt na operaties gewone ritssluitingen om de wond te dichten. Hij zegt op deze wijze al 28 alvleesklier- operaties te hebben verricht en dat het sterftecijfer bij acute gevallen sterk is gedaald. DR H. HARLAN STONE is de eerste chirurg in de VS die bij operaties gebruik maakt van ritssluitingen. Met de nieuwe methode zegt de chirurg gemakkelijker in de buik van een patiënt te kunnen komen die een alvleesklier- operatie achter de rug heeft. Na deze operatie ontstaan er vaak bloedingen, die met inwendig verband tot staan gebracht moeten worden. Het verband moet voortdurend vernieuwd worden en daardoor dient de wond heropend te worden. Deze ingrepen die uren duren, worden onder narcose verricht en dat vraagt een hoge tol onder de ernstig zieke patiënten. Stone zegt dat hij nu de ritssluiting opent, het verband ververst en vervolgens de patiënt weer "dichtritst", een veilige handeling die maar vijf minuten in beslag neemt en die aan het bed van de patiënt kan worden gedaan. Het herstellings- percentage is, aldus Stone tot 90 procent gestegen. De methode wordt volgens de chirurg ook al in Groot- Brittannië, West- Duitsland en België toegepast.

*****

Videofilms en eten- uit- de- muur maken de BRITTEN tot de gelukkigste mensen van de wereld. Een opinie- instituut dat onlangs voor regeringen van 27 landen een opinie- peiling uitvoerde met de bedoeling te achterhalen " hoe gelukkig" een ieder is. Ongeveer 70 procent van de ondervraagde Britten bekende zich gelukkig. Daarmee plaatste Groot- Brittannië zich op de eerste plaats van de ranglijst. Een van de hoofd oorzaken van de evenwichtige gemoedstoestand van de Britse bevolking is, dat de Britten een veel bevredigender gezinsleven hebben dan de bewoners van andere landen. Dit blijkt uit het bijeenkomen van de familieleden op zaterdag, wanneer men naar video- films op de televisie kijkt en tegelijkertijd prefab- maaltijden eet. Volgens het onderzoek heeft intussen 30 procent der Britten video- apparatuur. Het aandeel van de kant- en - klare maaltijden is de laatste jaren van 14 tot 27 procent gestegen van alle in Groot- Brittannië genoten maaltijden.

Om de rekening van bijna negen miljoen gulden voor het opknappen van zijn kasteel te kunnen betalen heeft de vader van prinses Diana onlangs twee oude meesterwerken laten veilen bij Sotheby's in Londen. Het schilderij op de foto, Christoffel en Petrus met Jezus, van de vijftiende eeuwse artiest Cima uit Venetië bracht meer dan 1,1 miljoen gulden op. Op de kritiek dat hij het kunstbezit van de familie verspeelt antwoordde de graaf van Spencer dat het de enige manier is om Althrop- house in te behouden.

*****

Het medisch tucht- college in Den Haag heeft een huisarts in opleiding een berisping gegeven omdat hij na een telefoontje over een zieke baby niet zelf is gaan kijken maar de ouders heeft geadviseerd, nog even te wachten. Het vier weken oude kind overleed een dag later aan een hersenvlies- ontsteking. De arts deed als waarnemer de avond- en nachtdienst van zijn huisartsopleider, die zelf ook de hele avond en nacht aanwezig was. De assistent werd om half zes 's ochtends gebeld door de vader van het kind die zei dat zijn zoontje niet wilde drinken, 39,6 graden koorts had, kreunde en onregelmatig ademhaalde. De arts adviseerde de volgende voeding af te wachten. Toen de baby ook toen niet wilde drinken waarschuwden de ouders hun eigen huisarts, die het kind direct naar het ziekenhuis liet brengen. Volgens de arts had de vader tijdens het telefoon- gesprek gezegd dat het kind geen ernstig zieke indruk maakte. Hij ontkende ook dat er over kreunen en een onregelmatige ademhaling zou zijn gesproken. Maar het tuchtcollege vindt dat de arts, ook als zijn lezing van het telefoon- gesprek klopt, zich op de hoogte had moeten stellen van de toestand van het kind. Ook tegen de opleider was een klacht ingediend omdat hij verantwoordelijk zou zijn voor de manier waarop de stagiair zijn werk deed. Deze klacht heeft het tuchtcollege afgewezen aangezien de assistent al bijna aan het eind van zijn stageperiode was en gedurende zijn opleiding blijk had gegeven van bekwaamheid en zorgvuldigheid. Bovendien was afgesproken dat hij zijn opleider altijd kon wekken en raadplegen.

CURAÇAO AGENDA

WEEKEINDEDIENST EILANDSGENEESKUNDIGEN
STADS- EN 2DE DISTRIKT OOST
13 juli 1985 vanaf 08.00 uur t/m 15 juli 1985 om 07.00 uur
Dokter Krishnadath, Sentro Mediko Marie Pampun, tel.: 615044/615265; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 80092 b.g.g. 625416/625822.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Wilsoe, Da Costa Gomez, Nassy, mevr. Nassy- Tseng, Lutchman, Tseng, Rauchbaar, Braakman, Doran en mevr. Guerrero- Bakmeyer)

STADS- EN 2DE DISTRIKT WEST
12 juli 1985 vanaf 18.00 uur t/m 15 juli 1985 om 06.00 uur
Dokter Rosales- Concension, Konsultorio Brievengat, tel.: 77244; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 75611 b.g.g. 625822/625614.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Swart, Roose, mevr. Braakman-Bonder, Whiteman, mevr. Goilo- Henry, King, mevr. Soliana- Tjin, Heerenveen, Nivillac, mevr. Rosales- Concession en mevr. Pablo)

DERDE DISTRIKT BANDABAO
12 juli 1985 vanaf 18.00 uur t/m 15 juli 1985 om 06.00 uur
Dokter Vonhögen, Spreekkamer: Barber, tel.: 641658 / 641605; spreekuren: 10.00-11.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 75761 b.g.g. 625614/625822.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Tweed, Vonhögen, Schellens, Botero Duque en Hernandez)

*****

BIOSCOPEN
GOLDEN DRIVE-IN: 21.00 uur *Mickey & Maude* (18 jr.); 24.00 uur *Beatrice* (18 jr.).
CINELANDIA: 19.00 en 21.00 uur *Duel of the Masters* (18 jr.); 24.00 uur *Virgin Commandos* (18 jr.).

*****

TELECURAÇAO
VRIJDAG: 12.00-14.00 Take two; 16.30 Cartoons; 16.45 Natuur in eigen land; 17.15 Dance fever; 17.45 AGHUSA; 18.15 Agedres na plaka chikí; 18.30 Telenovela: «Gabriel y Gabriela»: 19.15 Informe Deportivo; 19.30 America's Top Ten; 20.00 Notisiero Tele-8; 20.30 Knight rider; 21.30 Lorne's Greene new wilderness; 22.00 Show di Job; 23.00 Tempo pa Dios; 23.05 Moneyline; 23.35 Sports tonight; 24.05 Sluiting.

ZATERDAG: 16.30 Club PTL; 17.30 Telefiesta; 18.30 Studiosport; 19.30 Panoramiek; 20.00 Notisiero Tele-8; 20.30 Estreno (The last song); 22.30 Hart to Hart; 23.30 Sports tonight; 24.00 Sluiting.

WIT GELE KRUIS (wijkverpleging): Kantoor Santa Maria 17, tel.: 82947; geopend van maandag t/m vrijdag van 07.00-16.00 uur; zaterdag de gehele dag gesloten; de wacht hebben zuster Bronneberg, tel.: 81506 en zuster Hoyer, tel.: 671959.

*****

DIERENASIEL: dagelijks geopend van 18.00-12.00 / 14.00-18.00 uur; op zaterdag van 08.00-13.00 / 14.00-18.00 uur, tel.: 54300.

DIERENARTS: Veterinaire Dienst, Parera, tel.: 614000.

*****

KLEUTERBUREAU: 14.00-16.00 uur alleen volgens afspraak.

ZUIGELINGENBUREAU: maandagmiddag van 12.30-15.30 uur; donderdagmiddag van 07.15-10.30 uur; aleen volgens afspraak.

GEZINSVERZORGING (Kwido pa Famia): geopend van maandag t/m vrijdag van 07.00-12.30 / 13.30-17.00 uur, kantoor Sta. Maria 17, tel.: 80222.

*****

BOTICA BANDABAO: geopend van maandag t/m vrijdag van 08.00-12.00 / 14.00-18.00 uur; zaterdag gesloten.

BOTICA'S **(nachtdienst)**
Otrobanda: Goede Hoop, tel.: 82857; Punda: del Pueblo, tel.: 612444.

*****

CURAÇAOSCH MUSEUM: openingstijden: 10.00-12.00 / 14.00-17.00 uur; zondag: 10.00-16.00 uur. Momenteel en t/m 4 aug. Expo van Grupo Kadushi o.l.v. Luigi Pinedo.

*****

ZATERDAG
DIVERSEN
«THE BURNING CANDLES»: 19.30 uur concert met Gospelsong - Cine Rio, Muizenberg.

*****

OPENBARE BILBIOTHEEK (Johan van Walbeeckplein 13): openingstijden maandagmiddag van 14.00-20.00 uur; dinsdag en vrijdag van 10.00-12.00 / 14.00-18.00 uur; woensdag van 10.00-12.00 / 14.00-20.00 uur; donderdagmiddag van 14.00-18.00 uur en zaterdagmorgen van 09.00-12.00 uur. De studiezaal is elke dag open vanaf 09.00 uur.

BIBLIOTHEEK ALLIANCE FRANÇAISE: iedere zaterdag uitlenen van Franse boeken van 14.00-18.00 uur - Fokkerweg 7.

ST. EILIZABETH HOSPITAAL EN SANATORIUM: **(bezoekuren)** 's morgens van 11.30-12.30 uur en 's middags van 16.00-19.00 uur (kinderafdeling van 10.00-19.00 uur en Intensive Care: 18.00-19.00 uur).

DR. DAVID R. CAPRILESKLINIEK: **(bezoekuren)** opname afd. Mannen van 15.00-16.00/18.00-19.00 uur; opname afd. Vrouwen van 15.00-16.00/18.00-19.00 uur; overige afdelingen van 09.00-12.00/14.00-16.00/17.00-19.00 uur.

TENTOONSTELLING
CURAÇAOSCH MUSEUM: openingstijden 10.00-12.00 / 14.00-17.00 uur (behalve op maandag en laatste zondag van de maand).

CHRISTOFFELPARK: 08.00-15.00 uur geopend voor publiek (na 14.00 uur wordt niemand meer toegelaten).

KAS DI ARTE KORSOU (Local Art Gallery), Schrijnwerkerstraat 14, zijweg Breedestraat, Otrobanda: open dagelijks van 09.00-18.00 uur; dinsdag en zondag gesloten.

CURAÇAO ONDERWATERPARK: duiktrips voor lokale duikers in het weekeinde. Voor informatie tel.: 624242/624705.

CURAÇAO SEAQUARUIUM (Bapor Kibrá): openingstijden maandag t/m zondag van 10.00-22.00 uur.

KANTOOR ALKOHOL- EN DRUGSTEAM (Witteweg 54, tel.: 623973): spreekuren van maandag t/m vrijdag of volgens afspraak.

NEDERLANDSE RODE KRUIS **(afd. Curaçao)**, Secretariaat: Fokkerweg, tel.: 614525 / 614630, geopend van maandag t/m vrijdag van 08.00-11.30 uur.

PLEEGGEZINNEN CENTRALE CURAÇAO, Sta. Rosa 66, P.O. Box 3311, tel.: 671623.

*****

Amigoe

UITGEVERIJ AMIGOE NV
Scherpenheuvel z/n of POB 577
Curaçao N.A.
Giro 440.000
Bankrek. nr.: 11-07-313
Algemene Bank N.V.
Bankrek. nr.: 874.825.10
Maduro & Curiels Bank n.v.

CURACAO
Centrale (alle afdelingen)
672000
Directie:
Namens Antillean News Holding N.V.:
R.F. Snow
Adjunct: I.M.PH. de Maayer- Hollander.

Hoofdredactie:
waarnemend voor:
Laureen Ravelli- Schenk
Overige leden Redactie:
Toon van Dongen, Hanneke van Kouwen, Ana van Leeuwen, Sheila Rhodes (secretaresse), Solange Isselt (opmaak) en Ken Wong (fotograaf).

ADVERTENTIE-AFDELING
Aanname advertenties:
Maandag t/m vrijdag van 07.30-16.00 uur;
Zaterdag 07.30-10.00 uur.
Alle advertenties voor de komende dag moeten 1 dag van tevoren vóór 3 uur binnen zijn.
Advertentie-afdeling (acquisitie)
Ingrid de Maayer, Viola Bernardus en Janny Naaldijk.

ZOEKERTJES verschijnen op dinsdag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 07.30-16.00 uur worden opgegeven, behalve op zaterdag.
Alleen zoekertjes die op maandag en donderdag vóór 12 uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

UITGEVERIJ AMIGOE
ARUBA
Nassaustraat 110.
tel.: 24333 (drie lijnen).
Directeur-Hoofdredacteur:
Jos van der Schoot.
Redactie: Ramiro Tromp, Ludwina Perez, Djisbie Franken (fotograaf).
Advertentie-afdeling: Jos van der Schoot en Etleen Landsmark.

BONAIRE
CORRESPONDENT:
Hubert Linkels, Kaya Gobernador N. Debrot 154, tel.: 8627.

SINT MAARTEN:
Abonnement en Advertenties:
Popular Agencies,
SMTC Building, Illidge Road 38,
Tel.: 2737.
Losse nummers: Papergarden, Food Center, Shipwrecks Stores in: Frontstreet (opposite Holland House), Great Bay Hotel, Little Bay Hotel, Mullet Bay Hotel en Papertrip Julianaluchthaven.

SABA:
Vertegenwoordigster/Correspondente:
Linda Bontenbal, Windwardside.

ST. EUSTATIUS:
Vertegenwoordigster/Correspondente:
mevrouw Peggy van de Horde, Whitewallweg 1.

DEN HAAG:
CORRESPONDENT:
Frans Kok (tel.: 070-614911)

HILVERSUM
CORRESPONDENTEN
B. Jos de Roo en Victor Hafkamp: Radio Nederland Wereldomroep (tel.: 035-16151, toestel 319).

UTRECHT:
Frans Croes (fotograaf)

WASHINGTON- medewerker: Paul Comenencia (tel.: 202- 4623933).

MIAMI- medewerker: David Serphos, 1420 South Bay- shore Drive 503, Miami Florida 33131.

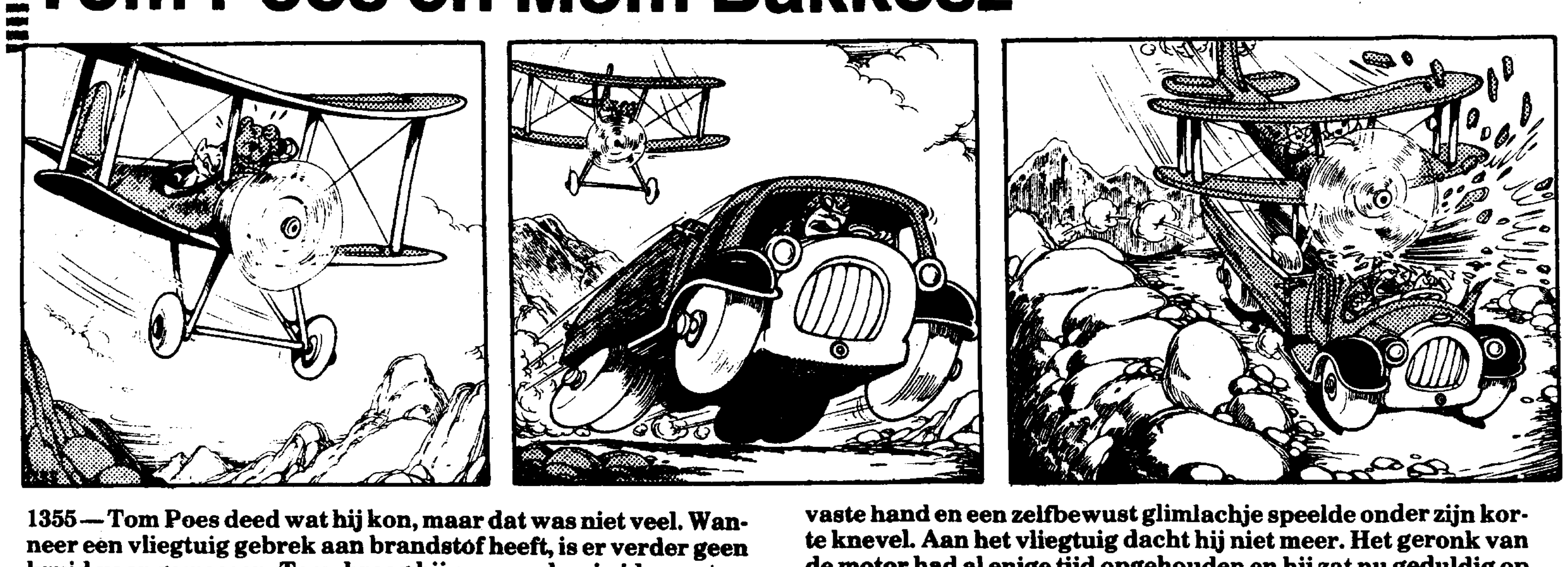
Persagentschappen: ANP en AP.
Samenwerkingsovereenkomst met The Miami Herald, De Haagsche Courant, De Brabantse Pers.

DRUKKERIJ: Rotaprint N.V.
DISTRIBUTIE (abonnementen)
Curaçao: Districo N.V., tel.: 70503, 70504 en 70304.
Voor klachten gelieve deze nummers op te bellen. Het abonnementsgeld kan ook betaald worden via Giro rek. nr.: 208.000, Maduro's Bank rek. nr.: 286.330.08 en ABN rek. nr.: 11.15.626.
Aruba: Nassaustraat 110, tel.: 24333.
Bonaire: (Abonnementen en Incasso): mv. A. Wong- Loi- Sing, Noord Saliña.

Losse nummers 50 cent.
Abonnementsprijs op alle eilanden van de Nederlandse Antillen veertien gulden per maand.

Buiten Antillen (Nederland):
NAƒ.80,15 per maand (luchtpost) of NAƒ.24,- per maand (zeepost); jaarlijks vooruit te betalen

Tom Poes en Mom Bakkesz door Marten Toonder

1355 — Tom Poes deed wat hij kon, maar dat was niet veel. Wanneer een vliegtuig gebrek aan brandstof heeft, is er verder geen kruid voor gewassen. Toen kreeg hij een wanhopig idee en terwijl hij de motor afzette, liet hij de machine in glijvlucht naar beneden vallen.

Heer Bommel voelde dat de richting van zijn zetel veranderde en sloeg een benarde blik naar beneden. Tot zijn ontzetting merkte hij dat de stijle pieken van de bergen snel op hem afschoten en hij slaakte een doorborende gil.

"Tom Poes!" riep hij. "Tom Poes! De aarde vliegt omhoog! Doe iets!"

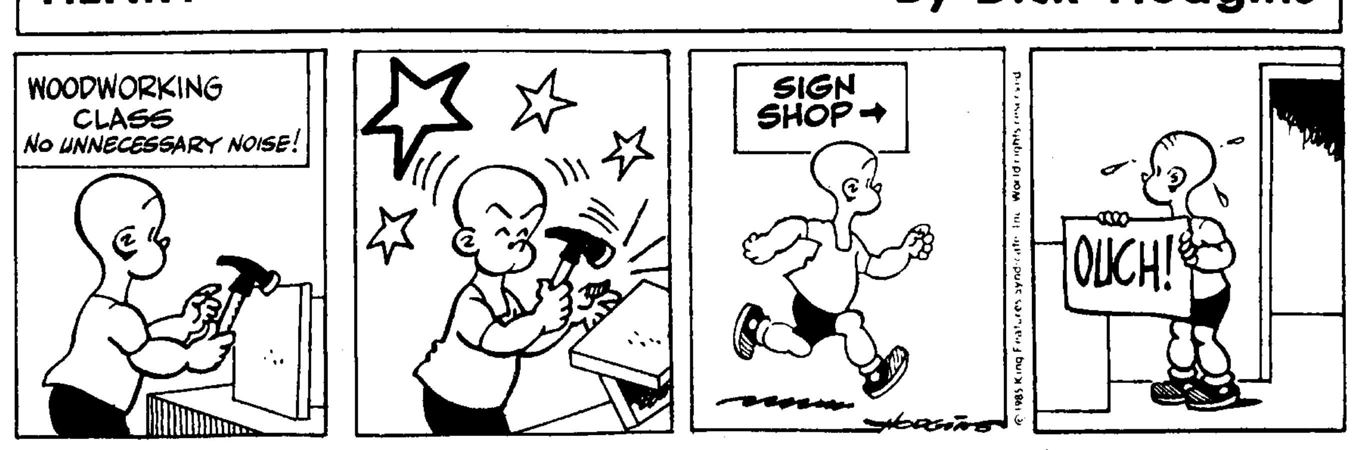
Tom Poes stoorde zich daar niet aan. Hij volgde zijn eigen plan en hij had al zijn aandacht daarbij nodig.

Intussen reed de schurkachtige piloot-chauffeur Mom in snelle vaart de berghelling af. Zijn vingers omklemden het stuur met vaste hand en een zelfbewust glimlachje speelde onder zijn korte knevel. Aan het vliegtuig dacht hij niet meer. Het geronk van de motor had al enige tijd opgehouden en hij zat nu geduldig op het einde te wachten.

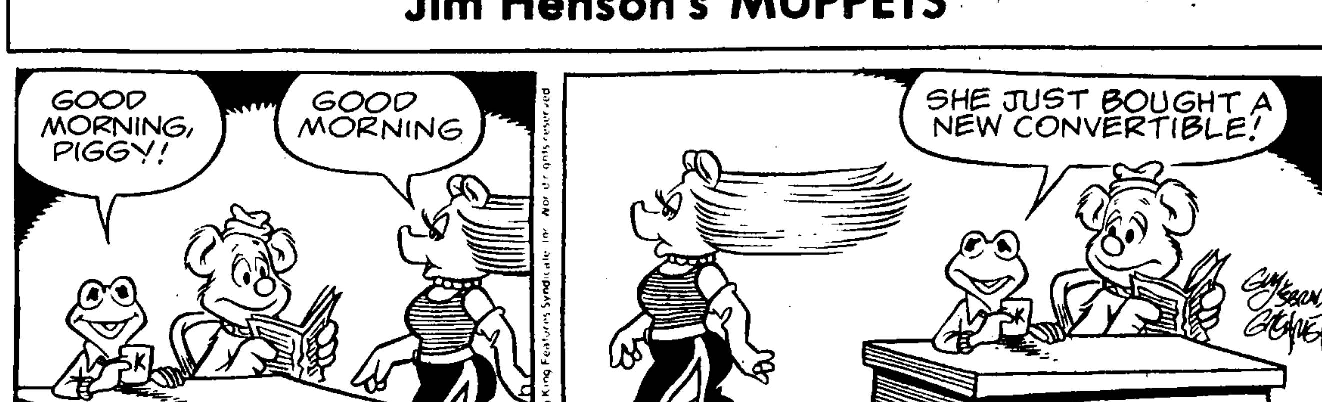
"Het zal een klap geven!" dacht de gewetenloze wreedaard. "Een harde klap waarschijnlijk. Wanneer staal op steen slaat, geeft dat geluid, dat spreekt!"

Met deze en dergelijke gedachten kortte hij zich de tijd en hij had niet in de gaten, dat de vliegmachine achter hem in zweeftocht op zijn vrachtauto aankoerste. Hij merkte pas iets toen Tom Poes met een ruk de wielen van zijn kistje op de laadbak trok en voor een ogenblik de motor aanzette. De schroef begon te draaien, trok het toestel naar voren en sloeg toen met een klap het dak van de chauffeurplaats weg. Met een doffe dreun raakten de planken de schurkachtige schedel van Mom en deze zakte bewusteloos in elkaar.....

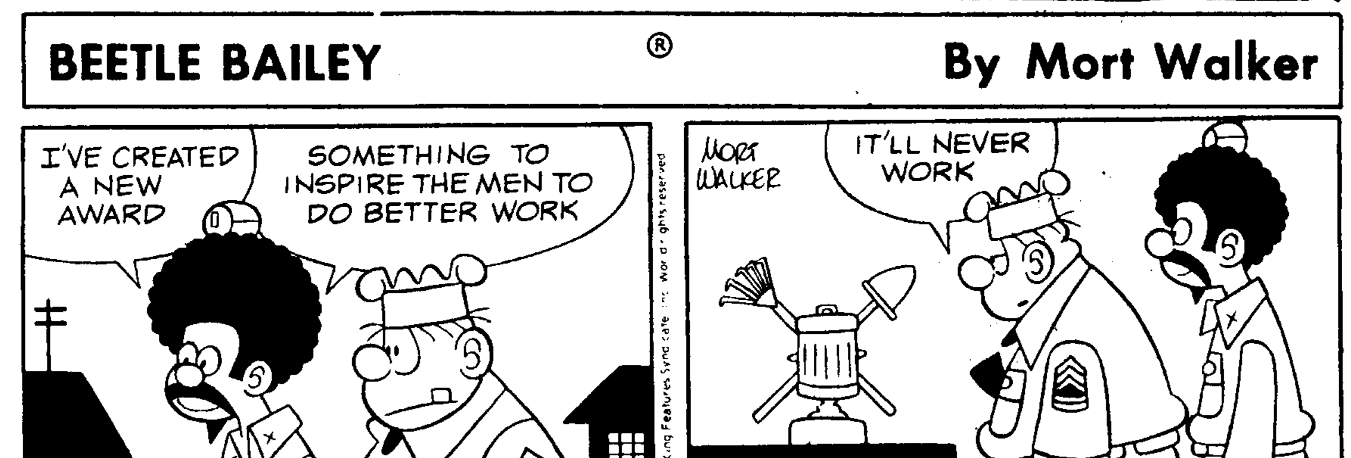
HENRY ® By Dick Hodgins

Jim Henson's™ MUPPETS

BEETLE BAILEY ® By Mort Walker

QUINCY ® By Ted Shearer

Werkzaamheden Julianabrug

WILLEMSTAD — Het asfaltdek van de Koningin Julianabrug (de "nieuwe" brug) zal tijdens deze schoolvakantie geheel worden vernieuwd. Op zaterdag 13 juli zal men met de voorbereidende werkzaamheden beginnen. Op die dag zal een rijstrook, langs de vangrail, worden afgesloten ten behoeve van zaagwerkzaamheden in het asfalt. Deze werkzaamheden zijn in verband met de overlast gepland in het weekeinde. Indien het werk echter niet afgerond kan worden, zal dit ook na het weekeinde, buiten de spitsuren, gebeuren.

Op zaterdag 20 juli zal de noordelijke rijbaan (richting Otrabanda) voor het verkeer worden afgesloten. Het oude asfalt wordt dan tot op de brug- beplating verwijderd waarna een nieuwe asfaltlaag wordt aangebracht. Naar alle waarschijnlijkheid wordt deze brughelft op 27 juli weer opengesteld waarna de zuidelijke baan (richting Punda) wordt afgesloten voor de duur van één week. Het verkeer wordt door middel van aanwijzings- borden omgeleid via Rio Canario (Schottegatweg).

Door de extra toevloed op die wegen zal het verkeer toch nog de nodige vertraging en file- vorming ondervinden. Werknemers in Punda komende vanaf Otrabanda, worden aangeraden de auto te parkeren in de omgeving van het Rifstadion en verder te lopen via de Emmabrug (pontonbrug) naar Punda. Werknemers in Otrabanda (omgeving Brionplein) komende vanaf Punda, worden aangeraden hun auto te parkeren op het parkeerterrein Waaigat en verder te lopen via de Emmabrug naar Otrobanda.

WILLEMSTAD — Een grote groep gehandicapte kinderen heeft vanmorgen een gezellige ochtend doorgebracht op de "Bloys van Treslong". Ze kregen daar een rondleiding en konden zien hoe alles er aan toegaat op een marineschip. Uiteraard ontbraken ook de nodige lekkernijen niet. Deze ochtend werd hun aangeboden door de "Limburgse Kabrieten" die niet alleen met karnaval in actie komen.

PREMIER LIBERIA-PETERS GAAT OOK MEE

Shell: enigszins optimistisch

Partijen startklaar voor Caracas-overleg

WILLEMSTAD/DEN HAAG - Terwijl vandaag in Willemstad nog druk onderhandeld wordt over een inleveringsprotocol en in Den Haag momenteel niet gereageerd wordt op een verzoek van Antilliaanse zijde over mogelijke hulp voor financiering van de (Antilliaanse) participatie in SCNV, is alle aandacht momenteel gevestigd op de maandag in Caracas te beginnen "top": velen menen dat daar direct of in ieder geval indirect de knoop doorgehakt zal worden. Vandaag vertrekken reeds afgevaardigden van de diverse "partijen" naar Caracas. Inmiddels is bekend geworden dat de uit het ziekenhuis ontslagen Antilliaanse premier, Liberia- Peters, meereist. In hoge Shell- kringen op Curaçao werd vandaag vernomen dat men "enigszins optimistisch" is.

Nieuws was vandaag dat de circa 10 dagen geleden in het ziekenhuis opgenomen premier ook zal meereizen. Uit goede bron vernamen we dat ze het evenwel toch zo rustig mogelijk zal aandoen en alleen de belangrijkste aangelegenheden zal bijwonen.

Vandaag is overigens de tentatieve agenda van de twee dagen durende bespreking bekend geworden. Bij de Koninkrijks- ambassade in Venezuela vernamen we dat de eerste bespreking op maandagochtend een ontmoeting zal zijn met de minister van Buitenlandse zaken, Gonsalvi. Na deze bespreking in het Casa Amarilla zal gesproken worden met president Lusinchi, waarna premier Lubbers, die avond namens het Koninkrijk een receptie zal aanbieden bij de ambtswoning van Koninkrijks- ambassadeur Thurkow.

Op dinsdag zullen tripartite- werkbesprekingen gehouden worden, waarbij, zo werd meegedeeld, de maandag besproken punten doorgenomen zullen worden.

Direct daarop zal in het Tamanaco- hotel, waar alle gasten zoals gebruikelijk zullen logeren, een persconferentie gehouden worden, aldus een woordvoerder van de Koninkrijks- ambassade vanmorgen vanuit de Venezolaanse hoofdstad.

Hoewel de terugreis datum opengelaten is, vernam onze redactie uit verschillende kringen dat de besprekingen tussen de Antiliaans/Nederlandse delegatie woensdag in Willemstad verder gaan. De Venezolanen zullen er dan niet bij zijn, niet op de laatste plaats omdat dan (andere) Shell- conditities tussen de Koninkrijks- partners onder de loep genomen zullen worden.

Directeur Moerman van het KABNA wilde ook vandaag weinig loslaten over het per telex gerichtte verzoek aan de Nederlandse regering om gesprekken te openen over Nederlandse steun voor realisering van de door de Shell geëiste overheids- participatie. Moerman, die als adviseur van premier Lubbers naar Caracas meereist, verklaarde tegenover de Amigoe dat in Nederland de opvatting heerst dat eerst de prijzen- problematiek opgelost moet worden, waardoor deze aangelegenheid momenteel niet aan de orde is. Een reactie bleef daarom ook uit.

Niet alleen Lubbers en Moerman arriveren dezer dagen in Caracas. Ze zullen eveneens vergezeld zijn van de heer Merkelbach, terwijl mr Van Lennep en de heren Van Walsum (Buitenlanse zaken) en Geerlings (Economische zaken) vanavond in Venezuela aankomen.

Dit is ook het geval met Shell Curaçao- directeur Van Mourik- Broekman en de eveneens uit SCNV afkomstige heer Warwick. Ditmaal zullen geen buitenlandse topfunctionarissen van de Shell- groep aanwezig zijn, zo werd vandaag bevestigd.

Anderen die vanavond tegen halfacht richting Maiquetia vertrekken zijn de heren Isa en Evertsz, beide van de Antillen, evenals de heer Steenbaar.

Evenals de Nederlandse premier, arriveert ook de Antilliaanse premier, en de overige leden van haar delegatie op zondagavond in Venezuela. Het betreft hier de heren Gomes Casseres, Cova en regeringssekretaris Lopez Ramirez. Namens de Curaçaose overheid zullen de gedeputeerden Diaz en Thomas eveneens present zijn.

Terwijl namens regeringszijde in Willemstad noch Den Haag veel losgelaten wordt over de "kans van slagen" van deze cruciale vergadering, blijkt men ook bij de Shell niet veel prognoses te willen doen. Uit hoge Shell- kringen vernamen we vandaag evenwel dat men gereserveerd optimistisch is. Echter, zo wordt tevens gesteld, het is nog niet zeker of deze reis iets positiefs zal opleveren. Tevredenheid bestaat over het feit dat deze aangelegenheid nu op presidentieel niveau aangekaart zal worden. Overigens gelooft men in SCNV- kringen dat Venezuela niet al te lang meer zal kunnen vasthouden aan het huidige (voor de Shell te hoge) prijzenniveau voor zware ruwe olie. Die bijstelling zal waarschijnlijk toch plaats vinden, aldus werd vandaag in Willemstad vernomen.

"Samen werken voor een betere wereld"

Eilandgebied organiseert Jeugdcongres in augustus

WILLEMSTAD — "Samenwerken voor een betere wereld" is het thema van het eerste Curaçaose Jeugdcongres dat in augustus door de Sectie Jeugdzaken wordt georganiseerd. Het congres is toegankelijk voor eenieder tussen de vijftien en vierentwintig jaar.

In verband met het Jaar van de Jeugd organiseert de Sectie Jeugdzaken van het eilandgebied Curaçao gedurende dit jaar verschillende activiteiten die voor een deel reeds met goed resultaat zijn afgerond. In augustus wordt het eerste Curaçaose Jeugdcongres georganiseerd. Naar Roland Antonius van de Sectie Jeugdzaken en één van de organisatoren van het congres, verklaarde, hoopt men tijdens het congres gegevens te verzamelen waarmee in de toekomst het dagelijkse werk van deze organisatie bevorderd kan worden. Het ligt in de bedoeling aan het eind van het congres een rapport op te stellen dat hiertoe gebruikt kan worden.

Dit rapport is tevens één van de uitgangspunten voor een vrij snel daaropvolgend Antilliaans Congres waarbij alle zes de rapporten van de verschillende congressen op de Antilliaanse eilanden aan de orde komen. Dit congres is echter voor een beperkte groep toegankelijk. Elk eiland stuurt dan een delegatie, samengesteld tijdens het lokale congres. Uit dit Inter-insulaire congres, dat van 14 tot 19 oktober georganiseerd wordt, hoopt men een nota samen te stellen waarin de algemene Antilliaanse problemen aan de orde komen.

De Sectie Jeugdzaken hoopt met het lokale congres, van 8 tot 12 augustus, de jeugd te motiveren, een betere participatie van de jeugd in het sociale leven te verkrijgen, de aandacht van de gemeenschap meer op de jeugdproblematiek te richten en de jongeren zelf- en gemeenschaps- bewust te maken. De belangrijkste kwesties die, op verzoek van de jongeren, tijdens het congres aan de orde komen zijn criminaliteit, eigen indentiteit en communicatie. Deze thema's zijn weer onderverdeeld in een aantal sub-onderwerpen. Om deze toe te lichten zijn er verschillende sprekers uitgenodigd zoals gezaghebber Casseres, rechter Koeijers en Pater Amador Römer. Aan de hand van hun toelichting kan dan door de deelnemende jongeren verder gediscussieerd worden, aldus bracht Roland Antonius naar voren.

Naar verwachting zullen er zo'n 100 tot 150 jongeren aan het congres deelnemen. De officiele opening vindt plaats in de UNA, waar eveneens de rest van het congres wordt gehouden, op 8 augustus om acht uur 's avonds en geschiedt door de gedeputeerde van Jeugdzaken, Nelson Monte.

Jongeren tussen de 15 en 24 jaar die aan het congres willen deelnemen, kunnen zich inschrijven bij de Sectie Jeugdzaken in de Penstraat. Het inschrijvings- geld bedraagt tien gulden en de inschrijvings- datum loopt tot 17 juli.

ASEK: "D-Day"

Beslissende dag Shellgesprekken

WILLEMSTAD — Nadat ook gisteren tot in de avonduren onderhandelingen hebben plaats gevonden over een vrijwillig inleveringsprotocol voor ondermeer het Shell- personeel, blijken de meningen over die gesprekken en de diverse (gewijzigde) standpunten nogal uiteen te lopen. Uit kringen van de employee- vereniging ASEK vernam de Amigoe dat vandaag als de beslissende dag wordt beschouwd: de partijen waren vanaf vanmorgen 10 uur weer in het Fort bijeen om zich te buigen over wat een (laatste) "tussen- voorstel" van bemiddelaar Chance wordt genoemd.

We berichtten reeds dat gisteren in vakbondskringen al enige verwarring bestond over het verloop van deze onderhandelingen, die met name voor de vakbonden belangrijk zijn, aangezien de reeds aangenomen- maar niet afgekondigde wet, veel negatiever zou zijn dat de (verworpen) concept- protocollen. Bij de vakbonden wekten officieuze berichten van directie- zijde, dat geen wijziging aangebracht zou worden in het laatst ingediende voorstel, de nodige wrevel. Ook bestond ontevredenheid over de opzet van de besprekingen.

Hoewel niet offcieel bevestigd, is het een bekend feit dat zowel de Shell als de Antilliaanse regering de inleverings- kwestie dit week- einde rond wil hebben.

ASEK- sekretaris Poulina deelde vanmorgen vlak voor de vergadering mee zeker te zijn dat vandaag de knoop doorgehakt zal worden. Hij verklaarde dit nadat de ASEK en de vakbond FTPK zich eerder gezamelijk gebogen hebben over de "tussenoplossing" die minister Chance gepresenteerd heeft.

Hierover wilde de vertegenwoordiger van de employees niet veel zeggen. Hij zei wel desgevraagd dat het Shell- voorstel zoals deze week gepresenteerd "enkele stappen achteruit" betekent en voor de bonden, die al tijden op een lijn zitten, onaanvaardbaar is. "Ik wil niet vooruitlopen op de uiteindelijke resultaten maar meen wel dat een oplossing bereikt kan worden als beide partijen bereid zi n water bij de wijn te doen."

Hoewel vanmorgen namens de Shell- directie geen woordvoerders bereikbaar waren, bleek uit eerdere verklaringen dat van Shell- zijde in elk geval niet veel meer water verwacht hoeft te worden. Deze partij meent dat men de vakbonden al een heel eind tegemoet gekomen is. Daarnaast, zo stellen insiders, zal de Shell, nu de wet eenmaal parlementaire goedkeuring heeft, niet erg ver hoeven en willen gaan.

De besprekingen duurden tot vlak voor het middaguur voort.

Ivm slechte financiële situatie overheid

ABVO vraagt land en eiland om vergadering

WILLEMSTAD — De overheids- vakbond ABVO heeft zowel aan het Bestuurs College als aan de minister van Financiën een telegram gestuurd waarin met spoed om een vergadering wordt gevraagd, naar aanleiding van de slechte financiële situatie van het eilandgebied.

In het telegram wordt verwezen naar de laatste eilandsraads- vergadering waarin zoals bekend deze financiële situatie naar voren kwam en waarbij gedeputeerde Hueck bekend maakte dat er eind deze maand ernstige liquiditeits- problemen bij het eilandgebied kunnen ontstaan.

De ABVO wil in een vergadering horen hoe het staat met het uitbetalen van de salarissen eind van de maand. "Het is zeker dat de uitspraken van de gedeputeerde als een bom zijn ingeslagen", zo stelt de ABVO in haar radioprogramma. Ze zien deze kwestie als één van de vele problemen die de laatste tijd op overheids- niveau ontstaan. Daarbij wordt verwezen naar de uitbetalings- moeilijkheden waar Bonaire vanaf vorig jaar regelmatig mee kampt. Vorige maand kwam daar de problematiek van "over- time" bij voor wat betreft de centrale regering en nu blijkt de Curaçaose overheid liquiditeits- moeilijkheden te verwachten, aldus de ABVO.

De vakbond gaat in haar radioprogramma ook in op de kwestie of de vakbonden hun krachten moeten bundelen in een politieke partij. Naar de ABVO-woordvoerder naar voren bracht, zet deze vakbond zich fel af tegen die plannen. In het verleden is gebleken, aldus de woordvoerder, dat de vakbonden die zich in een politieke partij geformeerd hebben nooit succesvol zijn gebleken.

WILLEMSTAD — Achter één van de zaken op Salinja vond vanmorgen een ontploffing plaats toen een werknemer met een brander een gat wilde maken in een lege drum waarin "Iseproponol" had gezeten, hetgeen een zeer brandbare chemische stof is. Op het moment dat de brander op het deksel werd geplaatst, ontplofte de drum waarbij het deksel zo'n 250 meter verderop terecht kwam. Bij de ontploffing raakte een 22-jarige man vrij ernstig gewond, hij bevond zich op enige afstand van de drum. De werknemer zelf kwam met de schrik vrij. Door de politie werd onmiddellijk een onderzoek ingesteld. Op de foto: politie- mensen van de TOD die het deksel van drum onderzoeken.

Cementproblematiek opgelost

Havenvakbonden accoord met 30% inlevering op toeslag

WILLEMSTAD — Vanmorgen zijn de leden van de haven- vakbonden unaniem accoord gegaan met verlaging van gemiddeld dertig procent op de toeslagen die de werknemers ontvingen voor het lossen van cement. Hiermee is de cement- problematiek die twee weken geleden tot een havenstaking leidde, opgelost.

Zoals bekend onstond er ruim twee weken geleden nogal wat opschudding in de haven omdat het Bestuurs College de Mijnmaatschappij een vergunning had verleend voor het lossen van cement. De haven- vakbonden en de CPS zagen dit als een gevaar voor hun inkomsten en kwamen hiertegen in opstand.

Dit leidde uiteindelijk tot een algemene havenstaking van ongeveer één week. Deze staking werd overigens door de vakbonden als "algemene ledenvergadering" betiteld. Tijdens een rechtzaak die de CPS toen tegen de vakbonden had aangespannen om hen te sommeren weer het werk te hervatten, werd door de rechter gesteld dat de partijen met elkaar aan tafel moesten en binnen twee weken tot overeenstemming moesten komen.

Naar woordvoerder Gilbert Marchena van de havenvakbonden vanmorgen verklaarde, hadden zij gisteren het uiteindelijke voorstel van het Bestuurs College ontvangen. De leden zijn hier vanmorgen tijdens een algemene ledenvergadering mee accoord gegaan. Het betekent voor de werknemers een gemiddelde inlevering van 30 procent op de toeslag die zij voor het lossen van cement ontvangen, zo verklaarde de vakbonds- woordvoerder.

Het accoord behelst verder een verlaging van de loskosten van het cement. De prijs voor het lossen van een zak cement is momenteel 1,30 per zak en zal verlaagd worden naar 55 cent. Dit heeft ook een verlaging van de verkoopprijs tot gevolg, zo vernam de Amigoe vanmorgen.

Ook de twee cement- bedrijven die op de Nieuwpoort Verkoop Maatschappij waren overgestapt om daar hun cement te laten lossen daar dat veel goedkoper was, zullen nu terug gaan naar de haven. Er zijn nog enkele punten die besproken moeten worden maar het grootste struikelblok is opgelost. De overige kwesties zullen in de komende weken verder uitgewerkt worden, aldus de vakbonds- woordvoerder.

Accoord onlangs in Nederland bereikt

Geen belastingheffing op aardolieprodukten

DEN HAAG/WILLEMSTAD — Aardolieprodukten afkomstig van Antilliaanse "terminals" (overslagplaatsten) zullen in het vervolg vrij van invoerrechten in Nederland ingevoerd kunnen worden. Ze zullen daarbij wel vergezeld moeten zijn van de nodige Antilliaanse documenten, aangezien de zg origine- bepaling tot nu toe tot problemen geleid heeft. Deze regeling kwam tot stand na een gesprek tussen de gevolmachtigde minister in Nederland, mr Hernandez en vertegenwoordigers van het Nederlandse ministerie van economische zaken en financiën.

Dit blijkt uit een persbericht afkomstig van de gevolmachtigde minister in Den Haag.

De bespreking met de heren mr Weiss en Vrolijk van EZ en mr Richter van Financiën vond op woensdag jl plaats in het Antillenhuis.

Uit de toelichting kan opgemaakt worden dat al enige tijd problemen rezen bij de invoer van genoemde produkten in Nederland en andere EEG-landen, vanwege de zeer stringente origine- bepalingen.

Maanden onderhandelen bleken geen oplossing te brengen: dit is onlangs, zo blijkt, toch gelukt, waardoor op de Antillen verwerkte aardolie- produkten in het vervolg vrij van invoerrechten op de Nederlandse- en EEG- markt kunnen worden gebracht.

In het persbericht van minister Herhandez wordt de nadruk gelegd op het gegeven dat een "goede samenwerkingssfeer tot positieve resultaten kunnen leiden."

Aanrijdingen

WILLEMSTAD— In de afgelopen 24 uur vonden er negen aanrijdingen plaats, waarbij geen gewonde viel, maar een schade van 7000 gulden genoteerd werd.

ZOEKERTJES

DINSDAGS EN VRIJDAGS
tot 10 woorden
F. 5,50
Elk woord meer f. 0,25
UITSLUITEND A CONTANT!

MCLAREN WANDELWAGEN f.75,-; autostoel f.75,-, Kaya Kokolishi 36, tel.: 70758.

AUTO'S WORDEN binnenkort 60% duurder! Profiteer! Volkswagen Gol nu voor de prijs van een Kever! Bouwjaar 1982, km.-stand 64.000, metallic groen, NAf 8.750,-. Weg Groot St. Joris 170A, tel.: 678468.

AUTO DODGE Aries 1981, Kaya Fits 11 tel.: 674406.

TOYOTA COROLLA Stationcar; Husqvarna naaimachine; inbouwkookplaat en oven; tunerversterker + boxen; bandrecorder; vloerkleed (2x); airco's; koelkasten en vriezer; Philips; wasmachine; dia-projector; gordijnen; div. spotjes; salontafel (granit), div. planken (grenen); kampeerartikelen; gereedschap; huish. artikelen en planten, Abrahamsz 18 Zaterdag 9-17 uur.

1510 M² TERREIN te Villapark Groot Piscadera, t.e.a.b. Inl.: 674066.

FORD CORTINA '78, in prima conditie; f.2.000,-; Ford Cortina '78, f.1.500,-, Rooseweg 32, tel.: 9978...

HUISHOUDELIJKE ARTIKELEN, meeste nieuw, slaapkamerset, Queensbed, eetkamerset plus buffet, diverse salontafels, bamboestoelen, alles t.e.a.b., F.D. Rooseveltweg 121, tel.: 84604 na 6 ... dag de hele dag.

INBOEDEL, Caribenabia 8, ... Kwartier.

TOYOTA ... i.z.g.s. prijs f.2.750,- ... Knapperweg 19A.

WEGENS VERTREK: 1 grote ... Yamaha D-85, 2-deck; 2 songs; 1 monitor; 2 Yamaha boxen; 3 microfoons ... alles tegen halve prijs. Inf.: 78484.

BETHORN f.200,-, bankstel f.600,-, ... f.150,-; ...

KLEUR, BANKSTEL, ... i.z.g.s. nieuw, ... Vermeulenweg ...

WEGENS VERTREK: ...

MERCURY ...

VOLKSWAGEN BRAZILIA ...

1981 FORD MERCURY Capri ... NAf.7.950,- tel.: 79361.

YAMAHA DT125LC ... 1400 km ... NAf 3.500,-, tel.: 79361.

MAZDA 323 ... 1981, i.z.g.s. ...

INBOEDEL: huish. art.; planten ...

HUIS MET ...

TERREIN OP Toni Kuntje tijdens kantooruren 73782.

UN PLAT meublé f.375,- pa'luna pa un soltero, Montezumaweg 158, tel.: 48233 entre 12.00 pa 6'or atardi.

WOONHUIS, RUSTIGE buurt, f.800,- per maand, 6 m. vooruitbetaling. Informatie: tel.: 76761.

GEMEUBILEERDE FLAT. Te bezichtigen na tel. afspraak: 676...

RUIM, VOLLEDIG gemeubileerd appartement in Emmastad, slaapkamer met airco, badkamer, zitkamer, open keuken, porch, f.625,- Meer info: 73527.

FURNISHED HOUSE to let in Emmastad from Aug. 1st - Sept. 15, tel.: 73056.

VOOR KORTE TIJD ... kinderen oppashuis aangeboden, periode ... eind sept., tel.: 613878.

VOOR GEZIN van 2, ... huis, 2 à 3 slaapk., ... omgeving ..., rustige buurt, tel.: 871...

... 76565.

RUIM ZEER rustig gelegen ... 4 slaapkamers, grote ...

CHEVROLET CITATION, ... 1981 (financiering ...

VW PASSAT 1977 f.2000,-, Plymouth 1974 f.750,-, Shakespearestraat 2, tel.: 23083.

video; slaapkamerset; planten; lees- en studieboeken etc. Zaterdag en zondag vanaf 10 uur a.m.: V/d Lindenstraat 8 (2e zijstraat van Congoweg), San Nicolas. Tel.: 45886.

TE KOOP GEVRAAGD ARUBA

HEREN RACE- of tourfiets, mrn. V/d Bent, tel.: 47100.

TE HUUR AANGEBODEN ARUBA

GEM. APPARTMENT met licht, water en airco te T.L., f.475,-, tel.: 24984.

DIVERSEN ARUBA

MARINIER ZOEKT oppashuis wegens overkomst verloofde in de periode van 10 sept. t/m 6 oktober. Informatie: E. Huizeling, tel.: 47100.

MARINIER ZOEKT oppashuis(zen) i.v.m. overkomst verloofde voor langere periode, van eind sept. t/m eind januari. Informatie: R. Tijssen, tel.: 47100.

ARUBA AGENDA

LOSSE NUMMERS OP Aruba dagelijks verkrijgbaar bij:

ORANJESTAD: Zepp Wever, La Fama en Piet Soda Fountain.

NOORD: Panaderia Turibana.

SAN NICOLAS: Nicolas Store; Van Dorp in Americana; Holiday Inn Drugstore en Van den Berg Giftshop in Dr. Horacio Oduber hospitaal.

KANTOORUREN: 08.00-12.00 / 14.00-17.30 uur; zaterdag gesloten.

Telefoon: 24333 (drie lijnen).

Voor spoedgevallen na kantoortijd: 21639, 22950 en 22316.
Pageboy: 027-774 en 027-845.

Bankrek. nr. 248-1 Barclays Bank.
Taxicentrale: 24 uur per dag, tel.: 22116 of 21604.

POLITIE: 100.

ALARMCENTRALE: 115.

ZOEKERTJES verschijnen op dinsdag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 08.00-12.00/14.00-17.00 uur worden opgegeven; behalve op zaterdag. Alleen zoekertjes, die op maandag en donderdag voor 10.00 uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

BIOSCOPEN
BOULEVARD (I): 20.15 uur *Rambo II* (18 jr.).
(II): 21.15 en 24.00 uur *Rambo II* (18 jr.).
DRIVE-IN: 20.30 en 24.00 uur *Bloodbeach* (18 jr.).
PRINCIPAL: 20.30 uur *Golden Rendezvous* (18 jr.).

*****

BOTICA'S: Oranjestad: Oduber, tel.: 21780; San Nicolas, tel.: San Nicolas, tel.: 45712.

*****

WACHTREGELING DOKTOREN
Oranjestad, Santa Cruz, Paradera en Noord: dokter J.C. Frederiks, Stadionweg 27, tel.: 24482.
San Nicolas en Savaneta: dokter M. Cheung, via Centro Clinica San Nicolas / Hospitaal, tel.: 48833/24300.

*****

WIT GELE KRUIS: Oranjestad: tel.: 23168; Noord: tel.: 23425; Santa Cruz en Paradera: tel.: 28288/25543; Savaneta en Brazil: tel.: 47020/48301; San Nicolas: tel.: 45906; Dakota: tel.: 29008 (wijkgebouw), 24444 (kantoor).
(voor brandgevallen, ongelukken of een of ander ongeluk gelieve Alarmcentrale op te bellen, tel.: 115)

*****

DIVERSEN
FLIGHT INFORMATION CENTRE: dagelijks geopend van 07.00-20.00 uur; na 20.00 uur informaties via verkeerstoren.

ESSO SERVICE CENTRE (Oranjestad): **24.00 uur per dag geopend** (alleen gesloten van zondag 20.00 uur tot maandagmorgen 07.00 uur).

DOKTER HORACIO ODUBER HOSPITAAL (tel.: 24300): bezoekuren 15.00-15.45 / 18.30-19.30 uur.

ALLIANCE FRANÇAISE D'ARUBA: iedere maandag van 19.30-20.30 uur cursus voor gevorderden en van 20.30-21.30 uur Franse literatuur; dinsdag van 20.00-21.00 uur conversatielessen; woensdag van 19.00-20.00 uur cursus voor beginners - Colegio Arubano, lokaal 61/62.

SPORT
VOLLEYBALL: 19.45 uur **(dames A-kl.)** CBN vs Caiquetio; 20.45 uur **(heren A-kl.)** AVC vs Galeria Moderna - Sporthal.

ARUBA DOMINOBOND: 19.30 uur CS Paradera vs RCA - Rito's Place; Aseguros Aponte vs Tropicana - Time Square.

*****

ZATERDAG
DIVERSEN
SPORT
YMCA DAKOTA **(van 13 tot 31 juli 1985):** iedere woensdag en zaterdag om 15.00 uur toernooi Vruminga League.

VOETBAL
(eerste divisie)
16.00 uur: Sportboys vs Britannia - Wilhelminastadion; Riverplate vs Dep. Indep. - RCA; La Fama II vs Ind. Caravel - NSC-terrein.
(derde divisie)
16.00 uur: (gr. I) Aparicio Stars vs Bubali II - Villa Nostra; (gr. II): SLD II vs Brazil Jrs. - SLD; Arsenal vs Yara - Arsenal; JSN vs Unicon - Unicon; Universal II vs RCA - Universal.
(jeugddivisie)
16.00 uur: (gr. II) Britannia vs Sportboys - Britannia; Bubali vs Estrella - Bubali.

MOKO ZOO RANCH: hele week geopend **(maandag t/m zondag)** van 10.00-18.00 uur.

MUSEO HISTORIKO ARUBANO: openingstijden maandag t/m vrijdag van 09.00-12.00/16.00-19.00 uur; zaterdag van 09.00-12.00 uur.

Raad stemt unaniem voor Muyale als secretaris

ORANJESTAD — Met zestien stemmen voor en 0 tegen — alle fracties stemden voor — benoemde de Eilandsraad gisteravond Armand Muyale tot nieuwe eilandssecretaris van Aruba. Hij wordt de opvolger van John Booi en de derde eilandssecretaris sedert de invoering van de Eilandenregeling in 1951.

Nadat het stembureau bestaande uit de leden Poli Tromp, Watty Vos en Frank Williams de 16-0 uitslag bekend had gemaakt, mocht de heer Muyale gelukwensen in ontvangst nemen van de drie fractieleiders, het lid Frank Williams en voorzitter Pedro Bislip. In de korte toespraken kwam tot uiting het grote vertrouwen dat men in de heer Muyale als nieuwe eilandssecretaris stelt. Hierna volgde een dankwoord van de heer Muyale voor het in hem gestelde vertrouwen.

Voor de benoeming van de heer Muyale nam de raad unaniem het concept- besluit aan, waarbij met ingang van 1 augustus eervol ontslag verleend wordt aan John Booi als eilandssecretaris van Aruba.

Zo'n zeshonderd passagiers gedupeerd

Na waarschuwende telefoontjes vliegtuigen urenlang vertraagd

AEROPUERTO REINA BEATRIX — Ruim zeven uur was de Arubaanse luchthaven gisteravond gesloten in verband met een anonieme melding die binnen kwam, waarin door een Papiamentssprekende man werd meegedeeld «Algo ta bay pasa». De eerste melding kwam omstreeks half vier binnen — de man belde daarna nog vijfmaal — toen op de luchthaven twee grote KLM- toestellen en een toestel van de Airlift Charter met totaal ruim zeshonderd passagiers klaar stonden voor vertrek. In overleg tussen luchthaven- leiding, autoriteiten en KLM werd besloten het zekere voor het onzekere te nemen — mede gezien de gebeurtenissen in de luchtvaart van afgelopen weken — en besloten de vliegtuigen en bagage te onderzoeken. Hierbij werd de hulp van de marinierskazerne Savaneta ingeroepen, die met twee leden van de Koninklijke Marechaussee, waarvan één de opleiding «Bomverkenner» heeft en waarnemend commandant ltn. ter zee eerste klasse P.J.G. van Sprang, op de luchthaven een helpende hand boden. Tegen tien uur konden de twee KLM- toestellen vertrekken. Daarna werd de luchthaven nog een half uurtje gesloten en ontruimd om verdacht uitziende achtergebleven bagage nader te onderzoeken. Er werd niets gevonden.

Toen de eerste melding binnenkwam, bevonden zich voor het stations- gebouw de KLM Boeing 747 PH-Bug die als vlucht 734 om kwart over vier via Curaçao — als extra vlucht — naar Amsterdam zou vertrekken. Voorts een DC-10 van de KLM, vlucht 781, welke eveneens naar Amsterdam zou vertrekken, alsmede een DC-10 Strech van de Airlift Charter. Ruim zeshonderd passagiers waren op de luchthaven om te kunnen vertrekken.

Het besluit om de vliegtuigen te onderzoeken — de KLM Boeing 747 had de deuren al gesloten om te vertrekken — veroorzaakte de nodige consternatie op de luchthaven waar groot alarm was gegeven. De luchthaven werd voor alle verkeer gesloten en onder meer de ALM- kist uit Miami week uit naar Curaçao. De bagage werd uit de containers gehaald en de passagiers moesten hun koffers aanwijzen waarna deze onderzocht werden. Dit geschiedde door de beveiligings- dienst van de luchthaven en de politie, terwijl de bemanningen — die het toestel het best kennen — de vliegtuigen onderzochten.

Door de uren durende vertraging was men in het KLM-centrum te Amstelveen aan het uitrekenen hoe lang een en ander kon duren zodat de toestellen alsnog konden vertrekken zonder in problemen te komen met de cao en de rusttijden van het personeel. Van de KLM-woordvoerder werd vernomen dat de bemanning van beide vliegtuigen niet in de knoop kwam met de arbeids- voorwaarden, maar gewoon wat langer in het hotel zal blijven. De DC-10 — rond tien uur vertrokken de KLM- toestellen van de Arubaanse luchthaven — vertrok met ruim vier uur vertraging en de Boeing met ruim zes uur vertraging. Na het vertrek van de beide KLM- toestellen ging de luchthaven nog een half uurtje dicht om het onderzoek naar verdachte bagage af te ronden waarbij niets gevonden werd.

Volgens een woordvoerder van de KLM is er geen bommelding binnen gekomen maar de telefonische waarschuwing "Laat de Boeing niet vertrekken", zonder andere aanduiding. Voor de zekerheid heeft de KLM daarom op onderzoek aangedrongen. De luchtvaart- autoriteiten besloten daarna het vliegveld te sluiten waardoor ook de DC-10 niet kon vertrekken. Voor de passagiers met bestemming Nederland — grotendeels vakantiegangers — was het een opluchting — na vele uren hangen, liggen en zitten op de luchthaven — te kunnen vertrekken. Het Amerikaanse toestel zal later lucht kiezen.

Voor twee vrouwen en kinderen was het gebeuren teveel. Zij besloten niet met dit toestel naar Nederland te reizen, stelden hun reis uit en bleven op Aruba achter.

Bijzondere vermelding verdient de uitstekende organisatie op de Arubaanse luchthaven. Er werd voor gezorgd dat het geheel van onderzoeken een vlot verloop had onder leiding van de Luchthavenmeester, zijn staf en politie. Van hogerhand werd door de poltiie gezorgd dat politie- woordvoerder, Roque Amerlaan, ter plaatse aanwezig was, die rechtstreekse contacten met de luchthavenleiding had, waardoor de pers alle gelegenheid kreeg zijn werk te doen zodat men de nodige inlichtingen kon verkrijgen.

Eindelijk

ALS HET KALF verdronken is, dempt men de put. Dat geldt zeker voor de vele personen, die de afgelopen jaren bij verkeersongevallen betrokken waren, terwijl zijzelf of de tegenpartij niet aan de wettelijke verzekeringsplicht hadden voldaan.

Jaren geleden werd door de Centrale regering wettelijk geregeld dat iedere autobestuurder in het bezit moest zijn van een Wettelijke Aansprakelijkheids (WA)-verzekering. Op Curaçao duurde het ook enige tijd voordat een stringente controle kon plaatsvinden. Geen nummerplaten werden afgegeven als de betaler van de nummerplaatbelasting niet een verzekeringsbewijs kon overleggen. Op Aruba nam men het niet zo nauw met deze wet. Er was geen verplichting om het verzekeringsbewijs over te leggen bij aankoop van de nummerplaat. Men liet Gods water maar over Gods akker lopen, met het gevolg dat ruim dertig procent van de op Aruba rijdende wagens onverzekerd rondrijdt. Iedere dag weer bij verkeersongevallen moest de Verkeerspolitie melden dat niet aan de verzekeringsplicht werd voldaan. Het zou in dit verband interessant zijn eens uit te zoeken hoeveel mensen zelf hun schade betaalden of nog steeds aan het betalen zijn voor door hen veroorzaakte schade, omdat ze niet verzekerd waren of de tegenpartij niet verzekerd was. En dát terwijl er een wet bestaat. Herhaalde malen werd het Bestuurscollege aan de oren getrokken en gewezen op het ontbreken van de verzekeringscontrole met alle gevolgen vandien. Gevolgen waarvoor indirect de overheid — die naliet controlemaatregelen te treffen — verantwoordelijk is.

Eindelijk werd deze week bij de Eilandsraad een ontwerp ingediend om zodanig de Eilandsverordening te wijzigen, dat voortaan geen nummerplaten meer worden afgegeven door de Eilandsontvanger, indien betrokkene geen verzekeringspapieren kan overleggen. Wij hopen dat de Eilandsraad niet teveel en te lang geschorst wordt, maar dat zonder al te veel gepraat — nakaarten over de nalatigheid van de overheid in deze helpt toch niet meer — deze wijziging wordt aangenomen. Het is een bescherming voor iedereen op Aruba, waarbij het toch wel erg genoemd moet worden, dat jarenlang wettelijke bepalingen bestaan doch dat door gebrek aan actie van de kant van de eilandelijke overheid op het naleven van die wettelijke bepaling daarvan weinig terecht is gekomen. Dat is een bijzonder slecht voorbeeld.

ORANJESTAD — De IDEFRE- coördinator voor recreatie- activiteiten, Rudy Leysner (links), overhandigde deze week een cheque van 860 gulden, zijnde de opbrengst van de onlangs door IDEFRE georganiseerde wandelmars, aan de voorzitster van Rode Kruis Aruba, Helen Jansen. Laatstgenoemde verklaarde dat met deze donatie reddings- materiaal gekocht zal worden voor de strandwachters opdat deze in staat worden gesteld een nog betere service aan de gmeenschap te geven.

Op haar beurt overhandigde mevrouw Jansen een Rode Kruis- plakkaat, uit dank en waardering, aan IDEFRE- waarnemend directeur Jerry Gomes.

King vraagt ontslag aan voor helft personeel

FTA vraagt tussenkomst van landsbemiddelaar

ORANJESTAD — Namens de directeur van het departement van Arbeid- en Sociale Zaken heeft Eddy Maduro gistermiddag een gesprek gehad met de directie van King Casino. Tijdens dit gesprek kwam naar voren dat de heer McCarly op korte termijn toestemming wil hebben om de helft van zijn personeel naar huis te kunnen sturen. Voorts heeft hij aan de heer Maduro een financieel overzicht van het casino overhandigd, dat er niet zo gunstig uitzag. Hieruit zou moeten blijken dat gemiddeld per dag tien- tot twaalfduizend dollar wordt verloren.

Tijdens het gesprek zette de heer Maduro uiteen, welke de richtlijnen zijn voor het verzoek van de casino- directie om personeel te ontslaan. Met nadruk werd gesteld dat dit zo maar niet op korte termijn kan geschieden. De heer Maduro gaf daarom de heer McCarly het advies om te trachten tot een minnelijke schikking te komen met de werknemers of via de rechter ontbinding van de arbeids- overeenkomsten te verzoeken. De casino- directie zou een en ander nader met haar advocaat mr. P.V. Sjiem Fat gaan bespreken.

Korte tijd later had de heer Eddy Maduro als Landsbemiddelaar een gesprek met het FTA-bestuur en stewards, die de bemiddeling van de heer Maduro kwamen inroepen. In een gesprek met de Amigoe bevestigde de heer Eddy Maduro dat de vakbond onder meer verzocht de mogelijkheden na te gaan om de FTA en de casino- directie aan tafel te brengen om eventuele alternatieven te bespreken. De heer Maduro zou trachten in de loop van vandaag een dergelijk gesprek te arrangeren.

Tegen onderwijs- maatregelen

Leraren en oudercommissie van Brazil protesteren

BRAZIL — De oudercommissie en de leraren van de twee basisscholen te Brazil zonden een telegram aan Onderwijs- gedeputeerde mr. John van der Kuyp waarin geprotesteerd wordt tegen de maatregelen die het Bestuurscollege op onderwijsgebied wil gaan nemen. Het protest is vooral tegen het sluiten van scholen met minder dan honderd leerlingen.

Gelijk met het telegram werd een lijst ingediend met handtekeningen van ongeveer driehonderd ouders die bezorgd zijn over een mogelijke sluiting of fusie van een van de twee basisscholen te Brazil. Oudercommissie en leraren baseren zich op een onderzoek dat uitgewezen heeft dat voor de komende jaren er meer dan vijfhonderd leerlingen zullen zijn om de basisscholen te Brazil te bezoeken.

Men is voorts bezorgd over de consequenties dat bij sluiting de kinderen naar een school in een andere wijk moeten gaan en de vervoerskosten die dit met zich mee zal brengen.

De oudercommissie stelt in een verklaring het belang in te zien van het bezoeken van een school in de eigen wijk, daar onderzoeken uitgewezen hebben dat dit het kind het beste uitkomt in de directe bekende omgeving les te krijgen. Tot slot spreekt de oudercommissie de hoop uit dat het Bestuurscollege rekening zal houden met de naar voren gebrachte punten bij het nemen van een beslissing.

Vijfkamp Arubus- FCCA

Zondag voetbaldag

POS CHIQUITO — In het kader van de vijfkamp tussen Arubus en FCCA wordt zondag een voetbaldag gehouden op het Universal- veld te Pos Chiquito. Het programma begint om tien uur met de ontmoeting FCCA - Arubus. Hierna volgen de wedstrijden Postkantoor - Eilandsontvanger (11.30 uur), Polyrama - Snackbar Uni Tur (1 uur), King Bucu Jr - Ponton (2.30 uur) en de laatste is de wedstrijd DOW - Financiën (4 uur).

BUREAU VOOR LEVENS- EN GEZINSMOEILIJKHEDEN (Kerkstraat 17C, tel.: 23145): open maandag t/m vrijdag van 07.30-12.00/13.30-17.00 uur.

STICHTING TOT BEVORDERING VERANTWOORD OUDERSCHAP (Famia Planea): dagelijks van 08.00-12.00 / 13.00-16.00 uur - Medical Centre, Bernhardstraat 75, San Nicolas, tel.: 48833, toestel 219 / 225.

Bij de praktijken in het Wit Gele Kruis- gebouw: dinsdag 10.00-12.00 uur te Noord 66, tel.: 23425; 13.00-14.00 uur te Oranjestad, Koningstraat / Emmastraat, tel.: 23168; woensdag: 13.00-15.00 uur te Santa Cruz 39C, tel.: 28288; donderdag: 10.00-12.00 uur te Pampoenastraat 15, Dakota. Centro di Barrio Dakota, Pampoenastraat 19, tel.: 23822; donderdag 08.00-10.00 uur. Club Caiquetio, Paradera 47A, tel.: 24280: dinsdag 08.00-10.00 uur.

OPENBARE BIBLIOTHEEK **(openingstijden)**
LEES- EN KRANTENZAAL: maandag t/m vrijdag vanaf 07.30 uur.
UITLENING AFDELING: maandag, woensdag en vrijdag 09.00-11.55 / 13.30-20.00 uur; dinsdag en donderdag van 13.30-17.30 uur (s morgens gesloten).

FILIAAL SAN NICOLAS: openingstijden maandag, dinsdag en vrijdag van 09.30-12.00/13.30-17.30 uur; woensdag- en donderdagochtend gesloten, in de middaguren geopend; woensdagmiddag geopend tot 19.00 uur.

BIBLIOTHEEK CENTRO DI BARRIO DAKOTA **(openingstijden)**: dinsdag van 16.00-20.00 uur en vrijdag van 17.00-19.00 uur.

SHASA (Stichting Hulp aan Slechthorenden Aruba), Engelandstraat (Lionsgebouw t/o Eagleclub), is dagelijks geopend van 08.30-12.00/13.00-16.30 uur.

*****

TELEARUBA

VRIJDAG: 18.00 John and Peewit (The black Hellebore); 18.30 It's all in the game (Klootschiet); 18.45 Telenovela: «Gabriel y Gabriela»; 19.30 Cocktail musical; 20.00 Telenoticias; 20.30 «60» Minutes (Underground Railroads; Amory and Hunter Lovings; Vladimir Horovoits); 21.30 Wrestling; 22.30 International news; 23.00 Moneyline; 23.30 Sports tonight; 24.00 Sluiting.

ZATERDAG: 18.00 More real people; 19.00 Programma di Gobierno Central (min. E.F. Mansur); 19.30 The «A»-team (incident of Crystal Lake); 20.30 America's top ten; 21.00 International News (CNN); 22.00 Estreno (20 Shades of pink); 23.45 Sluiting.

IN «LIPSTICK DISCO» te Savaneta werd een modeshow gehouden met modellen van Carmen Maduro (CM) Production en van Kids of Fame Stars. De avond werd verder gevuld met zang van Imelda Soliano en Connie Henriquez.

Zakenvaria

In San Nicolas en Playa slechts 1 openbare school

ORANJESTAD — Het Bestuurscollege heeft besloten het aantal openbare scholen te verminderen. Zo zal er per 1 augustus dit jaar — zowel in Oranjestad als San Nicolas slechts een openbare basisschool functioneren.

Voor Oranjestad zal dit de Koningin Beatrixschool zijn die tevens gebruik zal maken van het gebouw van de huidige Prinses Margrietschool als dependance. Voor San Nicolas zal dit de Commandeur Pieter Boerschool zijn die tevens gebruik zal maken van het gebouw van de huidige Prinses Wilhelminaschool als dependance. Deze beslissing houdt in dat de Prinses Margrietschool, Prinses Ireneschool en de Prinses Wilhelminaschool niet meer als zelfstandige basisscholen zullen fungeren.

Aan de uitvoering van deze beslissing moet de Eilandsraad nog zijn goedkeuring geven, terwijl ouders, voogden en verzorgers de gelegenheid hebben om uiterlijk 19 juli bij Onderwijszaken eventuele reacties over deze beslissing kenbaar te maken.

Tijd aangebroken voor instelling controle-raad

Ged. Kuiperi: geen contact geweigerd met King casino

ORANJESTAD — In de Eilandsraad verklaarde Toerisme- gedeputeerde Michael Kuiperi slechts een copie te hebben ontvangen van het verzoek van het King Casino aan het departement van Arbeid en Sociale Zaken om 50% van het personeel te mogen ontslaan.

Over dit geval heeft de gedeputeerde reeds twee keer vergaderd met de FTA op verzoek van de vakbond. Hij is voorts geregeld in contact met vertegenwoordigers van het casino, ofschoon de gedeputeerde door het casino tot nu toe niet benaderd werd voor een gesprek. De gedeputeerde ontkende daarmee de stelling als zou hij contact met het casino hebben geweigerd. Naar zijn mening is het niet raadzaam dat het BC zich vroegtijdig in deze ontslag- affaire gaat mengen, terwijl deze zich nog op een particulier vlak bevindt. Ged. Kuiperi liet tevens horen de Landsbemiddelaar over dit geval te zullen benaderen. Hij zei ook dat via de Aruven een rapport gevraagd werd over de «operations» tussen Holiday Inn en het casino.

Voorheen was King Casino eigenaar van het hotel en trad tevens op als casino- operator. Nu echter is het hotel eigendom van een Amerikaanse groep die tevens eigenaar is van een keten van reisbureaus in de Verenigde Staten. Deze groep heeft het hotel verhuurd aan Holiday Inn, terwijl het casino- gedeelte van het hotel verhuurd is aan de huidige casino- operators.

Wat betreft de vragen over controle op de casino's, zei ged. Kuiperi dat het de bedoeling is te komen met een zogenaamde «control board», omdat voor Aruba de tijd is aangebroken over een dergelijk «control board» te beschikken. De gedeputeerde vond dat in deze controle- raad wel personen moeten komen die op de hoogte zijn van het casinowezen.

Raad akkoord met uitgifte in erfpacht met glijdende canon

ORANJESTAD — De Eilandsraad ging gisteren met 16 stemmen voor en 0 tegen akkoord met uitgifte in erfpacht van een stuk grond ter grootte van 11.055 m² aan de Aruba Reclycing Industries nv te Barcadera. Zonder hoofdelijke stemming werd eveneens in erfpacht een stuk grond te Palmbeach en ter grootte van 40.826 m² uitgegeven aan Aruba Real Estate Number Three nv» voor de uitbreiding van Holiday Inn Aruba met vierhonderd kamers.

Om de levenskansen van deze bedrijven te vergroten, wordt voor beide gronduitgiftes een glijdende canon in rekening gebracht. Wat betreft de erfpachtsverlening aan de Aruba Reclycing Industries nv werd op 22 mei dit jaar reeds hierover in de raad gestemd. De instemming bleek nietig toen het vereiste aantal stemmen niet gehaald werd.

Bij aanvang van de Eilandsraads- vergadering van gisteren werden de ingekomen stukken, zoals de wijziging van de toelageregeling voor gedeputeerden, het kiesreglement, Motorrijtuig- belasting, intrekking eigendoms- verkrijging volkswoningen, naar de huishoudelijke vergadering verwezen, terwijl de andere stukken ter kennisgeving werden aangenomen.

Toen de voorzitter de vergadering gisteravond schorste tot donderdag 18 juli negen uur, had de raad vijf van de zes agendapunten behandeld. Het enige nog te behandelen agendapunt is de ontwerp Eilandsverordening, houdende regelingen betreffende het verlenen van studiebeurzen en renteloze studie- voorschotten ten laste van de kas van het eilandgebied.

ORANJESTAD — Gedeputeerde Grace Bareño verrichtte gistermiddag de officiële opening van het kantoor voor de viering van de status aparte. Het kantoor, dat in hetzelfde gebouw als het Instituto di Cultura is gevestigd, zal als coördinatie- centrum dienen voor de voorbereidingen van de festiviteiten. Gedurende werkuren zal de heer Bert de Freytas op het kantoor aanwezig zijn voor het verschaffen van inlichtingen over de status aparte- viering. Het kantoor is telefonisch bereikbaar op dezelfde nummers als het Instituto di Cultura (31618 en 22185). De officiële opening geschiedde in bijzijn van algemeen adviseur Betico Croes en leden van de commissie voor de voorbereiding van de status aparte- festiviteiten.

Eerste Arubaan in hoogste honkbalklasse Nederland

D'Arnault denkt terug aan nieuwe Hall of Fame-leden

ORANJESTAD — Het bericht in de Amigoe- editie van woensdag over «Nieuwe leden in Hall of Fame Nederland» heeft bij zeker één persoon op Aruba oude herinneringen doen opleven. Eric d'Arnault, die als Arubaan/Antilliaan in de hoogste klasse met VVGA gehonkbald heeft, kent en heeft vele van de nieuwe «Hall of Fame»- leden gekend.

Door de zoon van P.C. Besanger werd hij naar Amsterdam gehaald om voor VVGA te honkballen. Bij zijn afscheid kreeg Eric van zoon Besanger een zilveren speld behorend aan Papa Besanger. Met VVGA heeft D'Arnault vele malen gespeeld tegen het team van Henk Keulemans, eens de snelste honkloper van het Nederlands honkbal.

Hij kan zich nog goed herinneren dat in de jaren 1958-1959 Herman Beidschat gedoodverfd werd als de vervanger van de toenmalige werper van het Nederlandse honkbal, Hanny Urbanus, die reeds een plaats heeft in de «Hall of Fame» Nederland. "Met Herman Beidschat bij wie ik woonde — aldus D'Arnault — zijn wij de wintertraining in Holland begonnen en trainden wij elke dag. Samen hebben wij enkele wedstrijden gespeeld waarbij ik als catcher fungeerde".

D'Arnault geeft ook Evert van Tuyl gekend als een van de beste umpires van Nederland. Geen zwakke figuur maar een van de weinige umpires die het gezag tijdens de hele wedstrijd in handen had. Ron Fraser en Bill Arce zijn de coaches die volgens D'Arnault het Nederlandse honkbal op een hoog peil hebben gebracht, waar Nederland nu de vruchten van plukt.

De naam VVGA is nu vervangen door «Unique Giants Diemen» maar Eric d'Arnault, die er verder voor gezorgd heeft dat er enkele Arubaanse honkballers naar Nederland gingen, onder andere Arnold Whitfield (Heineken) en Hubert (Abbott) van der Biezen (Marlboro), denkt deze dagen meer dan ooit met genoegen terug aan zijn tijd en die van de (oude) nieuwe «Hall of Fame»- leden.

Afronding dragraces

SAN NICOLAS — De slotfase van de dragraces te Palo Marga die afgelopen zondag vanwege de verrassende rukwinden uitgesteld werd, gaat nu zondag om twee uur door. Dan zullen de derde ronde, de semi-finales en de finale worden gehouden. Het publiek kan gratis deze wedstrijden bijwonen.

In pensioenkortingszaak:

Profeet verwijst naar BC; duurtetoeslag aangepast

ORANJESTAD — De directeur van Algemeen Pensioenfonds, drs. E.J. Profeet, heeft de heer Osbaldo Croes naar aanleiding van zijn telegram over de pensioen- vermindering van Arubaanse gepensioneerden laten weten, dat het pensioen geen wijziging heeft ondergaan. De aanpassing heeft betrekking op de duurtetoeslag en zoals u bekend is, aldus de heer Profeet aan Osbaldo Croes, is de vaststelling van de duurtetoeslag op uw pensioen een aangelegenheid die het eilandgebied Aruba regardeert. De heer Profeet adviseerde de heer Croes daarom zich met zijn verzoek tot het BC van Aruba te wenden.

Dit heeft de heer Croes inmiddels gedaan in een telex- -boodschap aan het BC waarin hij de zaken uiteenzet. Hij stelt namens alle mensen op Aruba die rechten hebben op het ambtenaren- pensioen deze kwestie aan het BC voor te willen leggen en hoopt spoedig een positief antwoord te kunnen ontvangen. Voorts wil de heer Osbaldo Croes, die stelt nog andere vragen te hebben, weten of het BC al een of andere beslissing heeft genomen of de heer Profeet wel juist gehandeld heeft.

Na klapband twee ernstig gewonden

COOI BARCADERA — Door het "klappen" van een de achterbanden van zijn auto verloor de bestuurder G.H. de macht over het stuur, waarna de auto over de kop ging. Gevolg hiervan was dat de inzittenden ernstige verwondingen opliepen. Beiden werden voor medische behandeling in het hospitaal opgenomen. De materiële schade bedraagt drie mille.

Dronken man rijdt voetganger aan

SAN NICOLAS — Op de Nijhoffstraat reed de 46- jarige bestuurder R.H., die onder invloed van alcohol verkeerde, de voetganger T.R. aan. T.R. liep langs de weg toen H. met zijn auto de rijbaan afreed. R. werd aan het achterhoofd en benen verwond. Hij moest per ambulance naar het ziekenhuis gebracht worden waar hij voor observatie werd opgenomen. De takelwagen moest ter plaatse komen om de wagen van R.H. weg te slepen want de remmen bleken niet goed te zijn.

In Suriname

Regering kan nog meer lenen bij Centr. bank

PARAMARIBO — De Surinaamse regering heeft zijn leningen- plafond bij de Centrale bank met het fiat van de Nationale assemblee met tweehonderd miljoen gulden verhoogd. Dit was nodig om het steeds groeiende overheidstekort te kunnen dekken. Er komt binnenkort een actieplan om de overheidsfinancien te saneren, zo is in de Assemblee aangekondigd.

Het leningenplafond is van 750 tot 950 miljoen gulden verhoogd. Dit is het maximum waarvoor de overheid bij de Centrale bank in het krijt mag staan. De Assemblee moest er zijn fiat aan geven omdat de verhoging moest gebeuren via een wijziging van de Leningenwet. Het leningenplafond is de laatste jaren flink opgeschroefd, vooral nadat de Nederlandse ontwikkelingshulp aan Suriname was opgeschort moest de Surinaamse regering langs deze weg de gaten stoppen. In 1971 was het plafond nog twintig miljoen gulden. Tussen 1981 en '84 werd het verhoogd tot 750 miljoen om het overheidstekort te kunnen opvangen.

Minister Kleine kondigde in de Assemblee, de niet gekozen volksvertegenwoordiging, aan dat er een actieprogramma komt om de begroting te saneren. Hij wilde zich niet uitlaten welke maatregelen men gaat nemen. Bekend is echter dat men zich bij het Internationaal Monetair Fonds (IMF) bezorgd uitliet over het uitblijven van maatregelen om het begrotingstekort terug te dringen. De regering schijnt hiervoor te denken aan verhoging der belasting en van de importtarieven, aan verhoging der overheidstarieven en aan het schrappen van 27 miljoen aan overheidssubsidies op stroom, melk en suiker.

ORANJESTAD — Het personeel van het Projectburo Status Aparte heeft afscheid genomen van drs. Nico van Hoorn (2e van rechts) die gedurende een jaar optrad als adviseur bij de realisatie van een nieuwe structuur van het overheids- personeel bij het ingaan van de status aparte. De voorstellen voor de nieuwe structuur zullen binnenkort bij het Bestuurscollege worden ingediend.

RONDE VAN FRANKRIJK 1985...

Als eerste over de eindstreep

Dertien werd het geluksgetal voor Vanderaerden

...de antieke Ronde van Frankrijk (1929), toen was de Peyresourd even hoog en even zwaar...

VILLARD-DE-LANS — Bij de start van de 72e Ronde van Frankrijk werden overal minstens drie etappezeges van Eric Vanderaerden voorspeld. De 24-jarige Belg was kanshebber in de korte tijdritten en de etappes, die in een massasprint zouden eindigen. Hij had immers in het voorjaar laten zien de snelste sprinter van alle wegrenners te zijn. De belangrijkste wedstrijd van het seizoen werd echter een grote teleurstelling voor hem en voor de ploeg van Peter Post. Vanderaerden kon maar niet winnen. Hij verloor de proloog van Hinault, werd in massasprints verrast door zijn landgenoot Matthijs en toen hij in Reims als eerste over de eindstreep flitste, werd hij door de jury gedeklasseerd. Dertien werd het geluksgetal voor Vanderaerden. Tot ieders verrassing, niet in het minst van hemzelf, won hij de dertiende etappe, een tijdrit over 32 kilometer.

Hoe was het mogelijk dat Eric Vanderaerden in Villard-de-Lans Bernard Hinault een nederlaag toebracht? Hoe kon de beste uit de tour verliezen in een tijdrit, zijn specialiteit? De aanwakkerende tegenwind was het voor de hand liggende antwoord. Vanderaerden was over 31,8 kilometer een minuut en zeven seconden beter dan de gele-truidrager. Bepaald niet gering. Deze ruime marge moest een ander geheim herbergen. Ludo de Keulenaer, knecht par excellence die meestal werkt en zelden praat, wist het voor de proloog van de tour in Plumelec al te ontluisteren. Hij bladerde het routeboek door en tikte Vanderaerden op zijn schouder. „Gij wint die'en tijdrit in Villard-de-Lans, want die komt direct achter de bergen".

Na — eindelijk — een huldiging als etappewinnaar, verklaarde de sprinter van Post twee "rustdagen" in het hooggebergte achter de rug te hebben. „Alle andere tijdrijders moesten zich in de beklimmingen om hun klassement bekommeren. Zij mochten niet lossen en forceerden zich bij het aanklampen. Ik fietste alleen maar mee. Mijn uitslagen in de bergetappes waren immers volkomen onbelangrijk".

Vanderaerden was met veel inspiratie aan de rit tegen het uurwerk begonnen. Hij was totaal niet ontmoedigd door de nederlagen tegen Hinault (proloog), Matthijs (eerste twee etappes) en de deklassering ten faveure van Castaing (Reims). Peter Post: „Eric is een kouwe kikker. Hij windt zich er niet over op en gaat gewoon zijn gang. Bij de volgende gelegenheid gaat hij het duel opnieuw aan".

Na twee ontspannen bergetappes durfde Vanderaerden met Hinault te duelleren. Hij voelde zich zo sterk, dat hij net als ploeggenoot Phil Anderson een versnelling van 56 × 12, voor de aflopende stukken weg, liet monteren. Per pedaalomwenteling betekende dat een verplaatsing van 9.97 meter. Hinault, die dinsdag en woensdag veel zwaar werk deed, reed met 54 × 12. „Die molen kreeg ik met de grootste moeite rond", zei de Breton.

Hinault had wel verloren, maar voelde zich geen verliezer. „Elke renner achter mij in het klassement heeft minder snel gereden dan ik. Ik heb dus winst geboekt op al mijn concurrenten", zei hij. De gele-truidrager was aan de eindstreep vrij rustig. Kennelijk is het ook tot hem doorgedrongen, dat hij de tour haast onmogelijk nog kan verliezen. Hij hield zijn vuisten dan ook thuis toen hij weer gevangen werd in een menigte opdringers. De tijdrit analyserend zei Hinault: „Persoonlijk ben ik tevreden, maar het was natuurlijk een gekke wedstrijd. Er was een tijdrit van de ochtend zonder wind en een tijdrit van de middag met wind".

De woorden van Hinault werden niet zo zeer onderstreept door de overwinning van Vanderaerden. Veel meer door de prestaties van vroeg gestarte "anti-tijdrijders" als 5e Sergeant, 16e Biondi, 20e Lieckens, 31e Van Brabant, 46e Le Bigaut, 52e Jacobs en 56e Lurquin, die allemaal voor de laat aan de beurt zijnde: 63e Peter Winnen, 68e Joop Zoetemelk en 87e Gerard Veldscholten eindigden. De wind speelde wel degelijk een grote rol. Van belang voor het algemeen klassement was het nauwelijks, want alle klassementsrijders troffen ongeveer gelijke omstandigheden. Ze bleven allen op, of in de buurt van, hun plaats staan.

De uitslag van de dertiende etappe is: 1. Vanderaerden (Bel, Post) 31,8 km in 41.04 (gem. 46,461 km/uur); 2. Hinault (Fra, Kochli) op 1.07; 3. Marie (Fra, Guimard) op 1.08; 4. Duclos-Lassalle (Fra, Berland) op 1.17; 5. Sergeant (Bel, Godefroot) op 1.23; 6. Roche (Ier, Geminiani) op 1.23; 7. Pelier (Fra, De Gribaldy) op 1.27; 8. Anderson (Aus, Post) op 1.31; 9. Gaston (Spa, Echavarri) op 1.39; 10. Kelly (Ier, De Gribaldy) op 1.42.

Het algemeen klassement na de dertiende etappe is: 1. Hinault (Fra, Kochli) 65.32,19; 2. Lemond (VSt, Kochli) op 5.23; 3. Roche (Ier, Geminiani) op 6.08; 4. Kelly (Ier, De Gribaldy) op 6.35; 5. Bauer (Can, Kochli) op 8.23; 6. Anderson (Aus, Post) op 8.33; 7. Ruttiman (Zwi, Kochli) op 10.31; 8. Pascal Simon (Fra, Berland) op 11.11; 9. Zoetemelk (Ned, Raas) op 11.14; 10. Bazzo (Fra, Ocana) op 12.39.

Iets hoger aantal dan vorig jaar

Ongeveer 23.000 deelnemers aan 69ste vierdaagse Nijmegen

NIJMEGEN — Ongeveer 23.000 wandelaars uit 32 verschillende landen doen van 16 tot en met 19 juli mee aan de 69ste vierdaagse van Nijmegen. Het aantal lopers dat volgende week dinsdag aan de start verschijnt ligt ongeveer duizend hoger dan vorig jaar. De stijging zit hem vooral in een nog steeds toenemende belangstelling van individuele wandelaars. Het wandelen in groepsverband neemt in populariteit af, aldus vierdaagse-marsleider A. van Dongen.

De deelnemers zijn onder meer afkomstig uit alle Westeuropese landen en uit Australië, Japan, Cyprus, Israël, Griekenland, Haïti, Indonesië, Nieuw Zeeland, Turkije, Amerika, Canada, Joegoslavië en de Nederlandse Antillen. Voor het eerst loopt bovendien een groep van 17 Zuidkoreanen mee, evenals een gezelschap van 61 Tsjechen en een groep van 19 in Nijmegen wonende Vietnamese bootvluchtelingen.

De 53 Poolse studenten van een sportacademie uit Krakau zijn, evenals voorgaande jaren, ook weer present. Dat geldt ook voor de wandelclub „AA-82", bestaande uit leden van de koninklijke hofhouding. Zij lopen de vierdaagse voor de tweede keer mee. Het aantal militaire deelnemers blijft stabiel (ongeveer 7000). Volgens de Koninklijke Nederlandse Bond voor Lichamelijke Opvoeding (KNBLO), die de vierdaagse organiseert, is de verhouding burger-militair door een stijging van het aantal burger-wandelaars dit jaar ongeveer 75 : 25.

De 90-jarige J. Roep uit Amsterdam, jarenlang de nestor van de vierdaagse, loopt dit jaar niet meer mee. Vorig jaar viel hij uit. De oudste deelnemer aan de Nijmeegse vierdaagse is nu 87 jaar. Twee kinderen die in december 12 jaar worden behoren tot de jongste deelnemers aan het internationaal bekende Wandelfestijn.

Voor het eerst in de geschiedenis van de vierdaagse, die sinds 1909, met ontbrekingen gedurende de twee wereldoorlogen, jaarlijks wordt gehouden, doet een deelnemer voor de vijftigste keer mee. Het is de 77-jarige mevrouw M. Klaver uit het Zeeuwse Burgh-Haamstede.

De anti-militaristische wandelclub „Is het hier oorlog?", die vorig jaar door de KNBLO werd gediskwalificeerd omdat de leden weigerden gebruik te maken van en speciaal voor de vierdaagse-wandelaars gelegde militaire pontonbrug, hebben aangekondigd dit jaar en eigen, alternatieve vierdaagse te houden. De route van die tocht zal langs tal van militaire objecten voeren.

Het aantal aan de Nijmeegse vierdaagse deelnemende nationaliteiten was donderdagmiddag gestegen tot 36, evenveel als vorig jaar. Naast deelnemers uit de al genoemde landen meldden zich in de loop van deze week nog wandelaars uit Portugal, Ethiopië, Trinidad en Suriname aan.

ATLETIEK / BOEDAPEST — De Hongaarse verspringer Laszlo Szalma heeft bij wedstrijden in Boedapest het nationale record met drie centimeter verbeterd tot 8 meter 30. Geen Europeaan sprong dit seizoen verder.

Bridgeclub Corsow

WILLEMSTAD — Afgelopen vrijdag werd de laatste ronde van de vierde clubcompetitie van bridgeclub "Corsow" gespeeld.

De laatste ronde werd gewonnen door de heren Beerman/Vos die zodoende van de achtste naar de vierde plaats stegen. Ook het gelegenheidskoppel Wansink/Moenir-Alam deden het goed door de tweede plaats te behalen. De vierde clubcompetitie van bridgeclub "Corsow" werd gewonnen door het echtpaar Saladin. Op de tweede plaats eindigde het koppel Snellers/Moenir-Alam en derde werd het echtpaar Van den Ende.

Van de 17 paren scoorden de volgende 9 boven het gemiddelde: 1. heren Beerman/Vos 61.22%; 2. mw. Wansink/hr. Moenir-Alam 59.95%; 3. heren Brown/Sewrajsingh 57.14%; 4. echtpaar Van den Ende 56.63%; 5. echtpaar Saladin 53.29%; 6. mw. Geenen/hr. Tigelaar 52.98%; 7. heren Van der Net jr./hr. Vegtink 52.68%; 8. dames Henriquez/Schnitger 50.51%; 9. mw. Valkenberg/hr. De Vries 50.26%

Eindstand (van diegenen met een gemiddelde van tenminste 50%): 1. echtpaar Saladin 58.27%; 2. mej. Snellers/hr. Moenir-Alam 56.72%; 3. echtpaar Van den Ende 55.04%; 4. heren Beerman/Vos 54.81% 5. mw. De Vries 54.61%; 6. heren Brown/Sewrajsingh 53.83%; 7. hr. Serphos 52.68%.

Het bestuur van bridgeclub "Corsow" maakt bekend dat er vrijdag 14 juli gestart zal worden met het vakantie toernooi. De mini-nachtmarathon zal plaats vinden op zaterdag 27 juli van half acht 's avonds tot half vijf 's morgens. Inschrijvingen kunnen geschieden bij de heer Moenir-Alam tel. 614974 (na 2 uur p.m.) of bij de heer Van den Ende tel. 674156.

Bridgeclub Asiento

WILLEMSTAD — Afgelopen dinsdagavond werd de laatste ronde van de vierde clubcompetitie van bridgeclub Asiento gespeeld. De laatste avond en de vierde clubcompetitie werd gewonnen door de heren Van der Pol/Van den Ende. De Antilliaanse kampioenen Beerman/Vos eindigden op de tweede plaats. De laatste avond werd bezocht door 12 paren waarvan de helft beneden het gemiddelde scoorde.

De andere helft is: 1. heren Van den Ende/Van der Pol; 2. heren Beerman/Vos; 3. dames Wansink de Paus; 4. dames Saladin/Van den Ende; 5. echtpaar Serphos; 6. mej. Van Rossum/hr. Moenir-Alam.

Op dinsdagavond 9 juli waren 13 paren aanwezig voor de damesbridge. Vijf paren scoorden boven het gemiddelde.

1. dames Zwollo/Hiemstra 66,67 procent; 2. dames Schouten/Siemens 63,81; 3. dames Mc Namara/Mc Williams 62,22; 4. dames Valkenberg/Van Werkhoven 61,11; 5. dames Mous/Leerendveld 54,29.

De overige paren scoorden beneden de 50 procent.

Verder maakt het bestuur van bridgeclub Asiento bekend dat dinsdag 16 juli gestart zal worden met het vakantie-toernooi dat 5 weken zal duren.

Europese richtlijnen tegen voetbalgeweld

LUXEMBURG — Het Europese parlement heeft donderdagavond in Luxemburg een resolutie aangenomen van de Nederlandse liberaal Jessie Larive-Groenendaal, waarin wordt aanbevolen een Europese richtlijn op te stellen ter voorkoming van voetbalgeweld. Aanleiding is de ramp tijdens de Europacup finale 29 mei in Brussel, waarbij 38 doden vielen.

Een Europese richtlijn betekent dat de tien en binnenkort twaalf lidstaten van de EG verplicht zijn hun nationale wetgeving aan te passen aan de richtlijn. De voorstellen die hiertoe enige weken geleden door de ministers van Sport van de 21 lidstaten van de Raad van Europa werden geformuleerd, zijn niet meer dan een aanbeveling.

Nadat het parlement met 118 voor, 33 tegen, bij 46 onthoudingen de resolutie had goedgekeurd is het overigens maar de vraag of het inderdaad tot een richtlijn komt. De Europese commissie, het dagelijks bestuur van de EG, dat de richtlijn moet opstellen, vroeg zich tijdens het debat woensdag af of ze wel bevoegd is een richtlijn op te stellen zoals mevrouw Larive die wil. Europees commissaris Sutherland stelde echter de ontwikkelingen in parlement en lidstaten met belangstelling te zullen volgen.

Doping-affaire

BRUSSEL/BERINGEN — Drie spelers van de Belgische tweede klasser FC Beringen hebben positief gereageerd op een dopingcontrole na de competitie-wedstrijd tegen RWDM op 21 april van dit jaar. Dit heeft de Officier van Justitie in Brussel donderdag bekend gemaakt.

De controle werd uitgevoerd door de Gentse professor De Backere. De door de drie betrokken spelers, van wie de namen niet vrij werden gegeven, aangevraagde contra-expertise, uitgevoerd door professor Daenens uit Leuven, leverde opnieuw een positief resultaat op. Het produkt dat ze innamen, was hoogst waarschijnlijk norefedrine. Een neusspray, die de ademhalingswegen vrij maakt en als bijwerking de hartslag opdrijft. Norefedrine komt voor op de in 1977 in het Belgisch staatsblad gepubliceerde lijst van produkten, die als doping moeten worden beschouwd.

Voor de Belgische wet is het toedienen van dope of het persoonlijk gebruik ervan strafbaar. De drie spelers zullen gerechtelijk worden vervolgd en kunnen gevangenisstraffen krijgen van acht dagen tot drie maanden plus boetes ter hoogte van minimaal 2000 francs (circa 120 gulden). Daarnaast kan de Belgische voetbalbond het dossier van het parket van Brussel opvragen en de spelers eveneens straffen opleggen.

Het bestuur van FC Beringen ontkent dat de betrokken spelers stimulerende middelen hebben gebruikt. „Wij vechten de conclusies van de De Backere en Daenens niet aan, maar de spelers hebben ons verteld dat zij uitsluitend neusdruppels hebben gebruikt om een verkoudheid tegen te gaan".

VILLARD-EN-LANS — Eric Vanderaerden werd donderdagavond na zijn overwinning in de individuele tijdrit beboet door tour-directeur Felix Levitan. De Fransman legde de Belgische werknemer van Peter Post een boete op van 380 Francs, ongeveer 140 gulden, wegens het feit, dat voor de tweede keer in de 72e Ronde van Frankrijk het plaatje met zijn rugnummer op zijn fiets ontbrak. Gilbert Duclos-Lassalle kreeg dezelfde boete voor hetzelfde „vergrijp".

VOETBAL (Fedeprof)
18.30 uur Scherpenheuvel vs CSD Barber; 20.30 uur SUBT vs De Koning - SUBT-stadion.

.....

ZATERDAG
BC JANWE
schaaklessen en trainingen.

SENTRO DEPORTIVO KORSOU (zwembad)
09.00-12.00/14.00-17.00 uur open voor publiek.

.....

ITF legt jeugd beperkingen op

BARCELONA — Op de laatste dag van de algemene vergadering van de Internationale Tennis Federatie (ITF) in Barcelona is besloten spelers en speelsters jonger dan veertien jaar niet meer toe te laten tot proftoernooien. Deelnemers tot zestien jaar mogen slechts in beperkte mate uitkomen in dergelijke evenementen. De maatregel wordt per 1 januari 1986 van kracht.

Voorts was de vergadering unaniem van mening, dat voor het Olympische Tennistoernooi in principe iedereen, zonder restrictie, toegelaten moet worden. Men was tegen het stellen van een leeftijdsgrens of een beoordeling vooraf van de status van de deelnemers.

Verder werd voor het komende Daviscup-toernooi een Afrikaanse zone ingesteld. Deelnemers zijn Nigeria, Senegal, Egypte en Marokko in de ene groep, Tunesië, Algerije, Zimbabwe en Libië of Kenia in de andere groep.

Baseball VS

NEW YORK — De uitslagen van de donderdag voor de hoogste afdeling van het Amerikaanse baseball, de Major League, gespeelde wedstrijden zijn:

AMERICAN LEAGUE

Toronto Blue Jays-California Angels	5-3
Minnesota Twins-Detroit Tigers	5-1
Oakland A's-Milwaukee Brewers	9-3
Baltimore Orioles-Chicago White Sox	7-6
Kansas City Royals-Cleveland Indians	1-0
New York Yankees-Texas Rangers	11-7
Boston Red Sox-Seattle Mariners	7-1

NATIONAL LEAGUE

St. Louis Cardinals-San Diego Padres	6-0
Los Angeles Dodgers-Chicago Cubs	3-1
Cincinnati Reds-Montreal Expos	2-0
Houston Astros-New York Mets	4-3
Atlanta Braves-Philadelphia Phillies	3-2
Pittsburgh Pirates-San Francisco Giants	6-4

Italiaanse regeert met harde hand

Ritzege Simonnet geen gevaar voor Canins

VILLARD-DE-LANS — Maria Canins is de Bernard Hinault van de vrouwentour. De Italiaanse regeert de tweede editie van de Ronde van Frankrijk voor dames met harde hand. In de tiende etappe, 66 kilometer rond Villard-de-Lans, kwam haar voorsprong in het algemeen klassement van bijna een kwartier niet in gevaar.

Canins, tweede bij de wereldtitelstrijd van 1982 en vorig jaar derde in de eerste ronde, laat zich alleen gelden als het echt noodzakelijk is. Dat was donderdag niet het geval. Twee achtereenvolgende ritoverwinningen hadden Canins een ruime marge ten opzichte van de concurrentie gegeven. De Franse B-rijdster, Valerie Simonnet, boekte haar eerste succes. Simonnet had in de ritten daarvoor al enige ereprijzen geïncasseerd en won ook de groene trui. Beste Nederlandse blijft Heleen Hage, die haar achtste positie handhaafde.

De Franse A-troef, Jeannie Longo, ontbrak in het groepje rensters dat licht vooruit in de streep passeerde. Een blessure dwarsboomde Longo in haar plan een aanval op de schijnbaar onaantastbare positie van Canins te plaatsen. Vlak achter Simonnet finishten haar landgenote Odin, de Britse Blower en de Zweedse Westher. Voor Longo zit er waarschijnlijk niet meer in dan de groene trui. De verschillen waren te gering om gevolgen voor de algemene rangschikking te hebben.

Weinig toeschouwers aanwezig

Alpha behaalt belangrijke overwinning op Blue Hawks

WILLEMSTAD — Hoewel zijn kansen erg klein zijn, kan drievoudig kampioen Alpha/Zelbo nog steeds de illusie koesteren alsnog door te kunnen dringen tot de play-offs om zijn titel op een waardige wijze te verdedigen. Het behaalde gisteravond in ieder geval een belangrijke 6-1 overwinning op Blue Hawks/Kodela. De neergaande lijn in het toeschouwersaantal manifesteerde zich gisteravond opnieuw: de wedstrijd trok slechts 1234 belangstellenden wat een mager totaal geeft van 262 toeschouwers voor de twee wedstrijden die deze week werden gespeeld.

Pitcher Roland Maria en de slagman Alvaro Asencion ontpopten zich gisteravond als de matchwinnaars. Maria stond slechts 6 honkslagen toe verspreid over een aantal innings en kreeg slechts 1 run tegen welke mede veroorzaakt werd door een fout van de eerste honkman, terwijl Asencion de strijd in feite al in de eerste slagbeurt beslechtte met een homerun (zijn derde van het seizoen). Asencions machtige slag bezorgde Alpha 3 runs aangezien daarvoor Harold Maria en Ruben Snoyle met achtereenvolgende honkslagen de honken hadden bereikt. Alpha scoorde pas in de zevende slagbeurt weer tegen Blue Hawks-pitcher Royston Privania. Er werd slechts één honkslag geslagen (door Elvin Anastatia) maar Alpha benutte 2 deadballs, een grondbal en een vrije loop om de stand op 5-1 te brengen. In de achtste inning werd de eindstand op 6-1 bepaald op een tweehonkslag van Angelo Clemencia en een fout van de eerste honkman. Blue Hawks liet in de zesde slagbeurt zijn enige run aantekenen. Sherald Obispu scoorde de run op een fout van de eerste honkman en een doublesteal.

De eindcijfers luidden: 6-7-1 voor Alpha en 1-6-2 voor Blue Hawks. Pitcher Royston Privania van Hawks kreeg zijn eerste nederlaag van het seizoen te verwerken na vier wedstrijden als winnaar te hebben afgesloten. Terwijl Maria van Alpha de gehele route aflegde, wierp Privania 6 2/3 innings waarna hij vervangen werd door Henry Granger. Na de wedstrijd van gisteravond ziet de standlijst er als volgt uit:

1. Indians	18	2	- /
2. Scorpions	15	5	3 /
3. Cats	12	9	6 1/2
4. Hawks	11	10	7 1/2
5. Alpha	7	14	11 1/2
Pirates	7	14	11 1/2
7. GK Stars	2	18	16 /

De eerstvolgende wedstrijd zal ongetwijfeld meer spanning teweeg brengen en een veel groter publiek naar het SDK lokken. Zaterdagavond komen namelijk de nummers 1 en 2 tegen elkaar uit. Scorpions zal zich willen revancheren voor de gevoelige nederlagen van 1-9 en 0-4 welke het in de tweede en derde ronde moest incasseren. Dat was overigens de repliek van Indians op de 5-3 overwinning die Scorpions in de eerste ronde behaalde.

Van Lennep: Politiek overleg ipv deelname

-door Frans Kok-

Schiphol — "Over de kans op een accoord voor het openblijven van de Shell- raffinaderij valt op dit moment nog geen zinnig woord te zeggen. Pas als maandag of dinsdag in Caracas blijkt dat Venezuela zich kan vinden met het nieuwe Shell- voorstel over een garantie- regeling voor de marge tussen in- en verkoopprijs van Shell, kan men met meer optimisme de toekomst van Shell tegemoet zien."

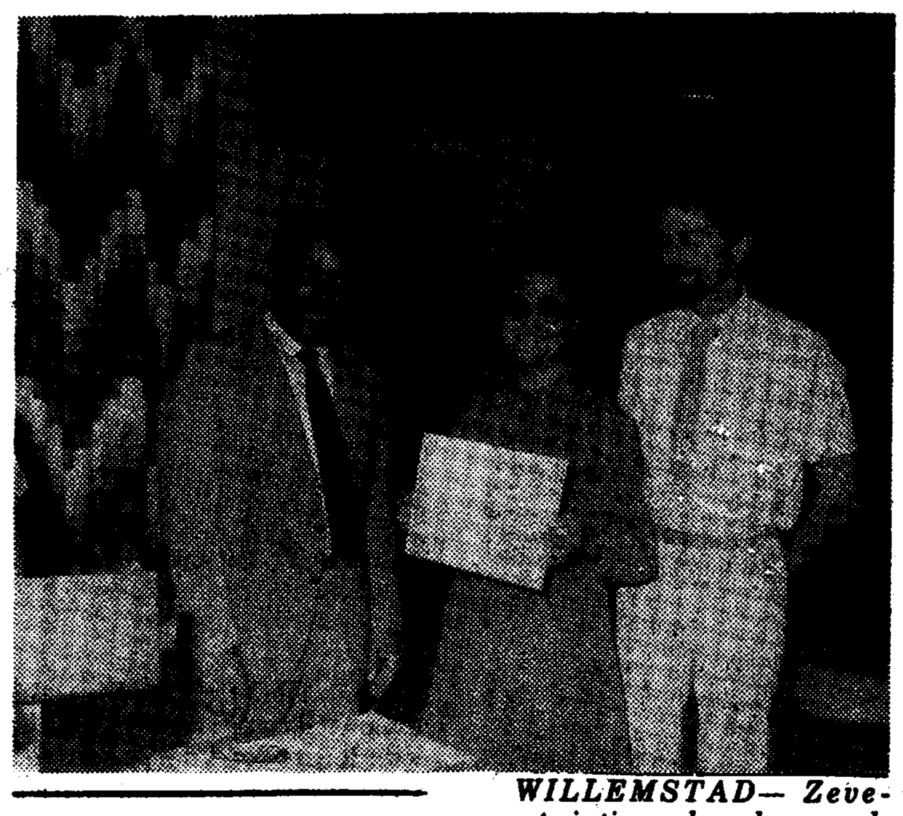
Dit verklaarde jonkheer mr Emil van Lennep, de speciale afgezant van de Koninkrijksregering inzake de Shell- problematiek voor zijn vertrek naar Caracas, tegenover de Amigoe. Shell vraagt niet zozeer een lagere prijs per vat ruwe olie van Venezuela, zo zei Van Lennep, maar wil veeleer een regeling dat zij niet de dupe wordt van de prijs van het eindprodukt stookolie, dat zich onverwachts enige maanden geleden heeft voorgedaan. Op de prijs van het eindprodukt zou de inkoopprijs van de Venezolaanse olie moeten worden afgestemd, aldus de inhoud van het Shell- voorstel.

Van Lennep verklaarde dat nu duidelijkheid moet komen van Venezolaanse kant op dit voorstel, door Van Lennep uidrukkelijk een "nieuwe voorwaarde van Shell" genoemd, voordat de al eerder begonnen onderhandelingen over participatie in het aandelenkapitaal van Shell- aandelen kapitaal hervat kunnen worden.

Wat dit laatste betreft toonde Van Lennep zich duidelijk hoopvol. De kans bestaat dat premier Lubbers die, zoals bekend, zondagavond in Caracas aankomt met president Jaime Lusinchi dit accoord over politieke consultatie tussen de Antillen en Venezuela zal sluiten. Dit accoord is voorbereid door Van Lennep tijdens zijn eerdere bezoek aan Venezuela en zou in de plaats komen van de participatie- eis van Shell. Het betreft hier een participatie door Venezuela, niet in geld, maar in actieve bemoeienis met de pogingen van de Antilliaanse regering de economie minder eenzijdig te maken en het kostenpeil omlaag te krijgen. Te denken valt aan investeringen van particuliere Venezolaanse zijde, gestimuleerd door de beide regeringen. "Het is geen bemoeienis- ,van betrokkenheid van Venezuela," aldus Van Lennep- ,"maar wel uitdrukkelijk bedoeld in het kader van de overlevingskansen van de Shell. Mocht de Shell dicht gaan dan geldt de regeling niet meer." Volgens Van Lennep is de politieke consultatie een goed alternatief voor het deelnemen van de Antillen in het aandelenkapitaal. Hij zei dat het nooit de bedoeling is geweest van Shell de problemen in de raffinaderij in financiële zin af te wentelen op de Antilliaanse regering.

Van Lennep ontkende dat de besluiten van de OPEC- vergadering van de afgelopen week van directe invloed zijn op de besprekingen in Caracas. Volgens hem zijn de oliepolitiek en de pogingen van de OPEC de aangesloten landen op een lijn te houden niet aan de orde. Het gaat heel concreet om de mogelijkheden van de Shell tot een rendabele exploitatie te komen. Van de andere kant is de situatie wel delicaat na het beeindigen van de OPEC- vergadering, vooral omdat Mexico sindsdien zijn eigen weg is gegaan, aldus Van Lennep. Hij zei dat het probleem aan Venezolaanse kant voor wat betreft het sluiten van een accoord met Shell is, dat de marge- regeling Venezuela geld kost maar, aldus Van Lennep, nu verdient Venezuela ook niets omdat de olie in de grond blijft. "Op politiek niveau moet maandag of dinsdag daarover een beslissing vallen, die aan Venezolaanse zijde uiteindelijk door president Lusinchi genomen zal worden."

Van Lennep erkende dat, mocht er een accoord uit de bus rollen op de punten die Venezuela betreffen, en dat zijn de "vangnetregeling" voor de margeproblematiek, de gegarandeerde olie- aanvoer en afspraken over politieke consulaties, nog niet alle problemen zijn opgelost. Dan komen de andere Shell- voorwaarden weer om de hoek kijken. "Maar daar ga ik niet over," aldus Van Lennep- ,"dat laat ik over aan de politici en ik neem aan dat deze resterende punten woensdag aan de orde zullen komen in Willemstad als premier Lubbers vanuit Caracas voor overleg naar Curaçao komt."

WILLEMSTAD— Zevenentwintig geslaagden van de cursus telefonie hebben onlangs hun diploma in ontvangst genomen, waarbij als beste Mirella Mercelina uit de bus kwam. In augustus gaat weer een dergelijke cursus van start. Gedurende deze cursus krijgt men lessen in Engels, Spaans, logopedie, telefoonstelsel, telefoontechniek, ontwikkeling van de telefonie, telefoon- etiquette en communicatie. De duur van de cursus is vier maanden en de vereiste vooropleiding is MAVO- 111- diploma of een gelijkwaardige opleiding. Voor nadere informatie kan men terecht bij het opleidingscentrum, telefoon 84222, toestel 179/196.

Op de foto vlnr de algemeen directeur van Setel N.V., Ing. A.R. Kook, mevrouw Mirella Mercelina en J. Föllings van het Accountantsbureau van het Eilandgebied Curaçao.

Ingezonden

Cultuur?

ALS EEN volk door zijn zgn. leiders slechts leert, hoe men met intrige, haat, corruptie, red tape en politieke onderdrukking elkander moet afmaken, en door egoïsme roddelpraatjes vol leugens rondvertelt, om het wantrouwen in onze eigen compatriotten te bewerkstelligen en de slechte eigenschappen boven de goede eigenschappen te waarderen, en al het geld van ons land te verkwanselen, dan wordt het hoog tijd dat het volk dit alles een halt toeroept voordat wij naar de kelder gaan, door deze groep leiders weg te stemmen in de eerstkomende verkiezing. Men spreekt van de verandering van onze mentaliteit. Hun mentaliteit moet weggestemd worden, en ons volk de waarheid vertellen en hen instructie geven hoe hun leven te beteren en economischer te leven, en voor te bereiden voor alles wat in aantocht is o.a. het heen gaan v.d. Shell en de onafhankelijkheid die voor de deur staat.

Heren academici, als Macchiavelli nu op dit eiland zou terugkeren "bij de gratie God" dan zal hij met al zijn kennis en ervaringen versteld staan. Hij zou een leerling zijn in deze gemeenschap. Zelfs de Sovjet-Unie's record is door deze heren gebroken, slechts de vrijheid van de pers is nog voor 60% gehandhaafd, doordat enige persmensen ervoor strijden dat dit ook niet wordt weggenomen door deze heren. Het is waar dat niet alle waarheden uitgesproken mogen worden, doch niet omwille van corruptie, maar om heel andere reden! Politieke technieken en tactieken die hier worden gebruikt, lijken op die van communisme, totalitarianisme, corruptie, haat en leugens vieren hoogtij op de Nederlandse Antillen. Moraal, die is in de beerput! Men noemt zichzelve Christen, Jehova, Jahwe enz., aanbidders, Gods vrezende z.g. in werkelijkheid spot men met God, men dient de duivel.

Men handelt tegen alle regels en wetten van de staat en dat van hun eigen geloof. Als u leest wat de heer Serfatti de laatste dagen de krant heeft voorgeschoteld, is nog niet de hele openbaring van de stinkende wonden die gedekt gaat onder het verbond met de duivel om ons land naar zijn moestuintje te helpen.

De troep hier ter lande wil in alles tegelijk te zeggen hebben, men is hier president, daar secretaris, verderop penningmeester, om de hoek adviseur, werkt als gezagsdragers, lid van verschillende commissies, hotels nv's commissaris, Eilandsraadslid, Statenlidmaatschap en tevens handelaar en gouvernementsambtenaar in land of eilandsdienst en men heeft zoals de Engelsen zeggen «The guts to tell my old mother that there is no money to pay her AOV». Terwijl ik persoonlijk plus minus 30 jaren lang iedere maand heb betaald voor haar, voor mijn ego en mezelf. Geen wonder dat Nederland geen geld wil geven om ons te helpen. Natuurlijk zijn er slechte macamba's, doch er is een grotere groep goede macamba's, maar die zijn niet gek!

Als een goed Christen rk. haat ik u niet, en ik bid dagelijks voor u ook, doch ik ben moraal verplicht om het volk hierbij beleefd doch dringend te verzoeken om de hele troep weg te voteren in de eerstkomende verkiezing, want «solo el pueblo salva el pueblo». God zij met ons en sta ons nabij. Dank u geachte lezers.

MR. H.A.ISENA
(ANESI)

WILLEMSTAD— De cursus "alfabetisashon musikal" is onlangs met een examen afgesloten. Gedeputeerde Nelson Monte reikte aan 62 cursisten een certificaat uit. De cursus duurt twee jaar. Inschrijvingen voor een nieuwe cursus vinden plaats bij de Dienst Culturele Zaken aan de Raderstraat 2-20 te Scharloo. Op de foto de geslaagden met Nelson Monte en docenten.

Berovingen

WILLEMSTAD— Een onbekende man heeft onder bedreiging van een mes een verkoopster gedwongen al het geld uit het kasregister te geven. Hij ging er met 250 gulden vandoor.

Een beheerder van een snack werd door een drietal mannen overvallen. De buit bedroeg 50 gulden

Een gemaskerde man overviel een "nummer- verkoper", die een geldzak met 500 gulden in zijn handen had.

TIRANA — Albanie's Centraal comite heeft Foto Cami, lid bij toerbeurt van het Politburo, benoemd tot secretaris van het CC. Het heeft nu weer 6 leden.

„Jet-Set party en Mister Talento"

WILLEMSTAD— "Great Men Foundation organiseert 14 juli om zeven uur 's avonds in Landhuis Brievengat een "Jet-Set Party" en een talentenshow. De meest getalenteerde deelnemer aan de show wordt uiteindelijk Mister Talento. De muzikale omlijsting wordt verzorgd door Ramses Seinpaal. De toegangsprijs bedraagt tien gulden.

BONAIRE AGENDA

POLITIE: 8000
BRANDWEER: 8222
TAXICENTRALE: 8845
HOSPITAAL: 8900

LANDFILL te Lagoen: maandag t/m vrijdag van 08.00-16.00 uur; zaterdag 08.00-12.00 uur.

OPENBARE BIBLIOTHEEK
(openingstijden voor het publiek)
maandag en donderdag van 14.00-18.00 uur; dinsdag en vrijdag van 08.00-12.00 / 14.00-17.00 uur; zaterdag van 09.00-12.00 uur)
(openingstijden voor lezers)
woensdag van 14.00-19.00 uur.

POSTSLUITING: maandag t/m vrijdag aangetekende stukken 15.45 uur; gewone stukken 16.30 uur.

SERVICE CLUBS
Kiwanis: donderdagavond 19.30 uur - Hotel Bonaire.
Lions: elke tweede vrijdag van de maand - Hotel Bonaire.
Round Table: elke tweede maandag - Buurtcentrum Terra Corra.
Rotary: woensdag 12.00 uur-Hotel Bonaire.

BESTUURSKANTOOREN BEVOLKING: 08.00-12.00/14.00-15.30 uur lokette geopend.

KERKDIENSTEN
Sint Bernarduskerk Kralendijk:
dagelijks 18.45 uur; zondag 08.00 en 19.00 uur.
Ceromotokerk Antriol:
dagelijks 19.30 uur; zondag 09.00 en 18.00 uur.
Ludovicuskerk Rincon:
dagelijks, ook zondag, 19.30 uur.

KLACHTENBEZORGING doorgeven aan mevr. A. Wong- Loi- Sing, Noord Salinja s/n.

President Uruguay ontvangt vakbeweging

MONTEVIDEO — President Julio Sanguinetti van Uruguay heeft samen met drie van zijn ministers een delegatie ontvangen van de vakbeweging, welke in het linkse PIT samenwerkt. Het gesprek was de nogal gespannen verhouding tussen de vakbeweging en de staat onder de loep te nemen. Het Plenario intersindical de trajabadores (PIT) had zelf om een onderhoud met de regering gevraagd. De president maakte van de gelegenheid gebruik om zijn bezorgdheid tot uitdrukking te brengen over het klimaat dat er heerste bij de recente transportstaking. De vakbeweging op zijn beurt heeft zijn wensen en eisen op een rij gezet ten aanzien van het economische en sociale beleid van de regering.

In Boliviaanse verkiezingen:

Ex-dictator en Volksheld strijden om presidentschap

DEN HAAG — Het politieke leven in Bolivia heeft de afgelopen weken in het teken gestaan van de strijd die een voormalige militaire dictator en een bejaarde volksheld om het presidentschap voeren. Zij lijken de favoriete kandidaten voor de verkiezingen die op 14 juli aanstaande in het land in het hartje van Zuid- Amerika worden gehouden. Behalve een nieuw staatshoofd moeten de ongeveer 3 miljoen kiesgerechtigden, voor zover ze zich althans hebben laten registreren, ook een nieuw parlement kiezen.

Inzet van de strijd is de leiding van een der armste landen ter wereld, een land dat wordt geteisterd door stakingen en onrust en dat in als maar dieper wordende economische crisis verkeert. Van een veilige positie voor de president is bovendien geen sprake — Bolivia heeft sinds de onafhankelijkheid in 1825 een gemiddelde van meer dan een staatsgreep per jaar gekend.

Uit opiniepeilingen blijkt dat de voormalige dictator generaal Hugo Banzer (59) en de vroegere Centrum- president Victor Paz Estenssoro (78) op de meeste stemmen kunnen rekenen. Op de favorieten- lijst worden zij opgevolgd door ex-president Jaime Paz Zamora en de voormalige minister van Planning Roberto Jordan Pando. In totaal hebben 18 presidents- kandidaten zich laten inschrijven. Om de setels in de Senaat (27) en in het Huis van Afgevaardigden (130) wedijveren kandidaten van 66 partijen. Hieruit blijkt dat in Bolivia nog steeds het gezegde geldt: "Zodra er vijf mensen in een taxi gaan zitten, ontstaat er een nieuwe partij".

De huidige situatie in Bolivia staat in scherp contrast met de volksvreugde die zich van het hele land meester maakte toen de huidige president, Hernán Siles Zuazo, in 1982 aan de macht kwam. Hij was het eerste gekozen staatshoofd na 17 jaar militair bewind. Onder druk van de machtige vakcentrale COB («Central Obrera Boliviana») en het door de oppositie gedomineerde parlement en nadat de linkervleugel van zijn regerings- coalitie ontslag had genomen, schreef Siles enkele maanden geleden vervroegde verkiezingen uit. Hij beloofde op 6 augustus, de nationale feestdag in Bolivia, de macht aan zi n opvolger over te dragen. Volgens de Boliviaanse grondwet mag de zittende president zich niet kandidaat stellen voor een tweede opeenvolgende termijn.

Maar met de een jaar vervroegde verkiezingen kunnen de ontgoocheling van de Bolivianen niet wegnemen. Zowel de arbeiders en de mijnwerkers als de Indiaanse boeren op de hoogvlakte van de Altiplano zijn herhaaldelijk in opstand gekomen tegen het regerings- beleid. In de steden moeten huisvrouwen uren lang in de rij staan om producten voor de eerste levensbehoeften — zoals melk, brood en vlees — te kunnen kopen. Olie is in de hoofdstad niet meer te krijgen, ook niet op de zwarte markt. De werkloosheid is in een jaar verdubbeld, de gemiddelde levensverwachting ligt onder de vijftig jaar.

Uit gegevens van het ministerie van Sociale Zaken blijkt dat Bolivia alleen al in 1984 422 plaatselijke en 34 landelijke stakingen heeft meegemaakt, waarbij wegen werden geblokkeerd, mensen worden gegijzeld — onder wie enkele ministers — en winkels geplunderd. De stakingen hebben het armste land van Latijns- Amerika miljoenen per dag gekost.

De inflatie beloopt volgens de recentste cijfers meer dan 8000% op jaarbasis, verreweg de hoogste ter wereld, een omvang die het voorstellings- vermogen te boven gaat. De munteenheid, de peso, is na een devaluatie met 80% aan het begin van het jaar in mei opnieuw met 40% gedevalueerd. De maatregel ging gepaard met een verhoging van 400% van de prijzen van levensmiddelen en brandstof. Een dollar is officieel na 75.000 peso waard, tegen voorheen 45.000, maar op de zwarte markt wordt er meer dan driemaal zoveel voor betaald.

Door de stakingen in het hele land moesten de verkiezingen, die oorspronkelijk voor 16 juni waren uitgeschreven, met een maand worden uitgesteld tot 14 juli omdat er geen tijd en geld meer was voor het drukken en verzenden van stembiljetten. Pas drie dagen voor de verkiezings- datum werd besloten de verkiezing [illegible] doorgang te laten vinden [illegible] juli, hoewel de stembus- [illegible] nog lang [illegible]. De sterk opgelopen spanning tussen voor- en tegenstanders van uitstel heeft de vrees [illegible] gewelddadige incidenten, of voor een ingrijpen van het leger, aangewakkerd.

In maart 1984 heeft de regering [illegible] besloten geen rente en aflossing meer te betalen over haar buitenlandse schuld, die ongeveer 7 miljard gulden bedraagt. Tegen de achtergrond van deze problemen hebben de politieke partijen verkiezings- programma's opgesteld met de [illegible] van de produktie en van de export, [illegible] van en diensten [illegible] de belasting [illegible] en de smokkelhandel — met name van cocaïne — zonder dat daarbij echter preciese doelstellingen met cijfers zijn geformuleerd.

Ook Siles probeerde de illegale handel van cocaïne, die op grote schaal uit het land wordt gesmokkeld om voor miljoenen dollars via onder andere Colombia en Peru in de Verenigde Staten (en West-Europa ??) te worden verkocht, aan te pakken. De verbouw van coca- planten, waarvan de bladen de belangrijkste grondstof voor de vervaardiging van cocaïne zijn, is echter moeilijk tegen te gaan. De coca wordt traditioneel door de Indiaanse bevolking gekauwd en maakt eigenlijk deel uit van het volksvoedsel. Het helpt de boeren en mijnwerkers vanouds het gevoel van honger te onderdrukken.

De voormalige dictator Hugo Banzer Suarez (59), die in 1971 met een staatsgreep aan de macht kwam, leidde het land tot 1978 met harde hand. Het militaire regime stelde zich tot taak de arbeids- beweging te onthoofden en te handelen volgens de theorie van de "nationale veiligheid", in navolging van de Braziliaanse generaals en die later ook door de militaire junta's in Chili en Argentinië zou worden overgenomen: "Tegen Marxisme en extremisme en voor democratie, christendom en de waarden van het vrije Westen". Op economisch gebied steunde Banzer de banken en de particuliere ondernemingen om het voor buitenlandse investeerders zo aantrekkelijk mogelijk te maken.

Banzers belangrijkste opponent, de 78-jarige Victor Paz Estenssoro, bekleedde al tweemaal eerder het hoogste ambt, in 1952 en 1960. Paz was de held van de revolutie van 1952 waarbij de tinmijnen werden genationaliseerd, landhervormingen werden doorgevoerd en het algemeen kiesrecht van kracht werd.

Westerse diplomaten verwachten dat Banzer zo'n 35% van de stemmen zal krijgen. Maar zolang hij geen absolute meerderheid van 51% weet te behalen, zal de uiteindelijke keuze door het parlement moeten worden gemaakt, zoals in de grondwet is vastgesteld. Zijn Conservatieve Nationalistische Democratische Actie (ADN) maakt weinig kans coalitiepartners te vinden. Paz, uit wiens Revolutionaire Nationalistische Beweging (MNR) een aantal linkse georiënteerde formaties zijn voortgekomen, is beter geplaatst om met andere partijen een regering te vormen.

Banzer is vooral populair in de steden, waar na de golf van stakingen en door [illegible] tekorten steeds meer behoefte lijkt te zijn aan een sterke regering. Maar zijn autoritaire leiderschap in de jaren '70 ligt [illegible] in het geheugen van de arbeiders- klasse. Gevreesd wordt [illegible] dat [illegible] protesten waarmee zijn aangekondigde bezuinings- maatregelen gepaard zullen gaan opnieuw leiden tot geweld.

Paz geniet daarentegen de meeste aanhang op het platteland, waar hij een grote reputatie verwierf door het invoeren van landhervormingen in 1952. Verwacht wordt dat [illegible] vertrouwen dat [illegible] minder [illegible] bonden zal [illegible] [illegible] beleid.

[illegible] het internationale [illegible] een nieuw [illegible] en de [illegible] te kennen. [illegible] om de inflatie in [illegible] [illegible]

[illegible] van de COB, [illegible] de politieke [illegible] belangen van het volk. Lechin heeft dan ook geen vertrouwen in wat de verkiezingen [illegible], zo meent hij.

[illegible] Paz [illegible] en een akkoord met het IMF [illegible] [illegible]

van het bebouwbare land wordt bewerkt).

Het land is rijk aan delfstoffen als gas en tin (Bolivia is een van de belangrijkste tin- exporterende landen ter wereld) en beschikt over reserves van lood, olie, koper, zilver en goud, maar het heeft de middelen niet om de grondstoffen te bewerken en de voorraden te exploiteren. Men hoopt in La Paz dat de productie weer zal oplopen en dat betere prijzen op de wereldmarkt Bolivia zullen helpen zijn economie weer op de been te krijgen. Of dat voldoende zal zijn om de 6,5 miljoen Bolivianen, een bevolking waarvan meer dan de helft uit Indianen bestaat, te eten te kunnen geven, blijft evenwel zeer de vraag.

In het licht van de coup- rijke geschiedenis van Bolivia wordt ook nu een militaire staatsgreep niet uitgesloten. Maar het grotendeel van het leger lijkt er meer voorstander van te zijn dat de verkiezingen op democratische wijze verlopen en de economie weer aantrekt. Er wordt op gewezen dat ook de strijdkrachten lijden onder de crisis. Bezuinigingen op militair materieel, wapens, munitie en onderdelen, veroorzaakt door gebrek aan geld, hebben ook daar sporen achtergelaten.

Enkele maanden geleden wist Siles Zuazo een staking te breken door uiteindelijk het leger in te zetten en het is de loyaliteit van de strijdkrachten die hem als president in plaats hebben kunnen houden. Dit ondanks de herhaaldelijke couppogingen en zijn korte ontvoering in juni vorig jaar.

Peso gekelderd

Regeringspartij in Mexico wint

MONTERREY — De gouverneurspost in de noordelijke Mexicaanse staat Nuevo Leon is [illegible] de regeringspartij PRI [illegible] gekomen, zo is officieel meegedeeld. De oppositie betwist de cijfers welke zijn verstrekt. Inmiddels is de Mexicaanse peso officieus flink gedevalueerd.

Het kiescollege van de staat Nuevo Leon heeft bekend gemaakt dat Jorge Trevino 508.912 stemmen heeft gekregen bij de zondag gehouden gouverneursverkiezing terwijl de PAN- kandidaat niet verder kwam dan 183.374. De belangrijkste oppositiepartij PAN had op een gouverneurspost in Nuevo Leon of in Sonora gerekend. In Sonora werd al eerder bekend gemaakt dat de PRI kandidaat gewonnen had. Na de uitslag in Nuevo Leon werd geduren[illegible] de toegang naar [illegible] Monterrey [illegible] gemaakt. PAN heeft de beschuldiging herhaald dat op grootscheepse wijze geknoeid is met de stemmen. Overigens is fraude een normaal ingrediënt bij Mexicaanse verkiezingen.

Met het opheffen van de «vrije peso» is de Mexicaanse munteenheid aanzienlijk in koers gezakt. De vrije peso was namelijk de officiële door de regering gehanteerde koers. Deze heeft nu besloten de koers van de peso vrij te laten, wat feitelijk tot gevolg had dat de peso devalueerde met 37 procent. Men kreeg voor één dollar 248 pesos, nu is dat 340 pesos geworden. In de grensstreek is de verhouding nog ongunstiger: 370 pesos voor een dollar.

VS: Nicaragua werkt samen met Libië, PLO

WASHINGTON — Volgens Washington onderhoudt Nicaragua banden met Libië, de PLO en het «internationale terrorisme». Dit staat in een nieuw rapport van het State department dat woensdag verscheen. Deze banden van Managua vormen een groeiend gevaar voor het Westelijk halfrond, meent Washington. De relaties met het Midden Oosten tonen volgens de Verenigde Staten aan dat de Sandinisten stelselmatig nauwe banden cultiveren met de «radikale krachten» en met anti-Amerikaanse naties en organisaties. Volgens dit Amerikaanse rapport krijgt Managua financiële en militaire hulp van Libië. Van Palestijnse kant wordt bijgedragen aan de ontwikkeling van het leger. Washington heeft nu ontdekt dat de Sandinisten voor de val van Somoza al hulp hebben geboden aan de PLO bij terreur acties zoals [illegible]

»stockmarket« NEWS

NEW YORK 10.15 A.M.

BritishP.	138,85	JanYen.	0,4134
GermanM.	34,72	CanD.	74,07
Gold	315,05	Silver	6,05

NEW YORK STOCK EXCHANGE

Allied Corp.	43 3/4 - 1/8	IBM	123 3/4 + 3/4
Asa Ltd	49 - 1/2	ITT	32 + 1/4
Amer.T.& T.	23 3/8 unch	McDonalds	67 5/8 - 1/8
Beatrice Fds.	31 3/8 + 1/8	McGrawHill	50 1/4 + 1 7/8
Burroughs	57 5/8 - 1/4	Natl.Presto	27 3/8 - 1/8
Campbell RL	21 1/4 - 1/4	NCR	31 5/8 - 1/8
Chrysler	34 1/4 unch	Pantry Pr.	6 3/8 + 1/8
Coca Cola	74 3/4 + 2 3/8	Pepsico	59 1/8 + 1 5/8
Digital Eqm.	94 5/8 + 1/2	Seagram	40 5/8 - 1/8
Dupont	57 7/8 - 1/8	Sears	36 5/8 - 1/2
East.Kodak	45 1/2 unch	Sunshine M.	6 5/8 unch
Ford	43 5/8 - 5/8	Texas Instr.	98 3/4 + 1/8
Gen.El.	60 7/8 - 1/4	United Airl.	55 1/2 + 1/2
Genl.Dynamics	78 1/2 + 3/4	Union Pac.	48 7/8 + 1 1/8
GTE	41 3/8 + 3/8	United Tech.	43 1/8 + 1/2
Genl.Motors	69 1/4 - 3/4	Warner Lamb.	45 + 1/8
Hammerm.P.	34 3/4 - 3/4	West.El.	34 1/4 + 1/4
Homest.M.	24 1/4 - 1/4	Xerox	54 1/4 + 3/8

DOW JONES	LAST	HIGH	LOW
Industrials	1337,70 + 4,81		
Transportation	676,97 + 7,85		

AMERICAN STOCK EXCHANGE	LAST	HIGH	LOW
Computer & Technology	95,19 + 0,50	95,26	94,52
Precious Metals	74,80 - 0,30	74,75	74,20

REUTER.

CLOSING COMMENT JULY 11, 1985.
Stock prices rose today with the Dow 30 climbing 4.81 points to 1337,70 in active trading. The Transportation index gained smartly, with the Dow Utilities climbing to yet another new all-time high. Broadly, figures favored gainers by a three to two count, as [illegible] new highs on the big board reached 200. Transworld Airlines climbed to a new yearly high in heavy trading along with Coca Cola and Union Carbide. Levi Strauss Rockwell ahead today after the company announced that they are exploring a leverage buy out. Searle (G.D.) Gillette and Lilly (Eli) also surged higher. Tonka, Colt Industries, and Crown Cork and Seal all succeeded. Today's new all-time high in Dow 30, NYSE Composite Index are encouraging. The Dow Transports also gained smartly. Initial support for the Dow 30 is situated nearby in the 1320-1325 area.
E.F. HUTTON BRANCH.

Koersen Centrale Bank

NOTERINGEN CENTRALE BANK VAN DE NEDERLANDSE ANTILLEN GELDIG OP VRIJDAG 12 JULI 1985 EN TOT NADER ORDER:

US DOLLAR	1.77	1.79	1.81
CAN DOLLAR	1.295	1.315	1.335
PND STERLING	2.405	2.46	2.52
NED GLD	53.93	54.65	56.45
BOLIVAR			
ZW FRANCS	73.69	74.01	74.81
FR FRANCS	19.92	20.02	20.72
DUITSE MARK	60.67	61.59	62.39
SUR GLD		100.07	102.59
IT LIRE	0.63	0.93	0.99

KOERSEN VAN DE OBLIGATIELENINGEN VAN DE NEDERLANDSE ANTILLEN UITGEGEVEN DOOR HET DEPARTEMENT VAN FINANCIEN GELDIG VANAF HEDEN 12 JULI 1985 EN TOT NADER ORDER.

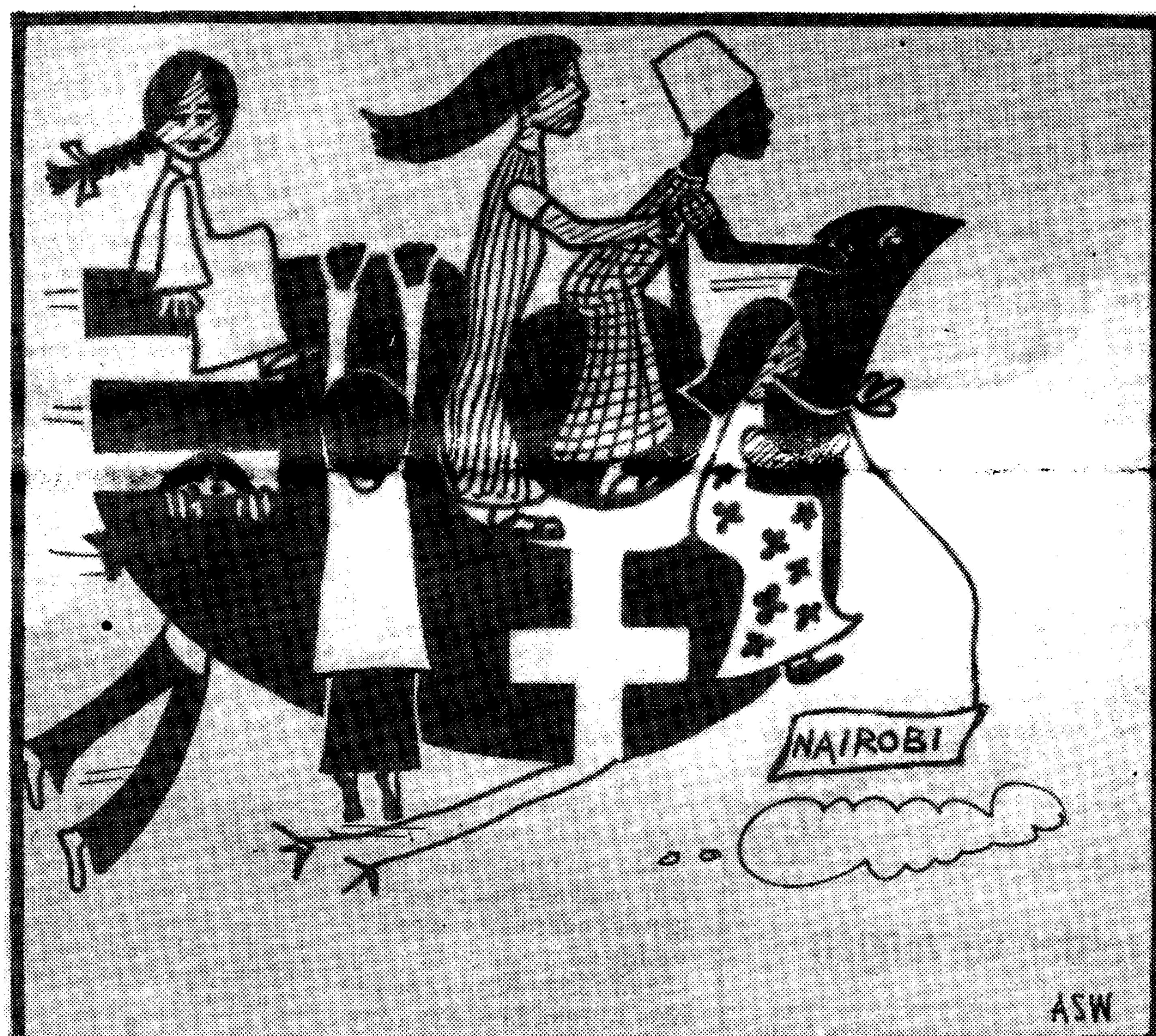
9.75 %	OBLIGATIELENINGEN PER 85/89	100.40
13 %	OBLIGATIELENINGEN PER 86/90	110.28
12.5 %	OBLIGATIELENINGEN PER 1986	108.44
12 %	OBLIGATIELENINGEN PER 88/92	110.41
10.5 %	OBLIGATIELENINGEN PER 1988	102.55
10.25 %	OBLIGATIELENINGEN 1985 PER 1990	102.49

HET EFFECTIEVE RENDEMENT OP ALLE OBLIGATIELENINGEN BEDRAAGT 9.56%.
DE AANKOOP VAN OBLIGATIELENINGEN KAN GESCHIEDEN BIJ HET LOKALE BANKWEZEN.

WEEKEND

ÑAPA
AMIGOE
WEEKEND BIJLAGE
VRIJDAG 12 JULI 1985

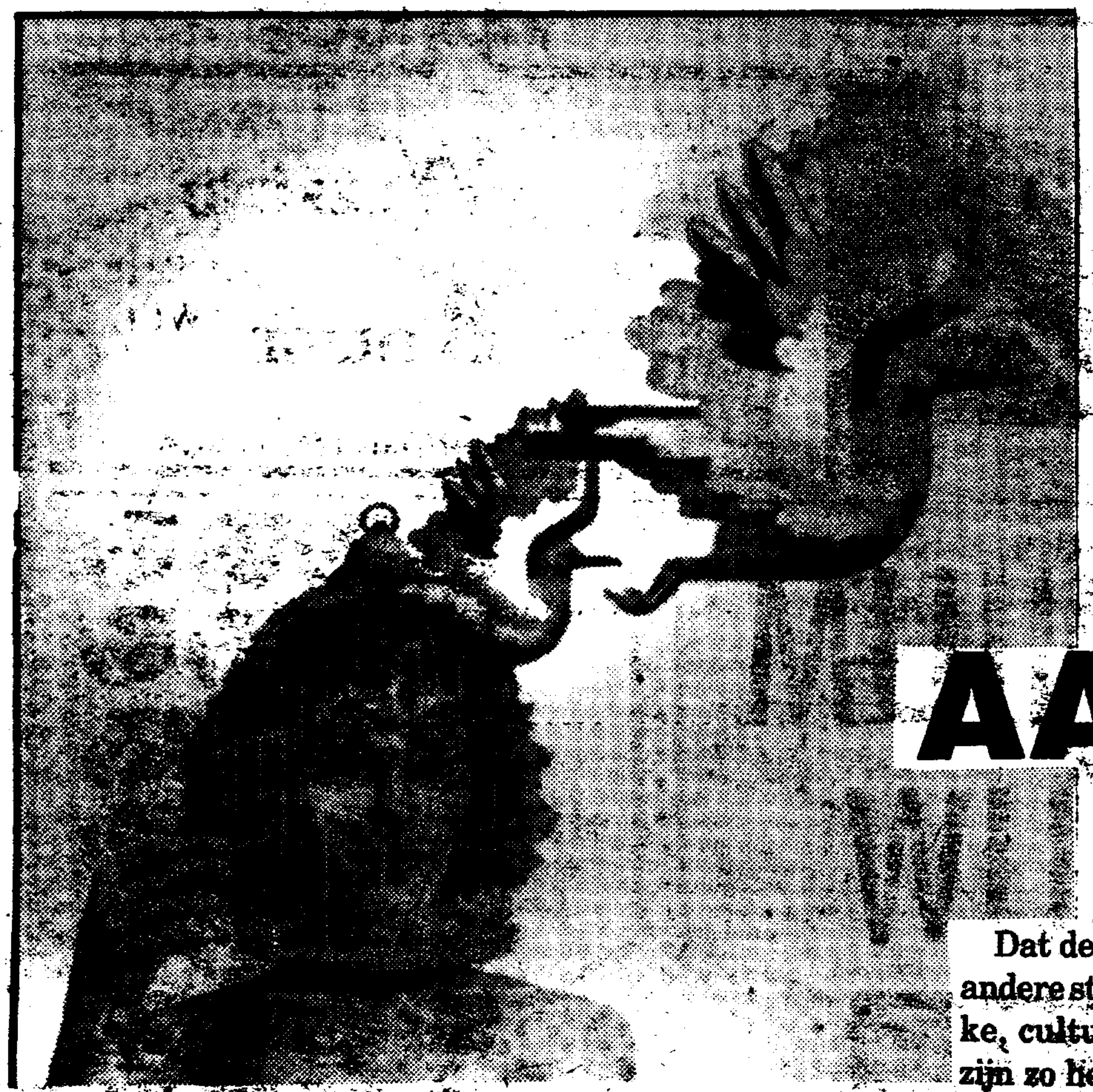
HET VN-DECENNIUM VOOR DE VROUW

IN DECEMBER 1972 BESLOTEN DE VERENIGDE NATIES HET JAAR 1975 UIT TE ROEPEN TOT HET INTERNATIONALE JAAR VAN DE VROUW. AAN HET EINDE VAN DAT JAAR 1975 VERKLAARDE DE ALGEMENE VERGADERING VAN DE VERENIGDE NATIES DE PERIODE 1976 — 1985 TOT HET V.N.-DECENNIUM VAN DE VROUW. BELANGRIJKE THEMA'S DIE GEDURENDE DIE TIEN JAAR NAAR VOREN GEBRACHT ZOUDEN WORDEN WAREN: GELIJKHEID, ONTWIKKELING EN VREDE.

HET HOOGTEPUNT VAN HET JAAR VAN DE VROUW WAS DE WERELDCONFERENTIE - DIE PLAATSVOND IN MEXICO CITY. ER WERD DAAR EEN WERELDACTIEPLAN AANVAARD. DAARBIJ WERDEN REGERINGEN EN INDIVIDUELE PERSONEN AANGESPOORD OM IN DE VIJF JAREN VANAF DAT MOMENT ALLE MOGELIJKE STAPPEN TE ONDERNEMEN OM DE POSITIE VAN DE VROUW TE VERBETEREN. IN 1980 WERD TOEN IN KOPENHAGEN EEN

vervolg op pag. 3

UW AANDACHT

NELLEKE VAN DE BUNT

Dat de vrouwenstrijd overal op de wereld een andere strijd is zal niemand verbazen. De politieke, culturele en godsdienstige achtergronden zijn zo heel verschillend dat het nauwelijks betoog hoeft dat de vrouwenstrijd in Afrika een heel andere is dan die in Zuid-Amerika en/of Europa. Werelden van verschil:

* Op het platteland van Botswana hebben de vrouwen het heft in handen. Ze zorgen voor het eten, de opvoeding van hun kinderen en hun behuizing. Ze werken op het land. Mannen hebben er slecht van af. Ze slaan hun vrouwen, verzuipen het geld, [illegible] hun nageslacht en [illegible] achter andere vrouwen aan. Vrouwen komen moeilijk aan geld. Soms verdienen ze wat met het brouwen van bier. Het dekken van het dak is traditioneel [illegible] maar tegenwoordig zie je steeds vaker, in de stad [illegible] mensen hun dak laten [illegible] en dat werd dan alleen door mannen gedaan. Zodra er ergens geld mee te verdienen valt [illegible] mannen werken komen de vrouwen er gewoon niet meer aan te pas.

* Patpong, het sex- en amusementscentrum van Bangkok wordt gedreven door een rijke industrieel en bezocht door op sex beluste toeristen uit met name Japan, Duitsland, Australië en ook Nederland. De meeste meisjes en vrouwen komen uit het agrarische en arme noordoosten van Thailand. Veelal worden ze door de ouders verkocht aan ronselaars. De meesten denken dat ze voor fabriekswerk worden aangetrokken.

Ook in Manilla, Filipijnen, zie je dat jonge meisjes uit de sloppenwijken 's avonds richting centrum vertrekken om de beroerde economische situatie van het gezin wat te verbeteren.

Uitbuiting van Vrouwen en vrouwenhandel naar Europa is een bijna hopeloze zaak.

* "Zeker", zegt Miriam Galdenez uit El Salvador, "onder de guerrillero's in mijn land bevinden zich ook vrouwen al zijn er dan nog niet zoveel". Ze zegt: "Veel mannen geloven nog dat de gewapende strijd uitsluitend een zaak voor mannen is en veel mannen accepteren nog niet dat er een vrouw met hen meevecht. Langzaam maar zeker komt daar wel verandering in, maar het zal nog wel even duren, voordat de vrouwen bij ons even makkelijk een machinegeweer ter hand nemen als een braadpan".

* Anne P. Bij de groeiende werkeloosheid in Europa zijn het altijd de minderheidsgroeperingen die als zondebok worden aangewezen en blijkbaar behoren daar de vrouwen ook nog steeds toe. Steeds vaker hoor je dat de vrouw haar arbeidsplaats zou moeten afstaan aan een persoon van het mannelijk geslacht; immers zij heeft thuis voldoende zinvolle bezigheden zoals eten koken, kinderen opvoeden [illegible] vooral het laatste wordt als doorslaggevend argument naar voren gebracht. Het moederschap als [illegible] [illegible] het [illegible] te krijgen of te [illegible].

Werelden van verschil en toch in deze totaal verschillende samenlevingen groepen vrouwen die strijden tegen de onderdrukking en/of uitbuiting. De vrouwenstrijd, verspreid over de gehele wereld, laat een grote verscheidenheid zien aan doelstellingen. Eén ding hebben deze vrouwen echter gemeen. Ze geloven in elkaar, worden bondgenoten en maken afspraken die hen verplichten aan elkaar. In wonderdokters en sterke mannen geloven zij niet. Ze hebben afgesproken niet te vechten voor eigen bevrijding alleen. De bevrijding van de vrouw is dus onlosmakelijk verbonden met de bevrijding van de samenleving als geheel.

DAAROM:

Voor vrouwen die tegen hun wil uitgehuwelijkt worden aan onbekende mannen die dikwijls ook nog twee keer zo oud zijn als zijzelf. Uw aandacht.

◆

Voor de vrouwen die moeder zijn in een gezin waar de vader afwezig is en op wier schouders de zorg voor geld en opvoeding alleen rust. Uw aandacht.

◆

Voor de vrouwen in Argentinië en El Salvador, beter bekend als de dwaze moeders, die wekelijks hun stille omgang maken en hiermee protesteren tegen de verdwijning van hun zonen en echtgenoten. Uw aandacht.

◆

Voor de vrouwen die wekelijks in de rij moeten staan met jengelende kinderen aan hun rokken, die dankbaar moeten zijn voor het genadebrood wat de onderstandskas ze verstrekt. Uw aandacht.

◆

Voor de vrouwen die lichamelijk verminkt worden door religieuze en/of traditionele besnijdenis. Uw aandacht.

◆

Voor de vrouwen die om economische redenen hun familie en land moeten verlaten en in Campo Allegre gaan werken. Uw aandacht.

◆

Voor de vrouwen die de gewapende strijd aangaan om onder het juk van de uitbuitende grootgrondbezitter, die door het militaire regiem gesteund wordt, uit te komen. Uw aandacht.

◆

Voor de vrouwen die strijden om gelijke arbeidsvoorwaarden, gelijke promotiekansen, gelijke financiële rechten als de man. Uw aandacht.

◆

Voor de vrouwen die geen kinderen kunnen krijgen en daardoor binnen hun gemeenschap als uitgestotenen behandeld worden. Uw aandacht.

◆

Voor de vrouwen die geen kinderen willen krijgen omdat de alsmaar toenemende bewapeningswedloop ze met afschuw en angst vervult. Uw aandacht.

◆

Uw aandacht omdat de bevrijding van de vrouw onlosmakelijk is verbonden met de bevrijding van de samenleving als geheel. ■

De bijdragen aan deze speciale Napa-uitgave met betrekking tot de VN-vrouwen-conferentie in Nairobi werd verzorgd door eigen medewerkers, door regerings-functionarissen, en vrouwen-organisaties, die bereidwillig informatie ter beschikking stelden, en met behulp van artikelen uit het tijdschrift Internationale Samenwerking en het tijdschrift van Unicef over de VN-vrouwen-conferentie.

VN-strategie voor vrouwen moet worden vervangen

De doelstellingen van het Wereld-actieplan van 1975 en het Wereld-actieprogramma van 1980 van het nu aflopende Verenigde Naties decennium voor de vrouw zijn niet gerealiseerd. De strategie, die er op [illegible] [illegible] [illegible] gebleken. Dit zegt de Nationale Adviesraad voor Ontwikkelingssamenwerking (NAR) in het advies Vrouwen en Ontwikkeling dat voor de derde VN-Wereldconferentie voor de vrouw die in Nairobi wordt gehouden, is gemaakt.

Voorzitter van de werkgroep die het advies opstelde is prof. dr. J.W. Schoorl van de Vrije Universiteit. Het rapport [illegible] dat de 'integratie- strategie' moet worden veranderd in een [illegible] strategie. Dat wil zeggen dat vrouwen autonoom mede-[illegible] moeten [illegible] aan het algemene ontwikkelings-proces op alle niveaus. Vrouwen moeten in staat worden gesteld een autonome inbreng te leveren.

De NAR zegt dat er meer oog is gekomen voor het produktieve karakter van het werk van vrouwen, met name in het huishouden, de zelf- voorzieningslandbouw en de informele sector. De integratie- strategie leidt vaak tot de voortzetting van de ongelijke verhouding tussen mannen en vrouwen, zegt minister Schoo van Ontwikkelings- samenwerking in de brief aan de NAR waarin ze het advies vraagt. Ze heeft positief gereageerd op het rapport. De NAR zegt dat organisaties van vrouwen, die eigen gezichtspunten verwezenlijken, krachtig moeten worden ondersteund als middel voor vrouwen om rechten te verwerven, zeggenschap te krijgen en het ontwikkelings- proces mede vorm te geven. Dit moet in het Nederlandse beleid voorop komen te staan, aldus de NAR: vrouwen- organisaties in de derde wereld moeten door Nederland worden gesteund.

Volgens mevrouw *E. Postel* van de NAR is duidelijk 'dat je geen enkel probleem kunt aanpakken als je dat niet via de vrouw doet'. Grootschalige ontwikkelings- projecten en industriële projecten werken nadelig voor vrouwen, meent de NAR, die daarmee een fundamenteel punt raakt van het Nederlandse beleid. De commissie zal in een vervolg- advies rapporteren hoe de autonomie- strategie in het Nederlandse beleid kan worden verwerkt. Hierin zullen de resultaten van de Nairobi- conferentie worden meegenomen. Het rapport Vrouwen en Ontwikkeling is het 85e advies van de NAR, die ruim twintig jaar bestaat. Sinds 1978 is drs. *J.H. Oostveen* voorzitter van de raad.

Particulieren houden eigen conferentie: forum '85

Evenals tijdens de conferenties in Mexico en Kopenhagen zal ook in Nairobi en soort schaduw- congres worden gehouden onder de naam 'Forum 85'. Deze bijeenkomst wordt georganiseerd voor het plannings- comité van de Niet Gouvernementele Organisaties (NGO's) in New York, waarin zo'n 60 organisaties uit de hele wereld samenwerken.

Het 'particuliere' Forum '85 wordt van 10 tot en met 19 juli gehouden en overlapt daarmee de officiële VN-vrouwen- conferentie met vijf dagen. Verwacht wordt dat enkele duizenden vrouwen van diverse pluimage uit de hele wereld bij dit gebeuren aanwezig zullen zijn. Net als de deelnemers aan de officiële vrouwen- conferentie zullen zij discussiëren over de 'vooruitgang' van vrouwen op het gebied van werkgelegenheid, gezondheidszorg en onderwijs met speciale aandacht voor de problemen van de vrouwen op het platteland.

...de Kenyaanse Eddah Gachukia...

Het door Nederland zo belangrijk geachte onderwerp sexueel geweld staat eveneens op de agenda en verder zal worden gesproken over onderwerpen als jeugd, bejaarden, vrouwelijke gevangenen, vluchtelingenvrouwen en migrantenvrouwen. Afrikaanse vrouwen willen — met de nodige omzichtigheid — hun problemen rond de vrouwen- besnijdenis bespreken. Het NGO-comité heeft voor de verschillende onderwerpen werkgroepen ingesteld. Voor Forum '85 staan workshops, werkgroepen, paneldiscussies, films, exposities enz. op het programma. Vrouwen of vrouwengroepen die zelf niet naar Nairobi konden gaan, konden discussie- punten op papier of cassette zetten en deze aan het organiserende comité toesturen.

De conclusie en aanbevelingen van Forum '85 zullen vervolgens onder de aandacht worden gebracht van de regerings- delegaties op de VN-conferentie.

Eddah Gachukia, voorzitster van het Kenyaanse NGO-comité, dat met de voorbereidingen voor Forum '85 is belast, hoopt dat de besprekingen in Nairobi zich zullen toespitsen op de specifieke problemen van de vrouwen in ontwikkelingslanden. Zij vindt dat de vrouwen uit de rijke landen al genoeg aan bod zijn gekomen in Mexico en Kopenhagen, waar de vrouwen uit de Derde Wereld zich meer toeschouwsters voelden. In Nairobi zullen de vrouwen uit de ontwikkelingslanden echter hun stem moeten verheffen zo meent Gachukia, en aktief moeten deelnemen aan de conferentie en Forum. Ze verwacht op de 'particuliere' conferentie ongeveer 5000 vrouwen. ■

Deelneemsters aan Forum '80 in de Deense hoofdstad Kopenhagen.

(vervolg van pag. 1)

TWEEDE WERELDVROUWENCONFERENTIE GEHOUDEN. NAAST DE HOOFDTHEMA'S WERDEN ALS SUBTHEMA'S NAAR VOREN GEBRACHT: WERKGELEGENHEID, GEZONDHEID EN ONDERWIJS. VOOR DE TWEEDE HELFT VAN HET TIENJARENPLAN WERD EEN WERELDAKTIEPROGRAMMA OPGESTELD DAT VRIJ UITGEBREID WAS. HOOFDDOEL VAN DAT PLAN WAS OM IN 1985 DE BELANGRIJKSTE DOELEN TOT VERBETERING VAN DE POSITIE VAN DE VROUW TE HEBBEN GEREALISEERD.

Op aanbeveling van de conferentie in Kopenhagen ging de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties in december 1980 ermee akkoord om aan het einde van het decennium van/voor de vrouw een derde wereldconferentie te houden, en wel te Nairobi. Daar zullen dan nu de gedane zaken geëvalueerd moeten worden; terwijl tevens bekeken zal moeten worden hoe de resultaten van dit Decennium voor de vrouw beoordeeld moeten worden. Dat zal dus een kwestie moeten zijn van het opmaken van de balans. Naast het bezien van waarin men geslaagd is, dient vooral ook bekeken te worden wat de hinderpalen zijn bij de realisering van de doelstellingen. In dat verband zal zeker aan de orde komen de toch wel veroverde opvatting dat men — in tijden van recessie — teruggrijpt naar strategieën van vroeger. Dat zal een van de grote problemen blijken te zijn. Het is te hopen dat politieke wendingen van de schone schijn die er tijdens de conferentie gegeven worden aan bepaalde zaken, door het nuchtere verstand van FORUM '85 (wat men gerust een schaduwconferentie mag noemen) bijgestuurd en rechtgetrokken worden. Het gaat er dan om dat er een wereldwijde meningsverandering plaatsvindt; dat mensen waar ook ter wereld zich realiseren dat de ondergeschikte, ja zelfs soms onderdanige en serviele positie van de vrouw er wel eens oorzaak van zou kunnen zijn dat nog steeds er geen evenwicht is tussen mensen en machten; dat aandacht voor het praktische verstand van de vrouw — eerder dan het 'streberische' van de man — meer en meer nodig zal blijken te zijn voor een goed naast elkaar bestaan van mensen.

De toekomststrategieën die als belangrijk agendapunt aan de orde zullen komen, toekomststrategieën gericht op het jaar 2000, vertonen straks hopelijk een aanduiding waarin mannen en vrouwen zich beiden kunnen vinden, zonder dat hun verschil wordt geaccentueerd, maar eerder het tegendeel, namelijk dat zij beiden mens zijn, zonder onderscheid. De hoofdthema's Gelijkheid, Ontwikkeling en Vrede signaleren dat al; uitwerking van de subthema's, t.w. werkgelegenheid, gezondheid en onderwijs zullen dat evenzeer onderstrepen. ■

Vrouwen beheersen het marktbeeld in het Rwandese plaatsje Gisenye.

Een brug tussen Mexico en Nairobi

„De verbetering van de status van de vrouwen en het toekennen van grote betekenis aan haar rol is op zichzelf een belangrijke doelstelling, en zal ook het gezinsleven en de gezinsgrootte positief beïnvloeden. De steun van de gemeenschap is onmisbaar om de volledige inschakeling en deelneming van vrouwen in alle fasen en onderdelen van het ontwikkelingsproces te verwezenlijken."

„Institutionele, economische en culturele hinderpalen moeten worden weggenomen en er moeten snel en over een breed terrein maatregelen worden genomen tot volledige gelijkheid aan mannen in het sociale, politieke en economische leven van de gemeenschap. Om dit te bereiken moeten mannen en vrouwen gezamenlijk de verantwoordelijkheid dragen op het gebied van het gezinsleven, de zorg voor de kinderen en de gezinsplanning. Regeringen moeten een concreet beleid uitstippelen en uitvoeren dat aan de status en rol van vrouwen meer gewicht toekent."

In deze 'gedragen' conferentietaal verwoordt de 'Verklaring van Mexico-stad, tot stand gekomen tijdens de in augustus 1984 in Mexico gehouden VN-Bevolkings- conferentie, het belang dat de internationale gemeenschap hecht aan de verbetering van de positie van vrouwen: allereerst als doel op zichzelf, maar daarnaast ook in relatie tot bevolkingsbeleid.

Bemoedigend is ook het andere slotdocument van die bijeenkomst, het bij gestelde en aangevulde Wereld- bevolkings- aktieplan. Deze 88 aanbevelingen tellende praktische leidraad voor inspanningen ter beteugeling van de zorgwekkende bevolkingsgroei in de wereld wijdt een speciaal hoofdstuk aan vrouwen- emancipatie in verband met gezinsplanning, en wijst ook in alle andere onderdelen op de speciale behoeften en belangen van vrouwen.

Onlangs is een begin gemaakt met het slaan van een brug tussen de conferentie in Mexico en de aanstaande Vrouwenconferentie in Nairobi.

Op 28 februari jongstleden aanvaardde de in New York vergaderende Bevolkingscommissie van de Verenigde Naties namelijk een mede door Nederland ingediende ontwerp- resolutie, die de aanbevelingen van Mexco wil koppelen aan de nog nader te bepalen strategieën voor de uitvoering van programma's ter verbetering van de positie van vrouwen tot het jaar 2000. De resolutie bepaalt ook dat de Secrtaris-Generaal van de VN bijzondere aandacht zal besteden aan de aanbevelingen van Mexico op het gebied van vrouwenzaken. De tekst treedt overigens niet in detail over hoe de Secretaris-Generaal die speciale aandacht gestalte moet geven.

Niets dan vrijblijvende mooie woorden, zullen sommigen ongetwijfeld denken. Erg veel valt daar niet tegen in te brengen. Maar met die tot nu toe louter papieren voornemens is in elk geval de aanzet gegeven tot een 'link' tussen Mexico en Nairobi. En die kan — mits verder uitgebouwd in de Kenyaanse hoofdstad — nog wel eens van groot belang blijken voor de vrouwen van nu en de nabije toekomst. ■

Strakke ontboezemingen van een begaafde dichteres

MI PENSAMENTUNAN

Het komt vrij dikwijls voor dat iemand mij vraagt: "Wat is nou precies literatuur?" Ik moest altijd het antwoord schuldig blijven. Moest, want sinds kort kan ik een antwoord geven.

Het is zondag 23 juni. Nog bergen werk te verzetten, en dan te bedenken dat het zondag is. Ik zet de radio aan voor wat achtergrondmuziek. Het is een populair Antilliaans programma voor de namiddag op de zondagen. Ineens een rustige, alle vriendelijkheid ter wereld in zich omvattende vrouwenstem. Ze draagt een gedicht voor. "Ach, weer één die zo nodig moet," denk ik bij mezelf, en ik probeer door te werken. Muziek tussendoor met onderbrekingen door de omroepster. Dan weer die stem die voordraagt. Ik stop met werken, ik moet luisteren. **Imelda Valerianus** draagt voor uit haar gedichtenbundel die op zondag 30 juni ten doop zal worden gehouden. Ik probeer door te werken, maar elke keer als ze weer in de ether komt, moet ik alles even staken.

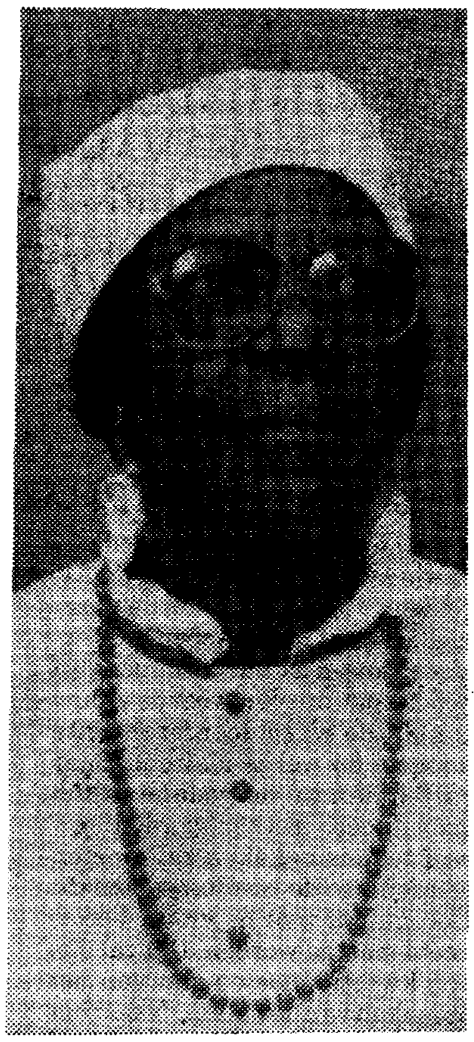
Maandagmorgen wordt mij een uitnodiging onder de neus geschoven, met het verzoek om op 30 juni een verslag te maken van de doopplechtigheid voor de Ñapa. Ik betrap me erop dat ik met gretige handen naar het kaartje grijp.

De feestelijkheden moeten om 15.00 uur beginnen. Even voor drieën betreed ik de grote zaal van landhuis Habaai. Voor mij de heer Gedeputeerde van Cultuur. Aan de deur een erg vriendelijke dame, die al haar gasten persoonlijk welkom heet: Imelda Valerianus. Ik ga naar de patio. Er staat nog niets klaar. Iedereen draagt zijn eigen stoel aan, enkelen sjouwen met tafels. Geluidstechnici met afzakkende broeken slepen met speakers en meters snoer. Voor de goede orde zij hier vermeld, dat de organisatie van deze middag bij de Dienst Cultuur berust.

Ik kijk rond: allemaal dames, een enkele heer in een hoek aan een tafel (zal hij waarschijnlijk zelf versjouwd hebben), totaal ongeveer 25 man.

15.10 uur: Regendruppels jagen de mensen naar de zijvertrekken en galerijen.

15.11 uur: De technici beginnen met het irritante uittesten van de microfoons en luidsprekers: "Uhh! Uhh!" Gelukkig is het hier snel gebeurd. Overigens, wanneer komt iemand op iets anders dan dat vervelende "uhh! uhh! probando, probando, un, dos, tres"?

15.20 uur: De eerste tonen van een draaiorgel zetten aarzelend in, spoedig bijgevallen door de strakritmische wiribegeleiding. Als door wespen gestoken snelt iedereen met de stoel onder het zitvlak geplakt, terug naar de patio, de weinige regendruppels van daarnet negerend. "We zijn een muziekminnend volk; zo gauw we muziek horen, kunnen we ons niet meer stilhouden", zal ik diezelfde namiddag nog Stella Oosterhof via de radio horen opmerken.

15.23 uur: De minister-president komt binnen (let wel, ze wordt niet naar binnen geleid, maar ze komt gewoon naar binnen, een vrouw onder de vrouwen). Ondertussen blijft de patio alsmaar genodigden verwelkomen, onder wie enkele heren. Ik begin me prettiger te voelen.

15.28 uur: Rudy Rooi, ambtenaar van de Dienst Cultuur opent de bijeenkomst en geeft het woord aan de ceremoniemeester, mevrouw Anna Martina. Ze is prachtig uitgedost in een jurk gemaakt van crèpepapier. Ze stelt een vuurrode cayenabloem voor. Ik kijk even naar de betrokken lucht. Na iedereen uitgenodigd te hebben voor het volkslied, zet ze met toonzekere stem in. Direct heeft ze de juiste toonhoogte en sleept iedereen mee.

Hierna wijdt gedeputeerde Monte heel kort aandacht aan Imelda Valerianus, om daarna met klem te verzekeren dat eenieder die denkt te kunnen schrijven, op steun kan rekenen van zijn dienst.

Dan volgt de doopplechtigheid. De ceremoniemeester roept enkele personen naar voren, onder wie het hoofd van de Dienst (of Sectie) Cultuur. Deze is echter nergens te bekennen. Als peter en meter treden mevrouw Maria Liberia-Peters en de heer Rudy Rooi op, terwijl de heer Monte het doopwater — in dit geval heerlijk bruisende champagne — rijkelijk laat stromen, en dit gebaar op verzoek van de aanwezige fotografen herhaalt.

Mevrouw Liberia-Peters: zonder dat Imelda het weet, is ze steeds een stimulans voor haar geweest. Imelda is een nederige eenvoudige dame, die wel zegt wat ze op het hart heeft. Elke dichter projecteert zichzelf in zijn gedichten. Daarom zullen komende generaties weten wie Imelda is. Daarom kan niemand vandaag weg zonder de bundel van deze dichteres.

Na de madrina spreekt de padrino, en daar staat ineens het diensthoofd, de heer Pacheco Domacasse, voor de microfoon. Geen excuus. Wat hij verder wel zegt klinkt vrij geloofwaardig: "Om steun te krijgen bij welke instantie ook moest men vroeger zijn sporen verdiend hebben. Daarom hadden de gepreviligeerden alle kansen". Dit behoort sinds zijn dienst tot het verleden. Elk cultureel verschijnsel heeft zijn pioniers, zijn leiders. Dezen kunnen in het vervolg rekenen op de steun van zijn dienst. Daarom heeft hij Imelda Valerianus alle medewerking verleend.

Hierna komt de duidelijk geëmotioneerde dichteres aan het woord. Geen wonder, een droom is immers in vervulling gegaan. Het is voor haar tevens een grote eer dat de minister-president bereid is geweest om voor madrina te fungeren.

Een volgende spreekster deelt mee dat Imelda nog veel meer in petto heeft, waaronder een gedicht over de vrouw, dat veel stof zal doen opwaaien, omdat het de keiharde realiteit weerspiegelt.

En dan komt het moment waarnaar ik heb uitgekeken: de voordracht. Niet door Imelda, maar door één der aanwezigen, mejuffrouw Setty Doran. Nu weet ik wat ik antwoorden kan, als iemand mij weer vraagt wat literatuur precies is. Eén der wezenlijke kenmerken van literatuur is, dat het werk zich leent voor herlezen en nog eens herlezen. Hierdoor raak je steeds inniger bekend met het werk, de achtergronden, met zoveel mogelijk van al hetgeen erin verborgen ligt. Je gaat ook steeds andere, mooiere, boeiender facetten onderkennen. Kortom, een literair werk moet je na een aantal keren lezen nog steeds in zijn ban kunnen houden. Eerst de zondag ervoor via de radio, en nu op deze namiddag op de patio van landhuis Habaai door de voordracht van Setty Doran. Het had net zo goed een andere aanwezige kunnen zijn. Haar gedachten, neergelegd in zeer plastieke taal, pakken je.

Mevrouw Lelia Pieternella bouwt verder aan de biografie van de dichteres: de eerste vrouw die op het podium van een politieke partij is geklommen en de mensen, vooral de vrouwen, heeft toegesproken. Dit heeft in 1948 plaatsgehad. Mevrouw Pieternella geeft nog een boodschap door van haar vader, de bekende politicus in ruste Hendrik Pieters Kwiers: "Zeg haar dat ik haar welsprekendheid heb bijgebracht, maar dat ze nu welsprekender is dan ik". Met alle eerbied voor de hoge leeftijd van de heer Pieters Kwiers moet ik toch opmerken dat hij zich in dit geval enigszins vergist: het dichterschap is een gave waarmee je geboren wordt, je krijgt het niet aangeleerd. Ik volg de raad op van de minister-president, zet alle gedachten over 15% inleveren van me af, betaal grif mijn 7,50 voor de bundel en verlaat de patio.

"MI PENSAMENTUNAN" (Mijn Gedachten) is keurig uitgegeven. Een groene omslag met op de voorkant een fotocopie uit het manuscript van het gedicht "Soledat" (Eenzaamheid). Op de achterkant prijkt een wazige foto van de dichteres, Imelda Valerianus-Fermina, geboren 15 september 1916 en moeder van zes kinderen, waaronder een tweeling. De gedichten zijn in een prettig lettertype uitgevoerd. Het geheel nodigt je

MAMA DI ANTAÑO

Mama di antaño, mama silensiosa,
Bo a bai bo graf ku tur bo sufrimentu,
Mama bandoná, mama sin rekurso,
B'a pidi un tiki suku
Na kas di bo bisiña.

B'a hasi pan duru moli ku lechi di kabritu
P'e yunan ku por kome, b'a duna lechi pechu
Aunke sin alimentu, n'e yuchi den bo brasa,
B'a yora den silensio, sin ku nan por a mira.

B'a hari ku nan kontentu, manera nada 'n pasa
B'a traha alegria pa mucha inosente.
B'a wanta sufrimentu na bo so su kurason,
B'a pidi Dios p'e ingrato ku a hinka bo den desgrasia.

Mama di antaño, mi ta atmirá bo,
I despues di Dios mi ta adorá bo,
Mamanan moderno, tempu a kambia hopi,
Sinembargo ainda nos tin hopi mama
Ku rekuerdo tristu skondí den nan alma.

MOEDER VAN WELEER

Moeder van weleer, zwijgende moeder,
je hebt al je lijden naar je graf meegenomen.
Verlaten moeder, moeder zonder toevlucht,
bij je buurvrouw
heb je om een beetje suiker aangeklopt.

Oudbakken brood heb je in geitemelk geweekt
zodat de kindertjes konden eten; je hebt
de baby in je armen gezoogd, al had
je zelf niets te eten.
In stilte heb je gehuild, zonder dat ze
het konden zien.

Je hebt met hun gelachen, alsof er niets
aan de hand was, heb je voor het
onnozele kind blijdschap gekweekt.
In je hart heb je alleen het
leed gedragen
Je hebt God om vergeving gevraagd
voor de ondankbare die jou dit had aangedaan.

Moeder van weleer, ik bewonder je,
En na God vereer ik jou;
Moderne moeders, de tijden zijn veel veranderd,
toch hebben we nog vele moeders
met trieste herinneringen verborgen
in hun hart.

LENGA

Lenga bo sa, mi mester dominá bo,
Bo ta meskos ku plaka,
Manera bo por salba
Asina bo pòr kondená.

Laga mi pensa, studia, analisá,
Promé bo lanta bati alarma
Hinka mi den kompromiso.
Lenga, bo ta peligroso.

I si no tabata asina
Pakiko dos kareda di djente
No opstante di mi lepnan
Pa tene bo sohetá?

Pesei keda trankilo.
Mi sa pa dominá bo,
I mi ta sigurá bo,
Lenga, pa abo su motibu
Ami no ta bai prizòn.

TONG

Mijn tong, weet je, ik moet je in toom houden,
Je bent net als geld,
je kunt vervloeking brengen
net zoals je redding brengt.

Laat me nadenken, bestuderen, analyseren
voordat jij de alarmklok slaat
en mij in verlegenheid brengt.
Tong, je bent gevaarlijk.

En als dit niet het geval was,
waarom dan behalve mijn lippen
ook nog twee rijen tanden
om jou in toom te houden?

Wees gerust,
ik weet jou te beteugelen
en ik verzeker je, tong,
dat ik door jouw toedoen
niet in het gevang terechtkom.

Astrid Roemer, een 'zwarte' schrijfster met een groot 'wit' lezerspubliek

ASTRID ROEMER

"Wanneer je in Suriname iets wilt publiceren heb je — in het algemeen gesproken — geld en relaties nodig en die hebben de mannen. Je kunt niets zonder hen doen en zij zien literatuur hoofdzakelijk binnen het kader van politieke belangen". Astrid Roemer is een van de schrijfsters die te maken heeft gekregen met de beperkte mogelijkheden voor vrouwen in ontwikkelingslanden om te schrijven.

Vrouwen komen niet gemakkelijk aan schrijven toe, de reacties uit eigen omgeving zijn niet altijd bemoedigend, en als er al iets op papier komt stuiten vrouwen op de onwil van mannelijke uitgevers. Met dit laatste kreeg Astrid Roemer ook te maken.

"De uitgave van mijn eerste roman 'Neem mij terug naar Suriname' heb ik zelf gefinancierd. In Nederland ligt dat toch wel iets gemakkelijker, is mijn ervaring. Er bestaat hier een rechtstreeks contact tussen schrijfsters en uitgevers. Uitgevers die eraan gewend zijn dat vrouwen zelf opereren en die het niet uitsluitend als een persoonlijke gunst van hen aan de auteur beschouwen wanneer diens werk wordt gepubliceerd." Ondanks de moeilijkheden rond het uitbrengen van haar eerste boek blijkt de kritiek op de inhoud ervan (achteraf) wel positief te zijn. Het boek staat momenteel op de literatuurlijst van de scholen in Suriname.

De kolonisatie van het Caribisch gebied, waartoe ook Suriname behoort, heeft daar een geweldige sociale en culturele polarisatie teweeg gebracht. Het leven werd beheerst door de zogenaamde 'plantage-economie', slavenarbeid was hiervan een belangrijk onderdeel. De onderlinge menselijke verhoudingen werden hierbij vertaald als bezitter/wit en slaaf/zwart. Zwart zijn betekende ook verdoemd zijn. Nog steeds speelt in dit gebied de huidskleur als statussymbool en zeer grote rol. Hoe lichter de huid en hoe gladder de haren, des te meer kans maak je om te worden opgenomen in de kringen van de bevoorrechten, de kring rond macht en geld. Ook Astrid Roemer werd als zwarte vrouw met deze erfenis opgescheept en zij verzet zich in haar werk dan ook fel tegen de vele vormen en uitingen van het racisme.

"Ik ben een schrijfster, een zwarte schrijfster uit Suriname. Ik deel in mijn werk mijn identiteit met de vrouwen, daar waar ik vandaan kom. Ik wil in mijn werk echter ook heel duidelijk de relatie die er bestaat tussen zwarte en witte mensen laten uitkomen. Een relatie waar onderdrukking uit voorkomt en die de emancipatie van heel veel mensen in de wereld in de weg staat. Als zwarte schrijfster die momenteel in Nederland woont en die een groot 'wit' lezerspubliek binnen haar bereik heeft, probeer ik met de onderwerpen die ik weergeef en de personages die ik beschrijf 'witte mensen' aan het denken te zetten. Dat ze begrijpen dat solidair zijn met vrouwen een ding is binnen het emancipatie- gebeuren, maar dat solidair zijn met zwarte mensen, die nog steeds worden onderdrukt, ook heel belangrijk is. Racisme betekent voor velen een machtsmiddel. Racisme is een probleem van witte en zwarte mensen. Wij als zwarten worden er behoorlijk mee opgescheept. En de communicatie tussen bijvoorbeeld witte en zwarte vrouwen kan er danig door worden beneveld".

NIET 'VRIJ'

Astrid Roemer leidt in Nederland workshops die tot doel hebben vrouwen hun gedachten op papier te laten zetten of op een andere manier te laten uiten. Zowel blanke als zwarte vrouwen namen aanvankelijk hieraan deel. De zwarte vrouwen haakten echter op een gegeven moment af. Astrid: "Aan de ene kant wilden de zwarte vrouwen zich in een gezelschap met witte vrouwen liever niet uitspreken over hun fantasieën, over hun intiemste gedachten. Zij voelden zich in dat gezelschap niet 'vrij'.

Daarnaast weten ze dat ikzelf altijd heel erg met racisme bezig ben. Ze kennen mijn verzet tegen welke vorm, hoe subtiel dan ook. Nu ga ik opeens vriendelijk en op gelijke voet om met witte vrouwen. Ze zeggen het niet openlijk maar waarschijnlijk zien ze me toch als een soort verraadster. Ik zie het in hun blik dat ze zich gekwetst voelen. Ik begrijp dat ook wel, want tien jaar geleden zou zoiets ook voor mij niet zo gemakkelijk te accepteren zijn geweest. Maar ik woon nu in Nederland, woon tussen de witten en voel me dan ook verplicht om de dialoog met hen aan te gaan. Want je zult de problemen rond racisme samen moeten oplossen. Ik wil dan ook geen workshop leiden van enkel zwarte vrouwen; dat vind ik niet juist. Ik zoek en stimuleer heel bewust de confrontatie met de witte mensen".

Werk van Astrid Roemer, bestemd voor een Derde Wereldserie, is wel eens geweigerd omdat het niet herkenbaar was. De kwaliteit van het werk stond daarbij niet ter discussie maar de kritiek kwam er op neer dat ze niet schreef zoals je van een vrouw afkomstig uit een ontwikkelingsland verwacht'.

Astrid Roemer: "Daar ben ik echt van geschrokken. Ook hier kreeg ik te maken met het feit dat men een bepaald vaststaand beeld heeft van zwarte. En dat probeer ik juist altijd te doorbreken. Mensen zijn toch individuen en geen categorieën. Zwarte mensen hebben heus ook wel andere problemen dan alleen maar of ze morgen wel of niet te eten hebben".

STRIJDBARE BOEKEN

In haar eerste boek had Astrid Roemer als hoofdpersoon een man. In haar tweede werk, 'Sasa' een gedichtenbundel, worden de relatie man/vrouw en de man bezongen. Daarna koos ze voor boeken die strijdbaar zijn, die de mannencultuur aanvielen zoals ze zelf omschrijft. We hebben het dan in de eerste plaats over haar meest succesvolle werk. 'Over de gekte van een vrouw'. De mannen die haar werk tot dusver hadden bejubeld vonden dat ze toen met dingen bezig was die toch pas over honderd jaar verwezenlijkt zou kunnen worden; dat waren geen problemen van deze tijd. Het boek maakte ook onder de Surinaamse vrouwen ontzettend veel los. Astrid beschrijft in dit boek dan ook dingen waarop eigenlijk een taboe rust. Dingen die iedereen wel weet en herkent maar waarover niet gesproken behoort te worden.

"Surinaamse vrouwen, ik generaliseer nu even, zijn niet gewend hun meest intieme problemen te relateren aan de machtsverhouding tussen mannen en vrouwen. Problemen worden altijd op iets anders geschoven. In het boek herkennen ze echter de beschrijving wel en diep in hun hart moeten ze toegeven dat die scheve machtsverhouding het grote probleem is. Vrouwen in het Caribisch gebied zijn super afhankelijk van mannen, financieel en emotioneel. Dat boek laat zien dat die afhankelijkheid bestaat en dat wanneer je je daar als Surinaamse aan wilt onttrekken je kapot gaat of wordt gemaakt".

Van Astrid Roemer kan zeker worden gezegd dat ze als auteur veelzijdig is. Onlangs ging het muziektheater 'Lijfeigenen' van de groep Menens in première waarvoor zij de teksten schreef. Het stuk wordt gespeeld door drie jonge meisjes en gaat over een vrij subtiel geval van sexueel geweld tijdens een auditie. De meisjes wachten gezamenlijk op de uitslag. (Astrids: "Vrouwen wachten altijd ergens op"). Ze beloeren elkaar, bekritiseren elkaar maar worden tijdens dat lange wachten steeds onzekerder. Op een gegeven moment spelen ze elkaar voor wat er tijdens de auditie is gebeurd. *(Voor informatie over dit stuk: Menens, Muntstraat 6, 3512 EV Utrecht.)*

"Astrid Roemer is een van de schrijfsters die de moed hebben opgebracht door heersende taboes heen te breken. Ook zij heeft een onafhankelijk eigen leven en literair werk durven opbouwen. Zoiets mag je niet onderschatten want alleen sterke persoonlijkheden laten zich niet het zwijgen opleggen door de druk van de wereld om hen heen".

Aldus Mineke Schipper van de Vrije Universiteit van Amsterdam onder wiens redactie de bundel 'Ongehoorde woorden' najaar 1984 verscheen. De bundels is een verzameling van essays van schrijfsters uit ontwikkelingslanden waarmee wordt geprobeerd enig inzicht te geven in de situatie rond 'vrouwen en literatuur' in Afrika, Azië, Latijns-Amerika en het Caribisch gebied. Ook voor de mening van Astrid Roemer, Surinaamse van geboorte, is in de bundel een plaats ingeruimd.

'Ongehoorde woorden' zal met subsidie van de minister voor Ontwikkelingssamenwerking in het Engels worden vertaald. Het eerste exemplaar zal tijdens het Nairobi-gebeuren worden aangeboden. Minister Schoo: "Mijn beleid is er mede op gericht om steun te verlenen aan het ontwikkelen van kanalen voor informatie en communicatie tussen vrouwen in ontwikkelingslanden. Literatuur is een van de mogelijkheden. Literatuur neemt binnen het hele emancipatiegebeuren een belangrijke plaats in. Voor vrouwen, en natuurlijk ook mannen, is het immers belangrijk andermans definitie van zichzelf te doorbreken en daar een eigen definitie voor in de plaats te stellen. Met de vertaling van 'Ongehoorde woorden' kan de verspreiding van informatie tussen vrouwen (én met mannen) over de situatie waarin vrouwen zich in verschillende delen van de wereld bevinden bevorderd worden.")

Astrid Roemer is er blij mee dat op deze wijze aan haar werk ook internationaal meer bekendheid kan worden gegeven. Ze schreef on der meer 'Over de gekte van een vrouw' (roman), 'Nergens ergens' (roman), 'Sasa' (gedichten), 'De wereld heeft gezicht verloren' (essa), 'En wat dan nog' (Liederatuur) en ze schreef de teksten voor het muziektheater van 'Paramaribo' en 'Lijfeigenen'. Binnenkort verschijnt haar roma 'Levenslang gedicht'.

☞ uit tot lezen. Hoewel de titel iets suggereert in de richting van losse gedachten, is er toch een zekere eenheid te onderkennen. Er is sprake van een goede rangschikking. Het eerste gedicht doet je al iets: "Eenzaamheid, je vermoordt me/. Zoek mijn huisgenoot voor mij/breng hem voor me en ga dan zelf weg/ Als jij me gezelschap houdt, sterf ik vanwege de eenzaamheid/

Of het gedicht "Mi Barku" (Mijn Schip). De ik-figuur dacht eerst goed uitgerust te zijn met intelligentie alleen. Totdat het schip dat Intelligentie heette, schipbreuk leed op een klip, de liefde.

Als ik de bundel verder in me opneem, kan ik niet aan de indruk ontkomen hier te maken te hebben met een gerijpte vrouw. Veel van deze gedichten zijn jaren geleden op papier gezet. Ze heeft ze vaak voor ieder die luisteren wilde, voorgelezen. Ik denk dat ze ook vaak aan het polijsten is geweest. Het resultaat is een strak taalgebruik, recht uit het hart, steeds weer die beelden oproepend die zij wil hebben. Af en toe kri g ik daarom de neiging om stiekum voor mezelf de titel van de bundel te wijzigen in "Mi sintimentunan" (Mijn gevoelsontboezemingen). Het zijn niet zo maar gedachten van een vrouw op papier gezet, het zijn de belevenissen van iemand die veel meegemaakt heeft, iemand die hetgeen haar diep beroerd heeft, kwijt moet. Zie bijvoorbeeld het gedicht "Mama di antano" (Moeder van weleer).

Het gedicht hierna in de bundel heet "Muhé" (Vrouw). Vrouw, vergeet de dag van gisteren en bied de dag van morgen het hoofd.

Een ander gedicht (eigenlijk moest ik een poging wagen om de hele bundel te vertalen, al zal daardoor een groot deel van haar verdiensten verloren gaan): "Lenga" (Tong).

Dan is er dat prachtige gedicht over haar hond. Ik probeer alleen maar de slotstrofe te vertalen:

Waya bo rabu di kontentu,
Mira mi ku bo wowonan fiel,
tende mi sekretu: mi kachó bo sa,
mas mi trata hende, mas mi ta stima bo.

Kwispel met je staart van vreugde,
kijk naar me met je trouwe ogen,
dit is mij geheim, mijn hond:
weet je, hoe meer ik met mensen omga,
hoe meer ik van jou ga houden.

Verder komen onderwerpen als liefde, haar geboorte-eiland, die goede oude tijd, etc. etc. aan bod in de 26 gedichten die de bundel telt.

Het debuut van Imelda als dichteres is ongetwijfeld een grote aanwinst voor de Papiamentstalige literatuur. Gelukkig, want het was onderhand wel tijd geworden voor een frisse wind door de gelederen van onze auteurs. Ze heeft zich met "MI PENSAMENTUNAN" vereeuwigd. Maar veel belangrijker dan dit vind ik het feit dat ook zij aangetoond heeft dat ook in het Papiaments werk van zeer hoog niveau gecreëerd kan worden. Bovendien laat ze duidelijk merken dat dichten niet alleen een gave voor de "gepreviligeerden" is. Deze eenvoudige vrouw heeft veel in haar mars. Ik kijk uit naar de volgende bundel. Imelda, masha pabien.

PABLO WALTER

Vrouw - versus - Kerk

Bij zijn bezoek aan de Benelux werd de huidige paus de vraag voorgelegd waarom de kerk zo star blijft weigeren vrouwelijke ambtdragers te benoemen. Zijn antwoord luidde dat er bij het laatste avondmaal ook geen vrouwen aanwezig waren. Afgezien van de vraag of dit antwoord een redelijk antwoord is, kunnen we hieruit duidelijk beluisteren dat de huidige primaat van Rome beslist geen voorstander is van de vrouw in het ambt. Reeds in 1978, het jaar van zijn uitverkiezing, floot Johannes Paulus II de vrouwen terug naar de plaats die ze eeuwenlang hebben ingenomen: de plaats van de gedienstige, onderdanige, hardwerkende huisvrouw. De vrouwelijke religieuzen werden gemaand zich wederom in het habijt te hijsen en een opkomende feministische theologie werd zonder veel omhaal van woorden in de koelkast gezet. Officieel werd zelfs vrouwen de toegang tot het priesterkoor ontzegd. Alles bij elkaar een nogal vreemde manier van handelen die op zijn minst nogal wat vragen oproept. E.e.a. krijgt zelfs een wrang karakter, als men weet dat deze zelfde paus de grote stimulator is achter een (overigens broodnodige) herwaardering van de Maria- cultus.

Wat zit er achter deze op zijn minst vrouwonvriendelijke opstelling vaN de kerk? Gaat het binnen de kerk niet anders dan in de maatschappij? Een strijd tussen man en vrouw waarbij de man zich bewust is van zijn superieure gevoelens ten opzichte van de vrouw en haar dus daarom onderdrukt? Vele voorstanders van deze kerkopvatting van de vrouw zullen verwijzen naar Genesis waar de vrouw wordt omschreven als een "hulpje" van de man (Genesis 2, 18) of ze beroepen zich op de gehoorzaamheid die men aan de paus is verschuldigd, indien men zich katholiek noemt. Dergelijke uitspraken en beweringen zijn op zijn zachtst gezegd vaag en volledig uit hun verband gerukt. Feit is dat er binnen de kerk heel wat genuanceerder is gedacht over de positie van de vrouw en haar funktioneren in de kerk dan algemeen wordt aangenomen.

VROUWEN IN HET NIEUWE TESTAMENT

De houding van Jezus ten opzichte van de vrouwen was uitermate radicaal, zo niet revolutionair te nomen. In de Blijde Boodschap die hij bracht, verkondigde hij dat man en vrouw volkomen gelijkwaardig zijn. Daarmee doorbrak hij de heersende denkbeelden van de Joden die de vrouw zagen als een tweederangs wezen. In de Talmud is een lofprijzing opgenomen die de gelovige Jood dagelijks diende te bidden. Zij luidde: "Geprezen zijt Gij o God, dat Gij mij niet als heiden, als onwetende (soms vertaald met het begrip slaaf) of als vrouw geschapen hebt." Alleen de man werd als volwaardig lid gezien van het volk van het verbond. Het getuigenis van een vrouw was onbetrouwbaar en had geen waarde. In synagoges zaten (en zitten nog vaak) de vrouwen apart en mogen alleen luisteren. In het licht van deze grove achterstelling van de vrouw was het optreden van Jezus opzienbarend en ongehoord nieuw. Hij riep mensen, mannen en vrouwen tot het Rijk Gods. Niet meer de besnijdenis maar bekering, geloof en naastenliefde is de voorwaarde voor toetreding tot het Koninkrijk Gods. Hij maakte het andere woord uit het boek van de schepping waar, dat zegt dat God de mens schiep als man én vrouw. Aan beiden gaf hij de opdracht om de aarde te bevolken en te beheersen. Vrouwen volgden Jezus op zijn levensweg. Zij volgden Jezus na zijn doop en stonden onder het kruis toen hij stierf. Zij waren het die als eersten getuigden van zijn verrijzenis. Maar waarom dan geen vrouw bij de twaalf volgelingen? Een verklaring is niet zo gemakkelijk te geven, maar gezien de positie van de vrouw binnen de Joodse overlevering kon zij onmogelijk in het openbaar optreden. Het zou haar eenvoudigweg niet worden toegestaan. Een voor de hand liggende verklaring is dat Jezus met de twaalf apostelen de lijn van de twaalf stamvaders doortrekt naar het nieuwe Israel. Er zou dan meer sprake zijn van een symbolische parallel dan van een moedwillig kiezen van twaalf mannen.

VROUWEN IN DE OUD-CHRISTELIJKE GEMEENTE

Door deze nieuwe open leer van Christus ontstond een geheel eigen verhouding tussen man en vrouw in de oudste christelijke gemeente. Vrouwen delen evenals mannen in de zending van de kerk en ook ontvangen zij de charisma's van de Heilige Geest. Vrouwen profeteren en spreken gebeden uit tijdens de bijeenkomsten. Tijdens de eerste eeuwen vervullen zij zelfs twee officiële functies binnen de kerk, namelijk die van weduwe en diacones. Het is echter moeilijk te achterhalen wat de inhoud van deze functies was. De functies waren in die tijd nog nauwelijks omschreven en de inhoud verschilde van plaats tot plaats. De weduwe zorgde voor vrouwelijke armen en zieken, terwijl de taak van de diacones meer liturgisch van aard was. Assistentie bij doop en schriftlezing tijdens de bijeenkomsten. Zij werd, evenals haar mannelijke collega de diaken, door de bisschop gewijd. In het oostelijke deel van het christelijke westen kreeg zij de stola en de kelk overhandigd als symbolen van haar functie.

Er liggen verschillende oorzaken ten grondslag aan de verdwijning van de ambtelijke diensten van de vrouw. Tijdens de derde en vierde eeuw na Christus begint de hiërarchie (rangorde bij waardigheidsbekleders) de bevoegdheden naar zich toe te trekken. Tevens ontstaat een opvatting van het priesterschap waarin geen plaats meer is voor de vrouw. Opkomst van kloosterleven en stijgende waardering voor de maagdelijkheid dringen de diacones uit haar ambt en het klooster in. Het is echter en vooral de grieks gnostisch- dualistische opvatting geweest die de dienst van de vrouw in de kerk in discrediet bracht. De vrouw wordt teruggedrongen in een positie van geestelijke en kerkelijke minderwaardigheid. Een concilie verbood in 578 dat vrouwen de hostie met blote handen aannamen, opdat hij niet verontreinigd zou worden. De grote kerkvader Augustinus ontkende soms dat de vrouw was geschapen naar het beeld van God en de grootste theoloog die de kerk ooit heeft voortgebracht, Thomas van Aquino, beschreef de vrouw als biogenetisch, kwalitatief en functioneel inferieur aan de man. Deze visie op de vrouw heeft eeuwenlang stand gehouden en heeft haar neerslag gevonden in een reeks discriminerende bepalingen in het kerkelijk wetboek. Een van die bepalingen stelt vast dat alleen de man een ambtswijding kan ontvangen.

DE VROUW IN DE KERK SINDS VATICANUM II

In onze eigen tijd begint er zo langzamerhand iets te gloren van een veranderende opstelling ten opzichte van de vrouw. De onvolwaardige plaats van de vrouw binnen de kerk was in feite afhankelijk van sociale en culturele omstandigheden die vaak met theologische argumenten werd verdedigd. Dat wil echter nog niet zo heel veel zeggen want ook de slavernij werd met behulp van de bijbel verdedigd. De vrouw ontwikkelt zich in de meeste landen in de richting van een volledige gelijkheid in rechten en plichten. Ook de kerk is zich daarvan bewust. Johannes XXIII schrijft daarover in zijn encycliek Pacem in Terris: "De vrouw wordt zich steeds meer bewust van haar menselijke waardigheid; zij wil daarom niet langer beschouwd worden als een zielloos wezen of een werktuig, maar eist de rechten en plichten voor zich op van de menselijke persoon, zowel in het gezin als in de maatschappij."

Nu men binnen het Christelijk denken meer en meer positief waardering heeft voor de vrouw vallen ook de oude angsten en taboes over de vrouw weg. Mannen en vrouwen hebben nu in beginsel gelijke mogelijkheden om als leek in de kerk te werken. Een geheel andere vraag is of het mogelijk gemaakt moet worden dat vrouwen een kerkelijk ambt vervullen. De opvatting van wat kerk is en van wat ambt is laat de zinvolheid van zo'n vraag toe. Voor wat de kerk zelf aangaat wordt nu eerst de gemeenschap van hen die Christus volgen genoemd. Het volk van God. Niet de priester wordt vooropgesteld, maar het volk van God. Deze konstatering is erg belangrijk omdat daarmee een barriére wegvalt tussen de hiërarchie en de leken. De leken en onder hen in het bijzonder de vrouwen kunnen nu hun eigen verantwoordelijkheid opnemen. Iedereen is geroepen om het woord van Christus te verkondigen. Ieder die door de doop tot Christus is geroepen en dus tot de kerk gaat behoren, deelt in het ambt van Christus als priester, profeet en koning. Als de Heer van de kerk mannen en vrouwen roept tot gelijke verantwoordelijkheid, moeten hen ook gelijke mogelijkheden geboden worden om dit in de levensuitingen en functies van de kerk te realiseren. *"Gij alleen immers die gedoopt zijt in Christus, hebt U met Christus bekleed. Er is geen Jood meer of Griek, geen slaaf of vrije, geen man of vrouw: allen zijt gij één in Christus Jezus."*

Ook het ambt zelf groeit uit naar een nieuwe gestalte. De kerk is een kerk van mensen onderweg naar haar voltooiing. Vanuit deze idee kan men het ambt niet meer historisch verabsoluteren. Voor een optimale dienstbaarheid van het ambt is nodig dat het door mannen en vrouwen wordt uitgeoefend; het leven van kerk gaat anders verarmen, omdat het niet kan beschikken over de gaven van de vrouw. Het gaat om het belang van de kerk en niet om vrouwenbelangen. In de overtuiging dat de kerk zichzelf tekort doet door vrouwen uit het ambt te weren, pleiten vele theologen, ambtsdragers en leken ervoor, dat aan vrouwen dezelfde gelegenheid tot dienen wordt geboden als aan mannen. In de afgelopen jaren hebben heel wat theologische discussies en geschriften aangetoond dat de overgeleverde argumenten tegen de vrouw in het ambt ongeldig zijn.

EN TOCH

En toch blijft de kerk halstarrig weigeren vrouwen te betrekken in het ambt. Toch blijft de paus op zijn standpunt staan dat er binnen de hiërarchische structuren van de kerk geen plaats is voor de vrouw. Telkenmale zegt de paus zeer vriendelijk doch beslist dat de vrouw thuishoort binnen het gezin. Vanwaar die pertinente weigering van de paus om het ambt voor vrouwen ook maar ter discussie te stellen? Is het angst voor het nieuwe, het onbekende dat de veranderende opstelling met zich mee zal brengen? Is het zijn traditionele Poolse achtergrond die hem alsnog doet besluiten het niet aan te durven? Is het gewoon onwil om moderne opvattingen toe te laten? Immers de paus staat bekend om zijn niet al te progressieve opvattingen en

Aanbod Prostituees wordt vooral bepaald door armoede

Het meisje Taew komt uit het noord- oosten van Thailand en heeft twee oudere en twee jongere zusjes plus drie jonge broertjes. Haar vader, een arme landloze boerenarbeider kan zijn gezin nauwelijks onderhouden. Taews twee oudere zusjes worden op een gegeven moment naar de stad gestuurd om werk te zoeken.

Als huishoudster van een Amerikaanse officier verdienen ze flink wat geld en na een jaar kan er met hun verdiensten een echt huis voor de familie in het dorp worden gebouwd. Ook wordt een stukje land om rijst te verbouwen aangekocht. De nog thuis wonende broertjes en zusjes gaan op kosten van de twee oudsten naar school.

Het gaat uitstekend met de familie totdat de Amerikanen uit dit gebied vertrekken en de meisjes weer thuis komen wonen. Omdat ook de regen dat jaar wegblijft en de gekochte grond niet al te vruchtbaar blijkt, breken er weer mindere tijden voor het gezin aan. De twee oudste meisjes trouwen en gaan ieder hun weg.

Taew is dan 18 jaar en heeft vier jaar onderwijs gehad. Het is nu haar beurt om de familie te ondersteunen. Ze gaat naar Bangkok en vindt er werk in de bouw. Het sjouwen is echter te zwaar voor haar. Ze wordt serveerster in een restaurant waar geen vast loon wordt uitbetaald, waar de verdiensten afhangen van het aantal gevulde glazen dat je verkoopt. Omdat Taew vrij verlegen is verdient ze echter weinig en is ze nauwelijks in staat geld te sparen en naar haar familie te sturen.

Van een vriendin hoort ze dat je met masseren veel meer kunt verdienen. Massage wordt in Thailand al eeuwenlang toegepast als dé medische behandeling bij tal van aandoeningen. Taew krijgt er 18 bath* per behandeling voor en haar inkomen stijgt, al blijft er toch nog te weinig van over om flink te kunnen sparen. Het verzoek van haar familie om nu eindelijk eens geld te sturen voor de aanleg van een waterput én het aanbod van de eigenaar van het massage- instituut om haar maagdelijkheid te verkopen voor 2000 bath komen bijna gelijktijdig. (De eigenaar krijgt er 8000 bath voor). Daarna krijgt Taew voor haar 'verdiensten' 800 bath uitbetaald.

NIET OP ZICHZELF

Kort daarop krijgt ze een vaste vriend maar ze moet de relatie verbreken omdat hij wil dat ze ophoudt met werken in het massage- instituut. Haar ouders blijven om ondersteuning vragen en Taew zal moeten blijven werken tot haar jongere zusjes en broertjes haar taak in het gezin kunnen overnemen.

Het verhaal van Taew staat niet op zichzelf. Duizenden families verkeren in een dergelijke situatie en duizenden meisjes zijn Taew voorgegaan en duizenden zullen haar nog volgen. Het sex- toerisme naar landen in Zuidoost- Azië is hoofdzakelijk op dit soort meisjes gestoeld.

Jaap de Vries: „Het onderwerp sextoerisme naar de Derde Wereld heeft de afgelopen jaren de aandacht getrokken van de publieke opinie in Nederland en andere westerse landen. Dagbladen, radio en televisie maakten in ruime mate melding van de uitwassen van deze vorm van 'vakantie houden'. Geschokt was men ook in Nederland omdat er melding was gemaakt van een organisatie hier die wervings-aktiviteiten verrichtte voor sextoerisme en bovendien een gids had laten drukken met mogelijkheden voor prostitutie met minderjarigen. Voordat we een bezwerend vingertje op wie dan ook gaan richten moeten we eerst een blik werpen op de achtergrond van deze problematiek. Kijken naar de oorzaak, de gevolgen en eventuele oplossingen van dit verschijnsel".

'VADERLANDSLIEFDE'

Het sextoerisme richt zich hoofdzakelijk op Thailand en de Filippijnen (voor de hetero- prostitutie) en Sri Lanka (voor de homo- en pedo- prostitutie). De autoriteiten van enkele ontwikkelingslanden zien het verschijnsel als een van de belangrijkste bronnen van het nationale inkomen. En men heeft er dan ook steeds minder moeite mee dit in slechts bedekte termen te propageren. Eén van de regeringen ging zelfs zo ver de vrouwen te vragen mee te werken

Er wordt in Thailand ingespeeld op de behoefte van sextoeristen.

aan deze vorm van toerisme 'als blijk van vaderlandsliefde'. Thailand zag zo het totale bezoekersaantal sinds 1977 verdubbelen van 1,2 miljoen naar 2,5 miljoen. Alleen aan de export van rijst en suiker werd meer verdiend.

„Aan het begrip sextoerisme zitten tal van aspecten: economische, juridische, culturele en antropologische", zegt Jaap de Vries. „Laten we allereerst bedenken dat prostitutie in Zuidoost- Azië niets nieuws is. Je mag zelfs spreken van een traditie, ingebed in de cultuur. De Thaise en Filippijnse maatschappijen kunnen als typisch patriarchaal worden gezien; de vrouw wordt, alhoewel zij vaak een groot deel van het gezinsinkomen voor haar rekening neemt, als ondergeschikt aan de man gezien, zowel psychisch als fysiek.

Het huwelijk is in principe een zuiver zakelijk contract, onder andere bedoeld om wettige zonen te krijgen voor het in standhouden van het nageslacht. Romantiek wordt buiten het huwelijk gezocht. De meisjes die hiervoor worden bezocht zijn meestal de dochters van de arme boerenfamilies, die tegen vergoeding door hun ouders aan het een of andere bordeel of massage- instituut zijn afgestaan. Ongeveer vijf procent van deze meisjes werkt in gelegenheden waar westerse toeristen komen, de rest — dat wil dus zeggen dat 95% — werkt voor de lokale bevolking.

Er is natuurlijk sprake van onderdrukking, (sociale) dwang en geweld tegen vrouwen. Maar de werkelijk extreme, mensonterende vormen van uitbuiting en onderdrukking blijken vooral in de lokale gelegenheden voor te komen. En kreten als 'het is de westerse wereld die de prostitutie daar heeft gebracht en in stand houdt', het is de schuld van de Amerikaanse militairen die daar gelegerd waren, slaan werkelijk nergens op. Je mag wel zeggen dat er op de behoefte van die militairen en de sextoeristen is en wordt ingespeeld. Zowel door belanghebbende 'zakenlieden' daar als in de westerse landen".

De mogelijkheid dat dochters op deze manier het vaak armzalige familie- inkomen wat verhogen, heeft er zelfs toe geleid dat een ouderpaar tegenwoordig de geboorte van een dochter met wat meer vreugde begroet. Voorheen waren alleen jongetjes echt gewenst.

In 1981 verschenen in de Nederlandse pers berichten dat Nederland door de sub- commissie van de VN voor Rechten van de Mens in Genève zou zijn aangeklaagd als betrokkene bij het bevorderen van het sextoerisme naar Sri Lanka. Dat land neemt bij de beeldvorming rond het sex toerisme een geheel eigen plaats in omdat het hier voornamelijk gaat om homo- en kinder-prostitutie.

Jaap de Vries: „De Nederlandse regering is nooit aangeklaagd, wel is onze regering verzocht om commentaar naar aanleiding van een rapport van deze commissie waarin de uitgave van de 'Spartacus Gay Guide' staat vermeld. Deze reisgids waarin voor homofiele en pedofiele mannen in ruim 150 landen de seksuele mogelijkheden worden aangegeven wordt gedrukt in Engeland en uitgegeven door een Amsterdamse reisorganisatie. Je moet bedenken dat in Nederland de laatste jaren een felle discussie is ontstaan rond het 'bordeel- verbod' binnen ons Wetboek van Strafrecht. Een wet die bedoeld is om vrouwen te beschermen, maar in de praktijk de prostituees een slechte rechtspositie bleek op te leveren.

Het huidige Nederlandse beleid met betrekking tot prostitutie blijft gericht op de bestrijding van onaanvaardbare uitwassen van dit verschijnsel, in het bijzonder wanneer er kinderen bij betrokken zijn. Op basis van de Nederlandse strafwet heeft optreden tegen Spartacus echter geen kans van slagen. Daarvoor is onder andere de tekst van de brochure te algemeen gesteld. Kansrijke vervolging is slechts mogelijk wanneer kan worden aangetoond dat deze organisatie zich bezig houdt met aktieve werving van elders aangeboden prostitutie. Ondanks het feit dat het uit moreel oogpunt het zeer goed te verdedigen valt dat deze organisatie wordt aangepakt is de harde juridische realiteit anders".

De kinder- prostitutie op Sri Lanka — het gaat hier om jongetjes tussen de 8 en 15 jaar — heeft dezelfde achtergrond als het sextoerisme naar de andere hier genoemde landen: armoede en ontwikkeling. En ook hier een culturele basis: sexueel contact tussen ouderen en kleine jongetjes was en is niet ongewoon op dit eiland. Problemen zijn er echter pas ontstaan toen er contacten kwamen met de westerse toerist. De jongetjes verdienen er aardig aan, maar komen ook op zeer jonge leeftijd in contact met alcohol, sigaretten en drugs. Het luxe leventje houdt echt op wanneer ze zo'n vijftien jaar worden en ze vervallen dan in de misdaad om hun levensstijl toch te kunnen handhaven. Met bijna altijd als eindstation de gevangenis.

Jaap de Vries: „Bestrijding van sextoerisme zal samen moeten gaan met een tweeledige mentaliteits- verandering. Zowel bij de mannelijke toeristen als bij de mannen in de ontwikkelingslanden, in de regering en onder de lokale mannen die hun vrouwen als niet volwaardig beschouwen". ■

* 1 bath is ongeveer 10 cent

denkbeelden. Voorlopig valt er geen ander antwoord te verwachten dan het harde neen. Toch zal de kerk moeten oppassen. Toen de arbeidersstand in de vorige eeuw zich ging roeren, bleef de kerk te lang aarzelen alvorens een standpunt in te nemen ten gunste van diezelfde arbeiders. Gevolg was dat de kerk de arbeiders kwijt was. Als de kerk de vrouw blijft weigeren dan zal ze zelf voor de konsekwentie moeten instaan. Natuurlijk, er moeten nog veel weerstanden, theoretische en vooral emotionele overwonnen worden. Zoals ook geldt voor de andere vernieuwingen van het ambt, is de tijd voor deze vernieuwing in sommige landen eerder rijp dan in andere landen; daarom moet er vrijheid geschapen worden voor een pluriforme praktijk. Het volk van God staat nu voor de opdracht een konsekwent partnership van man en vrouw te verwerkelijken. ■

JAN W.M. LUIJKX

NOT EVERYONE CAN GO TO NAIROBI

How can you participate without leaving home?

1. Coordinate a series of events to commemorate the Decade for Women in your own community. You might arrange a meeting of *all* women's groups, an exhibition on the work and achievements of women in your country, or a public "Speak- Out" at which women can voice their priorities and concerns. Out of your activities, your group might be able to create a plan of action for the future, looking ahead to what you want to achieve over the next 10 or 20 years.

2. Organize a letter writing or audio- cassette campaign, through which women could voice their concerns and thoughts and stress the need for action. You can send these to newspapers, radio stations, T.V. programmes, etc. and to your countries delegation to the UN World Conference. Ask them to communicate your messages to others.

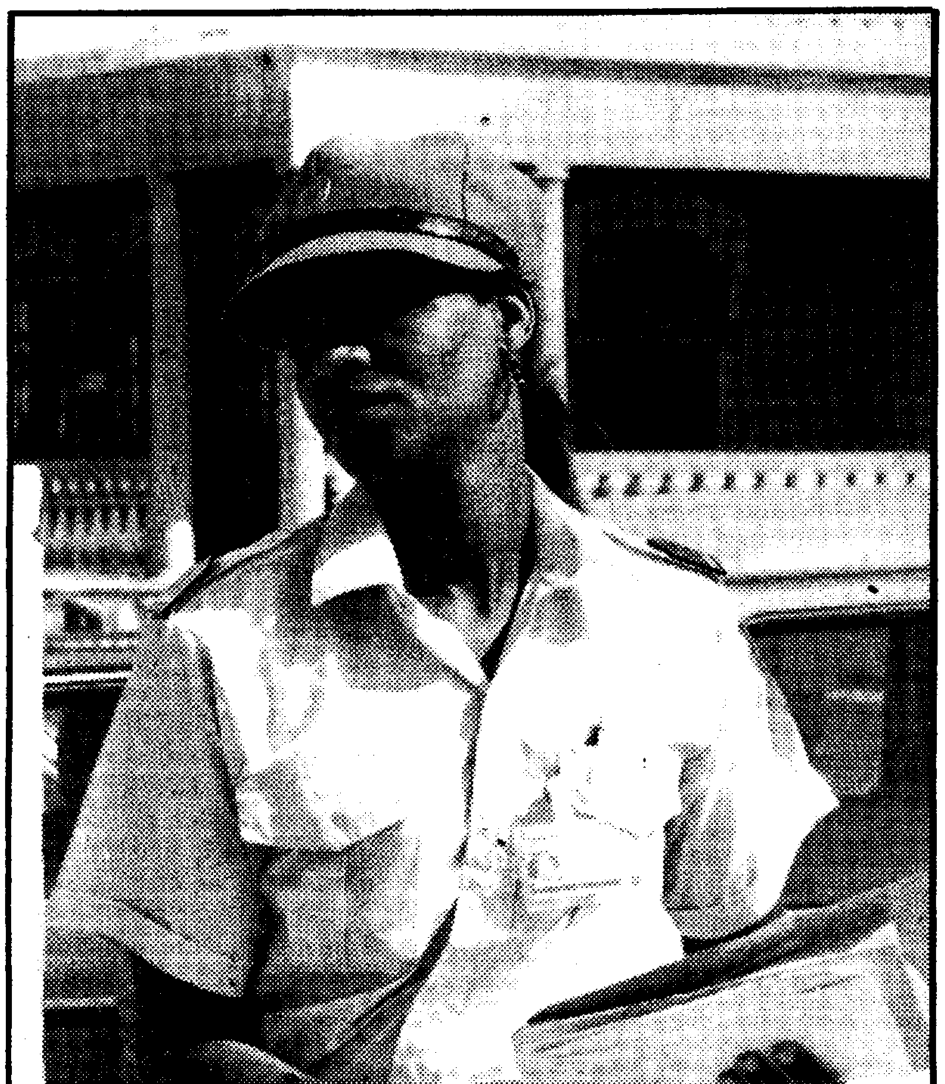
3. Ask one of the people on your government's delegation to the World Conference to come and speak to your group and explain the government's position. Communicate to her the action your group feels is needed. Ask the delegate if she will come back after the Nairobi meetings to give a firsthand report and explain priority actions from a global perspective.

4. Make a study of women's progress in one subject area. You might want to choose one of the themes of the Decade for Women: Equality, Development and Peace, or one of the subthemes: Health, Education and Employment. You could do a survey of *facilities* for women (such as health clinics, job training, etc.) and send the results to radio stations or newspapers. You might arrange your study so that it demonstrates what facilities for women existed at the beginning of the Decade (1976), as compared to what exists now. (Is there an improvement?) ■

DE VN-VROUWENCONFERENTIE

Internationale politieke kwesties als het Palestijnse vraagstuk, apartheid, vrede en veiligheid en een nieuwe internationale economische orde zullen een prominente rol gaan spelen op de VN-Vrouwenconferentie die van 15 tot 26 juli in Nairobi wordt gehouden. Vooral de Verenigde Staten, maar ook andere Westerse landen, vrezen dat de conferentie in de eerste plaats een politiek forum zal worden en dat de discussie over de positie van de vrouw pas op de tweede plaats zal komen.

Dat wereldpolitieke zaken een rol gaan spelen, bleek al tijdens de internationale voorbereidingen voor de conferentie. Die verliepen vooral daardoor aanvankelijk zo stroef dat het gevaar bestond dat de hele conferentie niet door zou gaan. Dat gevaar is afgewend. Het belangrijkste document dat aan de conferentie voorgelegd zal worden, bevat de toekomststrategieën voor de komende 15 jaar ter bevordering van de vrouwenemancipatie, maar over circa 100 van de ruim 350 paragrafen van dit ontwerpdocument bestaat nog onenigheid.

In Nairobi wordt het door de Verenigde Naties uitgeroepen decennium van de vrouw afgesloten. Het decennium had als thema's gelijkheid, ontwikkeling en vrede. Subthema's in Nairobi zijn onderwijs, gezondheid en arbeid. Duizenden vrouwen uit de hele wereld zijn naar de Kenyase hoofdstad gekomen. Naar schatting 7.000 vrouwen en een enkele man nemen deel aan het „forum", een bijeenkomst van niet-gouvernementele organisaties die van 10 tot 19 juli duurt. In tientallen werkgroepen zullen de deelneemsters praten over allerlei aspecten van emancipatie. Van 15 tot 26 juli komen regeringsdelegaties uit vrijwel alle landen bijeen.

De afvaardigingen op de offiële conferentie vallen grofweg in drie groepen te verdelen: de Westerse landen, het Oostblok en de groep van 77 (ontwikkelingslanden). Met name de derde-wereldlanden en het Oostblok vinden dat de situatie van vrouwen niet los gezien kan worden van politieke vraagstukken.

In het document over toekomststrategieën willen de ontwikkelingslanden de nadruk leggen op het versterken van de internationale economische situatie vanuit de gedachtengang dat ontwikkeling en emancipatie onlosmakelijk met elkaar verbonden zjn. Zij wensen ook aandacht voor vrouwen onder het apartheidsbewind in Zuid-Afrika, de Palestijnse vrouwen en de vrouwen in Midden-Amerika.

De Oostbloklanden willen op de conferentie aandacht vragen voor de versterking van internationale vrede en veiligheid. De Westerse landen staan een depolitisering van de conferentie voor. Dat wil niet zeggen dat politieke zaken niet aan de orde mogen komen, maar dat zaken die de vrouw betreffende voorop moeten staan. Bij het bespreken van internationale politieke problemen, moet huns inziens de nadruk gelegd worden op de effecten die die voor vrouwen hebben en op aspecten waar die effecten voor vrouwen ernstiger zijn dan voor mannen.

Dit alles neemt niet weg dat het offiële doel van de conferentie is de balans op te maken van de vorderingen die tijdens het decennium van de vrouw zijn gemaakt op het gebied van de emancipatie. Een belangrijke taak is het opstellen van de toekomststrategieën.

Om de balans op te maken hebben de Verenigde Naties in 1983 aan alle lidstaten vragenformulieren toegestuurd over de positie van de vrouw op nationaal gebied. 121 regeringen hebben die vragenlijsten ingevuld teruggestuurd. Daarnaast hebben VN-organen zelf onderzoek verricht naar de positie van de vrouw. De conclusies daarvan zijn neergelegd in een onlangs verschenen VN-rapport over de positie van de vrouw.

De resultaten van tien jaar aandacht voor de vrouw zijn niet overweldigend. Er is wel vooruitgang geboekt wat betreft rechtsgelijkheid, onderwijs, werkgelegenheid en gezondheidszorg. Zo is op onderwijsgebied de kloof tussen man en vrouw kleiner geworden, hebben meer vrouwen toegang gekregen tot de officiële arbeidsmarkt en is de gezondheidszorg voor vrouwen beter geworden. Maar, zo staat in het VN-rapport, ook moet geconstateerd worden dat onder andere de wereldrecessie, industrialisering en het toenemen van het aantal één-oudergezinnen de resultaten van het decennium dreigen te ondermijnen tenzij regeringen dit gevaar onderkennen en adequaat reageren.

Aan de negatieve zijde van de balans staat dat onbetaald huishoudelijk werk overal gezien wordt als de taak van de vrouw, een taak die, aldus het VN-rapport, ondergewaardeerd wordt. De veronderstelling dat het huishouden de verantwoordelijkheid is van de vrouw werkt door op een groot aantal terreinen. Doordat vrouwen verantwoordelijk zijn voor het huishouden, kunnen zij zich niet voor 100 procent inzetten voor (betaald) werk. Dit betekent dat zij als zij buitenshuis gaan werken, vaak minder goed betaald werk moeten doen, of dat zij tijdelijk werk of een deeltijdbaan aannemen. En in tijden van recessie vallen juist daar de eerste klappen. In veel industrielanden is het aantal werkloze vrouwen groter dan het aantal werkloze mannen, aldus het rapport.

Ook in het onderwijs is de opleiding van meisjes eerder gericht op hun toekomstige taak als huisvrouw en moeder, dan op een carrière buitenshuis.

Een van de resultaten van het decennium is dat er meer aandacht is gekomen voor en meer inzicht is verkregen in de positie van de vrouw. Maar zij heeft nog steeds weinig invloed in het besluitvormingsproces. In parlementen en regeringen is zij sterk ondervertegenwoordigd, evenals in andere beleidsorganen.

Dat het de afgelopen tien jaar voor het grootste deel ontbroken heeft aan de verwezenlijking van de doelstellingen van het decennium, die zijn neergelegd in de in Mexico en Kopenhagen opgestelde actieprogramma's, wordt vanuit de vrouwenbewegingen in de derde wereld onder meer geweten aan de gevolgde strategie, die is gericht op de integratie van vrouwen in de bestaande economische, sociale en politieke structuren. Die strategie komt er op neer dat meer vrouwen betrokken moeten worden op meer terreinen. Dit betekend volgends die vrouwenbewegingen dat vrouwen geïntegreerd moeten worden in een door mannen bepaalde wereld. Voor die integratie blijven zij afhankelijk van de man.

Zij stellen daarvoor in de plaats de zogenoemde „autonomie-strategie. Volgens deze benadering moeten vrouwen medebeslissingsbevoegdheid krijgen en mede vorm kunnen geven aan het ontwikkelingsproces.

„Voor de eerste maal in de geschiedenis waren de ogen van de wereld gericht op die helft van de wereldbevolking die (........) tweederde van al het werk verricht, een tiende van het inkomen verdient en nog geen honderdste van het eigendom bezit", zo schrijft het VN-rapport over het uitroepen van het jaar van de vrouw in 1975. Maar in het daaropvolgende decennium sloop de wereldpolitiek ook binnen in vrouwenzaken. Al op de eerste vrouwenconferentie in Mexico (1975) speelden politieke zaken een rol. Tijdens de tussentijdse evaluatie in Kopenhagen leidde politieke meningverschillen er toe dat het daar verder uitgewerkte actieprogramma niet eenstemmig angenomen werd. De toen nog negen EG-landen onthielden zich van stemming omdat in het actieprogramma een paragraaf was opgenomen waarin zionisme op een lijn werd gesteld met racisme, imperialisme, kolonialisme en apartheid. Vier landen, waaronder de Verenigde Staten en Israël, stemden tegen.

De teleurstelling onder vrouwen was groot. Mevrouw Kraaijeveld-Wouters, destijds staatssecretaris van emancipatiezaken en de leidster van de Nederlandse delegatie in Kopenhagen verwoordde het aldus: „Hoe ik tegenover het idee van een nieuwe vrouwenconferentie na vijf jaar sta? We moeten er nog eens diep over nadenken maar ik heb er voorlopig niet zulke positieve gedachten over of het zinvol is om na deze ervaring opnieuw aan de gang te gaan". Maar de deelneemsters aan de conferentie zijn er nu meer op voorbereid dat politieke geschillen misschien zelfs de boventoon zullen voeren, zodat de teleurstelling achteraf minder groot zal zijn.

De Nederlandse delegatie naar Nairobi — waaronder ook de Nederlandse Antillen begrepen moeten worden — wordt nu geleid door staatssecretaris Kappeyne van de Coppello. Zij verklaarde op een persconferentie in Den Haag dat voor Nederland de conferentie al is geslaagd omdat bij de voorbereidingen in Nederland zoveel vrouwen betrokken zijn geweest. Maar zij waagde zich niet aan voorspellingen over het internationale welslagen.

De conferentie in Nairobi wordt waarschijnlijk de laatste conferentie van deze aard, aldus mevrouw Kappeyne. Hoe de toekomststrategieën voor de komende 15 jaar geëvalueerd zullen worden, moet in Nairobi worden vastgesteld. Maar ook hierover zijn de meningen nog verdeeld.

In de vorige alinea's (een bericht van het ANP) staat verdekt al aangegeven wat het probleem van de VN-conferentie voor de Antillen is: de Antillen zijn/worden vertegenwoordigd *in* de Koninkrijksdelegatie. Hoewel dit op zichzelf niet zo'n verschrikkelijk moeilijk punt is, dient hier toch wel uitdrukkelijk gesteld te worden dat de problemen van de Antilliaanse vrouwen niet identiek zijn aan die van de Nederlandse vrouwen. Men mag daarom dan ook hopen dat de Nederlandse delegatie de belangen van de Antilliaanse vrouwen werkelijk 'meeneemt' en wereldkundig maakt. Maar er zijn twijfels daaromtrent, en die lijken verklaarbaar.

Alvorens daarop verder in te gaan diene men zich te realiseren dat er in Nairobi *twee* belangrijke gebeurtenissen plaats vinden: dat

is in de eerste plaats de VN-conferentie. Deze is 'open' voor alle *officiële* regeringsinstanties en voor *officiële* waarnemers. De conferentie zelf zal daarom ook een politiek karakter krijgen, waarbij uitspraken die gedaan worden, veelal een dermate vrijblijvend karakter zullen hebben dat men zich zou kunnen afvragen wat daarvan de zin is. Daarnaast is er het FORUM '85; dit is 'open' voor iedereen. Hier zullen werkelijk belangrijke vrouwenzaken besproken en wereldkundig gemaakt worden. Het kan gemakkelijk zijn, dat een spreker op het Forum zaken naar voren brengt, die een aanklacht tegen een bepaalde gang van zaken in een bepaald land inhouden, terwijl de officiële vertegenwoordiger van dat land tijdens de VN-conferentie juist het tegengestelde naar voren brengt. Met name voor dit Forum — waarover U elders in dit blad meer leest — zijn uit de Antillen dames afgereisd naar Nairobi; zij zullen ongetwijfeld van zich laten horen, wanneer zij weer terug zijn.

Maar over welke twijfels (waarvan hierboven sprake was) gaat het? Op ambtelijk niveau zijn er een aantal vragen, die eigenlijk geen vragen meer hadden mogen zijn, tenminste als men 'de zaak van de vrouw' (als ik dat zo even mag noemen) een warm hart toedraagt. Die vragen zijn: wat is de voorbereiding geweest voor deze conferentie? wat zal men via de delegatie ten gehore brengen? wat hoopt men dat daarvan de gevolgen zullen zijn? Kortom vragen die de zaak van de vrouw wat dichter bij de mensen had gebracht.

Maar wat is het geval? Het is ondoenlijk om die informatie bijeen te garen. Het Bureau Welzijnszorg heeft haar bemoeienissen doorgespeeld naar de Minister. De Rijks Voorlichtingsdienst (bureau Welzijnszorg heeft in deze geen spreekbevoegdheid) kan geen informatie geven, want dat kan pas, als de rede van de koninkrijksdelegatie uitgesproken is tijdens de conferentie. Wel is de RVD zo vriendelijk om te verwijzen naar het Bureau Buitenlandse Betrekkingen, die alle informatie zouden hebben. Maar daar was uw verslaggever al geweest en daar juist had hij vernomen, dat voor de beantwoording van de genoemde vragen de tekst niet vooraf vrijgegeven kan worden. Het enige wat bekend is dat mevrouw Pieters Kwiers, afgevaardigde bij VN in New York, de Nederlandse Antillen in de koninkrijksdelegatie officieel zal vertegenwoordigen. Men had ook wel graag gezien dat iemand van het Bureau Buitenlandse Betrekkingen afgereisd was naar Nairobi, maar daar zag men toch wel op tegen de kosten die een dergelijke vertegenwoordiging met zich meebrengt.

Toch lijkt er tevens wat anders aan de hand. De tijden zijn niet zo grandioos op dit moment, om het maar eens eufemistisch uit te drukken. De belangen van de vrouw raken dan wat op de achtergrond (zo in de geest van: "Die zijn wel belangrijk, maar er is momenteel wel wat anders waarop we onze aandacht moeten richten."). Tegelijkertijd mag men dan natuurlijk ook naar voren brengen WAAR en IN WELKE REGERING een premier of een regering- in- z'n- geheel een aanzet gaf om de belangen van de vrouw daadwerkelijk te behartigen. Het heeft er een beetje de schijn van dat in onze samenleving de plaats van de vrouw niet de aandacht krijgt die ze verdient. De aanbeveling ter optimalisering van de plaats van de vrouw in onze maatschappij — die via de koninkrijksdelegatie onder de aandacht zal worden gebracht — lijkt als een kaars die men *onder* de korenmaat geplaatst heeft, want wie weet er eigenlijk iets vanaf?

Blijft over de groep vrouwen die voor het Forum '85 naar Nairobi is afgereisd. Zij hebben de media niet gezocht, een programma van één uur in Hoyers Babbels niet te 'na gesproken, maar één uur radio is te weinig in verhouding tot het belang dat men wil dienen. Het is niet een kwestie van negatief willen zijn, maar het heeft aan voorlichting- in- deze ontbroken. Nairobi is ver, en wie heeft dat allemaal betaald (met veel moeite 3 valt te achterhalen dat o.a. Bureau Welzijnszorg in deze een partiële bemiddelende functie heeft verricht). Welke mensen waren het allemaal die de behartiging van de belangen van de vrouw voorstonden? Hoe heeft de groep van ongeveer 10 mensen zichzelf voorbereid op dit Forum? Wat wil men naar voren brengen, of wat wil men daarginds horen? Wat hoopt men dat de positieve gevolgen voor de Antilliaanse vrouw zullen zijn? Enzovoort, enzovoort. Antwoorden op deze vragen zouden naar alle waarschijnlijkheid de zaak van de vrouw een ruimere aandacht gegeven hebben.

Bij de keuze voor het wel of niet aandacht besteden in de krant aan de conferentie en het forum in Nairobi heeft een rol gespeeld de berichtgeving- op- het- moment- van- het- gebeuren- zelf. Men diene zich te realiseren dat op dít moment veel vrouwen in Nairobi bijeen zijn die trachten de belangen van de vrouwen te bepleiten en die een verandering ten goede proberen te bewerkstelligen.

Bij de voorbereiding van deze krant speelde een negatieve rol dat alles gauw- gauw moest gebeuren. Veel dames waren niet bereikbaar, doordat ze afgereisd waren naar Nairobi; doordat ze in het zieknehuis opgenomen waren; omdat ze liever niet meewerkten (!) aan een krant als deze, of om nog andere redenen. Vooral voor de Antillen was het de moeite waard geweest een vraaggesprek te hebben gehad met de Minister President, die uit hoofde van haar vrouw zijn de VN- conferentie en het Forum ongetwijfeld een warm hart toedraagt, temeer daar zij weet dat zij in een tot- nu- toe unieke positie verkeert die zij met slechts een beperkt aantal vrouwen deelt. De vragen aan haar zijn hiervoor al in het algemeen gesteld. Maar twee 'lastige' vragen zouden aan een dergelijk vraaggesprek zijn toegevoegd, namelijk:

Mevrouw, wordt U als gehuwde vrouw — net als andere gehuwde, vrouwelijke ambtenaren — op uw salaris gekort en ontvangt U een 'ongehuwde inkomen' dat bij het inkomen van uw man wordt opgeteld? En als tweede: Mevrouw, acht U — als vrouwelijke premier — de ratificering van het VN- verdrag inzake de eliminering van alle vormen van discriminatie jegens vrouwen belangrijk? Dat verdrag dateert immers al vanaf december '79. Ratificering zou — met alle problemen die dat met zich meebrengt — één van de strategieën kunnen zijn op weg naar het magische getal 2000. ■

A GRAAFSMA

ACTIEPUNTEN VAN VROUWENORGANISATIES OP DE ANTILLEN

Het aantal vrouwen- organisaties op de Antillen is de laatste jaren enorm toegenomen. Een van deze organisaties is de UMA (Union Muhé Antiyano) en via een van de leden van deze organisatie werd de navolgende informatie verkregen.

Van de UMA is geen enkel lid naar de conferentie in Nairobi. De redenen daarvoor zijn in de eerste plaats de hoge kosten, maar ook speelt een rol dat pas in '84 een conferentie in Cuba plaats vond waarin de positie van de Caribische vrouw aan de orde kwam en verder dat van 29 juli tot en met 6 augustus aanstaande in Sao Paulo de Encuentro Feminista III plaats vindt, waaraan afgevaardigden uit Aruba, Bonaire en Curaçao zullen deelnemen.

Om een idee te krijgen van de activiteiten van de vrouwen- organisaties volgt hiervan een kleine opsomming van de zaken waarmee deze organisaties zich bezig houden of bezig gehouden hebben. De eerste actie die inmiddels met min of meer succes gevoerd is, betrof de vreemde gang van zaken dat een vrouw die trouwde automatisch ontslagen werd geacht. Dit is thans niet meer officieel het geval, hoewel de toepassing van de veranderde wet eilandelijk verschilt. De praktijk schijnt somwijlen conservatiever dan de wet. Ook is veranderd de wet waarin stond dat een vrouw die een kind gekregen had, zelf niet gemachtigd was om daarvan aangifte te doen. Iemand anders moest aan de ambtenaar van de burgerlijke stand vertellen dat mevrouw zus of zo een kind gebaard had.

Ook behoort thans tot de verleden tijd dat een kind niet de naam van zijn vader zou hoeven te krijgen. Het kind heeft thans het recht op de naam van zijn vader.

Een punt van actie vormt voor elke vrouwen- organisatie het feit dat bij de economische recessie van dit moment en de groeiende werkloosheid 'men' het daarom 'logisch' vindt dat vrouwen het eerst voor ontslag in aanmerking komen.

Daarnaast valt te constateren dat de onderwijskansen voor jongens aanmerkelijk groter zijn dan voor meisjes, hetgeen natuurlijk en vanzelfsprekend een punt van actie vormt, zolang tot er écht sprake is van gelijke kansen.

Een zaak die uiteindelijk ook tot de categorie 'geslaagde acties' is gaan behoren is het woningbeleid geweest. Tot voor niet zo lang geleden was het woning- toewijzings- beleid iets dat men kon aanduiden als een politieke verdeelpartij. In afwachting van toewijzing heeft toen een aantal vrouwen huizen gekraakt en als gevolg daarvan is het woningtoewijzingsbeleid veranderd en uit de politieke sfeer getrokken.

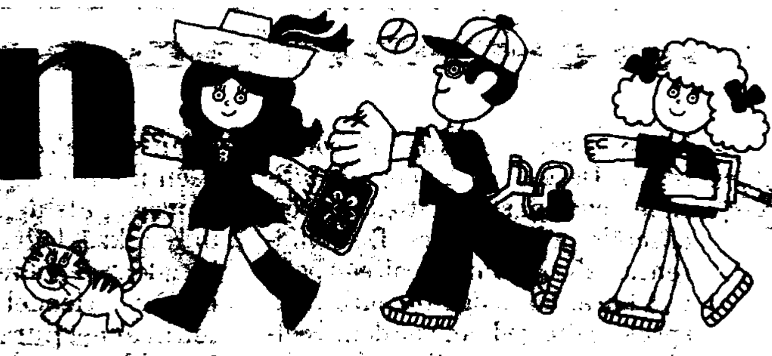
Ook belangrijk is het punt dat de Antilliaanse man rustig met een buitenlandse kan trouwen en zich dan op de Antillen kan vestigen, terwijl dit voor een Antilliaanse vrouw die dat doet, onmogelijk is; haar man krijgt namelijk geen vestigingsvergunning. Voor vrouwen- organisaties is dit natuurlijk een merkwaardig geval van discriminatie, te meer als men zich realiseert dat mannen soms om geen andere dan uit geldelijke overwegingen 'trouwen' met prostituees, zodat die dames zich wel op de Antillen mogen vestigen.

Onderwerp van constante aandacht van de vrouwen- organisaties is tenslotte de agressie, het geweld en het sexisme jegens de vrouw. Zolang er met de regelmaat van de klok meldingen gemaakt worden in de kranten van aanrandingen al of niet gepaard gaande met geweldplegingen, is er toch wel echt iets fundamenteels mis.

Papilon

Kinderpagina

Vakantie

"LEZEN? DAT DOE [illegible] alleen op school. En ik heb nu vakantie", hoorde ik [illegible] de week een jongen zeggen. Die had zeker nog nooit een spannend avonturenboek gelezen!

Ja, juist nu het vakantie is, beleef je de [illegible] een heleboel avonturen te beleven. [illegible] wat je daarvoor moet doen, is lid worden (voor niets!) van de Jeugdbibliotheek op Otrobanda [illegible] met je boeken [illegible] kruipen. Bij wijze van [illegible] op een stoel, aan tafel of op bed [illegible]

Als je eenmaal de smaak [illegible] hebt, hoef je beslist niet bang te [illegible] je in de vakantie zal vervelen.

Probeer het maar eens!

Letterspelletje

HET HEEFT GESTORMD [illegible] hoofdsteden zijn getroffen. Zelfs d[illegible] Wie kan ze weer even op [illegible]

OPLOSSING

1. Oslo
2. Brussel
3. Londen
4. Rome
5. Amsterdam
6. Athene

KLEUREN

Als je de vlakken met een zwart puntje gekleurd hebt, zie je welk dier hier getekend is.

Vierkanten tellen

HOEVEEL VIERKANTEN tel je in deze tekening?

OPLOSSING: 21.

Mop

Bij de ingang van het voetbal-stadion staan duizenden mensen te dringen om binnen te komen. Er komt een begrafenis-stoet voorbij, maar niemand die erop let. Behalve één man, die netjes zijn pet af zet.

Politieagent, die dit gezien heeft: "Meneer, mijn respect. U bent de enige die nog wat fatsoen in zijn lijf heeft".

De man: "Ach ja, ze is tenslotte jarenlang een goede vrouw voor me geweest".

De oude bezem

door Nel Benlif

BEZEM VEGEVEEG was een ijverige bezem. Als Shon Lien hem pakte om haar [illegible] schoon te vegen, [illegible] van links naar rechts vloog hij over de vloer. Hij vergat het verste hoekje en het kleinste [illegible] niet. Als Shon Lien [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mijn leven meer een [illegible] hebben", [illegible]

[illegible] Op [illegible] Shon Lien met [illegible] naar de bezem. [illegible] Je bent [illegible] kan [illegible] meer gebruiken". [illegible] Vegeveeg was zijn hele leven zo ijverig geweest, dat hij bijna geen haartje meer over had. Maar vegen deed hij nog altijd even graag. "Ai Shon Lien, gooi me alsjeblieft niet weg", smeekte hij verdrietig. Maar Shon Lien zette de bezem in de verste hoek van haar schuurtje en ging naar Punda om een nieuwe te kopen.

Daar stond Bezem Vegeveeg nu. Vergeten door de hele wereld. Elke dag [illegible] [illegible] naar [illegible] van rechts naar links het stoepje van Shon Lien aan vegen. En elke dag [illegible] er dikke tranen [illegible] bezemsteel. Totdat hij op een dag tegen zichzelf zei: "Ai, ik word nog ziek van verdriet als ik hier blijf. Ik ga weg en zoek iemand, die me nog kan gebruiken. Mijn haren zijn wel versleten, maar mijn steel is nog goed".

Hij wachtte tot het donker was, kroop door de shutters naar buiten en zette het op een lopen in de richting van Punda. Hij schramde zijn steel aan cactussen en struikelde over stenen, maar hij stond pas stil toen het weer licht werd. En toen... zag hij pas dat hij verkeerd gelopen was. In plaats van in Punda stond hij midden in de mondi. "Ai, ai, wat ben ik toch dom geweest", zuchtte hij. "Nu ben ik verdwaald. En hier woont natuurlijk niemand, die me kan gebruiken". "Ik kan je wel gebruiken", zei een cactus naast hem. "Kijk, die grote tak van me is gebroken en groeit helemaal scheef. Als je er nu tegen [illegible] staan, kan hij weer mooi recht groeien".

Bezem Vegeveeg keek de cactus [illegible] aan. "Zie je [illegible] en schrammen ik al zit. D[illegible] hebben je [illegible] [illegible] is vannacht door de [illegible] Mijn [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ga duwen" [illegible] "Oh, neem me niet kwalijk" zei de cactus verlegen. "Daar [illegible] [illegible] [illegible] Oh, zit dat [illegible] [illegible]

veeg. "Nou, dat vind ik aardig van je. Ken je niet iemand anders, die me kan gebruiken?" "[illegible] kunnen de kabouters je wel gebruiken", bedacht de cactus.

(wordt vervolgd)

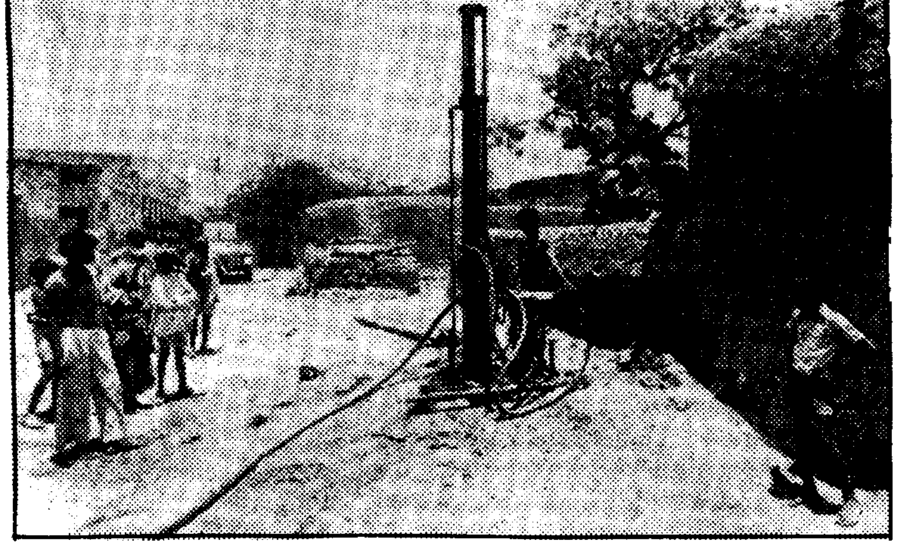

Technologie: nog steeds een mannen-aangelegenheid

De laatste jaren is steeds duidelijker geworden dat er onder de vrouwen in ontwikkelingslanden grote behoefte bestaat aan een eigen inkomen of het reeds bestaande inkomen te vergroten. Daartegenover staat echter dat veel vrouwen nu reeds overbelast zijn en nauwelijks in staat zijn hiervoor (meer) tijd vrij te maken. De vraag naar aangepaste technologie, mogelijkheden om vooral de huidige zware werklast van vrouwen te verlichten, wordt dan ook steeds groter.

Vrouwen op het platteland blijken gemiddeld twee tot drie uur langer te werken dan hun mannen. Vooral tijdens de oogstseizoenen hebben vrouwen het zwaar en maken zij werkdagen van 10 tot 16 uur. Bovendien neemt het aantal vrouwen dat het zonder de hulp van mannen moet stellen toe: weduwen, gescheiden vrouwen en vrouwen wier mannen zijn vertrokken om elders werk te zoeken. Ook is er een groot percentage vrouwen van wie de man geen regelmatig inkomen heeft en door de toenemende werkloosheid in de ontwikkelingslanden stijgt dit aantal nog steeds.

Vrouwen verzetten het grootste deel van het werk in de zelf voorzieningslandbouw en ook het thuisverwerken, conserveren en bereiden van voedsel is gewoonlijk uitsluitend vrouwenwerk. Zij zorgen eveneens voor de water- en brandstofvoorziening, één van de meest zware en tijdrovende taken van vrouwen op het platteland. Van droogte en ontbossing ondervinden zij dagelijks de gevolgen. Wanneer water en hout schaars worden, moeten vrouwen meer tijd en moeite besteden aan het halen en verzamelen van water en brandhout.

Vaak wordt putten verwaarloosd of gaan pompen kapot, omdat vrouwen niet bij de opzet van een waterproject zijn betrokken.

Het werk dat vrouwen doen als boerin, als marktvrouw en in de huishouding was tot dusver echter onzichtbaar in de statistieken over arbeid en produktie en valt daardoor ook buiten het gezichtsveld van de ontwikkelingsdeskundigen en beleidsmakers. Vrouwen worden dan ook nog steeds over het hoofd gezien, zeker als het gaat om projecten voor energie en aangepaste technologie. Te vaak wordt verondersteld dat technologische vernieuwingen die aan mannen beschikbaar worden gesteld ook automatisch aan vrouwen ten goede komen.

Het zijn meestal mannen die zich bezighouden met de ontwikkeling en introductie van aangepaste technologie en energie. Informatie over techniek en energie wordt van mannen op mannen overgedragen. Technologie werd bovendien zelden of nooit gericht op niet-handels gerichte en huishoudelijke taken, het gebied waar de vrouwen zich hoofdzakelijk bewegen.

MISLUKTE PROJECTEN

Voorbijgegaan wordt ook aan het feit dat vrouwen een belangrijk aandeel hebben in het verzorgen van de water- en brandstofvoorziening, hetgeen betekent dat vrouwen als de lokale deskundigen op deze werkterreinen moeten worden beschouwd. Veel technisch goed opgezette projecten zijn mislukt; nieuwe putten werden verwaarloosd, pompen gingen kapot, waterleidingen werden niet of verkeerd gebruikt, omdat de vrouwen van het dorp niet bij de opzet waren betrokken. Het opleiden van vrouwelijke technici en het aantrekken van vrouwelijke voorlichters die lokale vrouwen kunnen trainen in gebruik, onderhouden en reparatie van nieuwe technieken zou in dergelijke gevallen een oplossing kunnen zijn.

Al met al moet worden geconstateerd dat vrouwen veel te weinig toegang hebben gehad en nog steeds hebben tot technologie. Wel hebben technologische veranderingen verregaande consequenties voor hen gehad. Als er met technische hulpmiddelen een uitbreiding van het landbouw- areaal en een verhoging van de graan- opbrengst kan worden verkregen, staan ontwikkelings- deskundigen er zelden bij stil wie dat grote areaal zal moeten wieden en wie de meeropbrengst zal moeten transporteren, dorsen, wannen en malen. Dat is allemaal vrouwenwerk dat met de hand wordt gedaan.

Bij de introductie van technologie die wél op vrouwen is gericht, blijkt de kostenfactor voor veel vrouwen een knelpunt te zijn. Vrouwen worden door banken als niet kredietwaardig beschouwd en zij hebben daardoor weinig mogelijkheden om te investeren. ■

De emancipatie van de vrouw houdt niet op in 1985

Ieder mens heeft recht op ontplooiïng naar eigen aard, aanleg en levensovertuiging ongeacht ras, taal of nationaliteit. Dit recht omvat zowel de politieke en burgerli ke mensenrechten als de sociaal- economische mensenrechten (het recht op voeding, gezondheidszorg, huisvesting, arbeid, onderwijs enz.).

Wat er van de werkelijke toekenning van de rechten terecht komt, verschilt van land tot land, van groep tot groep, maar ook van man tot vrouw. Op het gebied van arbeid bijvoorbeeld hebben de mannen in het algemeen betere banen en hogere lonen. Vrouwen zijn vaak overbelast: de traditionale rolverdeling tussen mannen en vrouwen zorgt ervoor dat veel vrouwen een dubbele taak hebben, namelijk het huishouden met de zorg voor de kinderen plus het werk buitenshuis. Dit laatste is in veel ontwikkelingslanden noodzakelijk omdat de inkomsten van het gezin niet toereikend zijn.

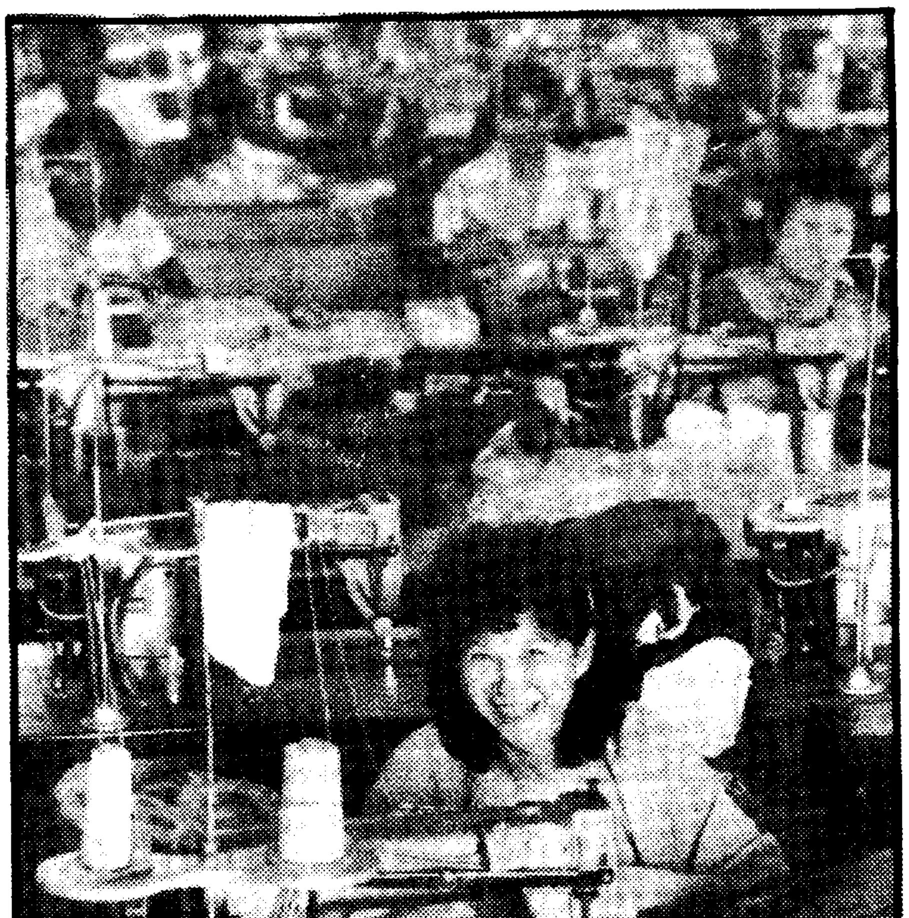
Bekend is inmiddels dat naar schatting 35 procent van alle huishoudens geheel afhankelijk is van het inkomen van vrouwen. Zo heeft onderzoek in Burkina Faso onlangs uitgewezen dat de vrouwen in het onderzochte platte-lands- gebied voor 75 procent van het gezinsinkomen zorgen.

Vrouwen nemen ook tweederde van alle arbeidsuren op de wereld voor hun rekening. Het merendeel van het vrouwenwerk is echter onzichtbaar, komt in de officiële statistieken niet voor en wordt minder gewaardeerd dan het werk van mannen.

Ondervoeding komt bij vrouwen veel vaker voor dan bij mannen en de gezondheidszorg blijkt in de praktijk veel toegankelijker te zijn voor mannen dan voor vrouwen. De vrouwen ontbreekt het vaak aan geld, vervoer en tijd om naar een gezondheids- centrum te gaan. Vrouwen in ontwikkelingslanden zijn ook geneigd — zolang ze hun (drukke) werkzaamheden enigszins normaal kunnen blijven verrichten — ziektenverschijnselen te negeren. Dat is althans de conclusie van een onderzoek in India waarvan het doel was te achterhalen waarom het sterftecijfer onder vrouwen tot 50 jaar bleef stijgen ten opzichte van de mannen in dezelfde leeftijdsgroep.

Ook blijken in bijna alle landen van de wereld nog steeds meer vrouwen analfabeet te zijn dan mannen. Die ongeletterdheid neemt in sommige landen bij de mannen af, maar stijgt zelfs nog onder de vrouwen (Afghanistan).

Goed beschouwd is het niet verwonderlijk dat vrouwen- emancipatie speciale aandacht krijgt. Weliswaar wordt tijdens de Derde Wereld vrouwenconferentie van de Verenigde Naties het decennium van de vrouw — met als thema 'Gelijkheid, Ontwikkeling en Vrede — afgesloten. Maar ook na 1985 zal speciale aandacht voor de positie van vrouwen nodig zijn zolang vrouwen niet dezelfde rechten hebben als mannen, zij in hun ontplooiïng hoe dan ook worden belemmerd en zolang mannen hun status en machtspositie gebruiken om vrouwen te onderdrukken. ■

Vrouwen uit Singapore aan het werk in het atelier van een textielbedrijf.

De marktvrouw van Bobo zijn duizendpoten

Handel en markten spelen van oudsher een centrale rol in West-Afrika. Niet alleen in de steden (waar ze dagelijks worden gehouden), ook in de meest afgelegen dorpen worden om de drie tot acht dagen markten gehouden. Vrouwen vormen een groot deel van de marktbevolking en hebben met hun mandjes groenten, granen of bonen altijd sterk het kleurrijke marktbeeld bepaald. Toch is er weinig gedetailleerde informatie over hun leven en werk, er zijn blijkbaar tot dusver geen grondige studies verricht die de positie van marktvrouwen tot onderwerp hebben.

Dat is de strekking van de inleiding die Ellie Bosch geeft in haar rapport 'Marktvrouwen van Bobo'. Het rapport is het resultaat van een onderzoek dat zij verrichtte naar de werksituatie van de handelaarsters in de stad Bobo-Dioulasso in Burkina Faso (Boven-Volta). Het onderzoek vond plaats in het kader van het project 'Vrouwen en Ontwikkeling' van de RU-Leiden (zie kader).

Doel van dit veldonderzoek was inzicht te krijgen in de behoeften van de marktvrouwen in West-Afrika; de toegang die zij hebben tot allerlei hulpbronnen en de mogelijkheden die ze hebben om hun positie te verbeteren. Als plaats van onderzoek werd gekozen voor Bobo-Dioulasso, kortweg Bobo genoemd, de tweede stad van Burkina Faso, door de ligging een handelsstad bij uitstek.

Het merendeel van de bevolking van Burkina Faso woont op het platteland. De groei van de steden neemt in dit land echter per jaar met 8 procent toe. Het aantal vrouwen stijgt daarmee eveneens. En ook hier blijkt dat werken 'buitenshuis' voor veel vrouwen noodzakelijk is en dat het aantal vrouwen dat geheel alleen voor het gezinsinkomen opdraait toeneemt.

Ellie Bosch: "Slechts 13 procent van de mensen die in Burkina Faso in loondienst zijn (42.000) mensen op een bevolking van 6,2 miljoen, red.) is vrouw*. Dat komt onder andere door de achterstand in onderwijs en scholingskansen. Werk in loondienst is maar voor een kleine elite vrouwen weggelegd en zij werken vooral als secretaresse, onderwijzeres of verpleegster. Evenals in veel andere ontwikkelingslanden zijn vooral de armere vrouwen in Burkina Faso om geld te verdienen met name aangewezen op de zogenaamde informele sector".

Werk in deze sector kenmerkt zich door kleinschaligheid en arbeids- intensief werk. Voor de vrouwen betekent dit, afhankelijk van hun mogelijkheden en vindingrijkheid, het vergaren of thuis bereiden van voedsel dat kan worden verkocht, het maken van manden en zeep, pottenbakken, bierbrouwen of werken in de prostitutie. De meeste marktvrouwen in Bobo verdienen hun geld door de verkoop van lokaal geproduceerd voedsel, d.w.z. graan, groente en fruit en specerijen. Handelstakken met een lage status. In deze sector tref je zelden mannen aan; ook de vrouwen uit de betere milieus proberen op een andere manier geld te verdienen.

Vrouwen zonder 'kruiwagen' moeten het doen met minder verkooppunten.

KLEINE WINSTMARGES

"Algemeen wordt aangenomen dat de stadsvrouwen van Bobo slechts een kleine bijdrage leveren aan het totale gezinsinkomen", vervolgt Ellie Bosch. "Mijn onderzoek wijst echter uit dat een groot aantal van de marktvrouwen geheel zelfstandig is en alleen staat voor het levensonderhoud van henzelf en de kinderen. Daarnaast hebben sommigen een man die door ouderdom — het leeftijdsverschil is gemiddeld 10 jaar — en ziekte of door een laag en ongeregeld inkomen niets of weinig als kostwinner bijdraagt. Het aantal vrouwen dat in de handel een inkomen probeert te verdienen is de laatste jaren dan ook verdrievoudigd en de spoeling wordt nog steeds dunner. De concurrentie is bijzonder groot en de winstmarges zijn voor veel vrouwen minimaal. Een groot knelpunt wanneer je je wil gaan bezighouden met het verbeteren van de positie van de marktvrouwen hier".

Het is bovendien opvallend dat in de winstgevender handelstakken — ook wanneer het om industrieel verwerkte voedingsartikelen gaat — de mannen de handelsaktiviteiten overnemen. Ook voor de drankensector geldt dit onderscheid: vrouwen bereiden en verkopen gerstebier en limonade, mannen handelen in fabrieksbier en frisdranken. Vlees wordt uitsluitend door mannen verhandeld. De handel in graan wordt door zowel mannen als vrouwen gedaan, met dien verstande dat de vrouwen zich beperken tot de detail- en straathandel en de mannen in de groot- en tussenhandel domineren. Ook de zeer omvangrijke stoffenhandel is in handen van de mannen, de vrouwen ontbreekt het hiervoor vooral aan het nodige niet geringe startkapitaal. Ellie Bosch vertelt verder dat de scheiding tussen mannen- en vrouwenwerk in de handel voortkomt uit de traditionele verdeling van het werk op het platteland, het dorp waar zij of hun families vandaan komen. De vrouwen hebben daar de algehele zorg voor het huishouden waaronder het bereiden van voedsel; de tijd en het extra voedsel dat ze in handels- aktiviteiten kunnen steken is gering. De mannen in de dorpen hebben het beheer over de familievelden, verdelen het werk en doen daarbij ook een beroep op de arbeidskracht van hun familieleden, waaronder ook die van hun vrouwen.

Vrouwen werken dus kleinschalig en hebben weinig geld om echt te investeren. Een belangrijk kenmerk van de detail- en straathandel is dat deze open staat voor mensen met weinig begin- kapitaal. Veel marktvrouwen blijken te zijn doorgegaan in de handel die ze als jong meisje van moeder, tante of zus hebben geleerd door hen te helpen. Na hun huwelijk of eerste kind mochten ze voor zichzelf beginnen. De verdeling van plaatsen op de markt van Bobo regelen de vrouwen onderling. Omdat de markt overvol raakt is er echter weinig meer te delen en moeten nieuwkomers wachten totdat iemand haar plaats wil overdoen, al dan niet tegen betaling.

COMBINEREN

Vrouwen zonder familieleden die hen op weg konden helpen, handelen vaak in produkten die te vergaren zijn en per seizoen verschillen: noten, zaden, bladeren enz. Deze vrouwen moeten het ook doen met de 'mindere' verkooppunten zoals de plaatsen in de gangpaden van de markt, aan de randen en in de bermen van de straten waar minder klanten komen. Hun inkomens liggen ook aanzienlijk lager dan die van de vrouwen die ergens in gespecialiseerd zijn en de kraampjes en andere betere verkoopplaatsen op de markt bezetten.

"Voor alle handelaarsters geldt dat ze hun verkoop- aktiviteiten moeten combineren met de dagelijks terugkerende huishoudelijke en sociale verplichtingen. Het is een grote uitzondering als je een man met een ziek kind aantreft bij een dokter in de overvolle wachtkamer, waar je uren op je beurt moet wachten", verklaart Ellie Bosch.

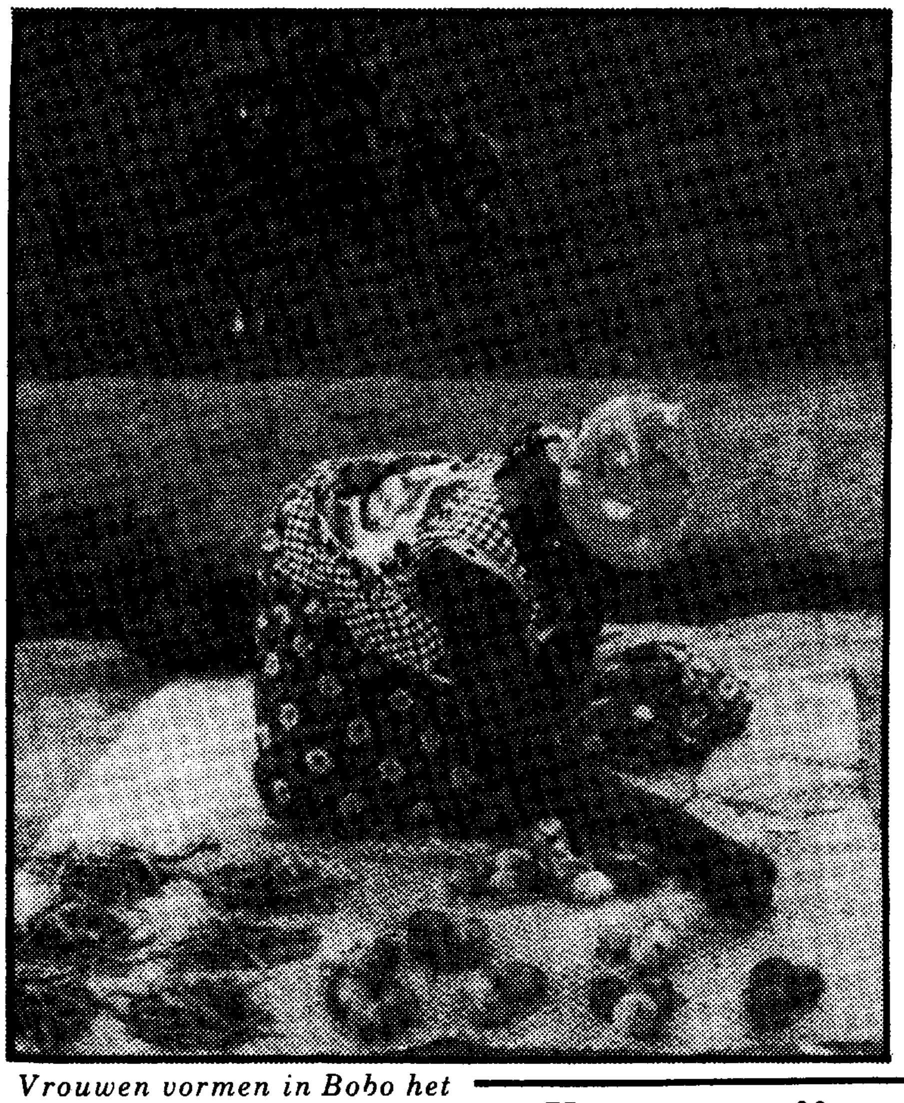
"En dochters zijn voor de meeste vrouwen een belangrijke hulp. Vanaf ongeveer hun achtste jaar worden de meisjes ingeschakeld, zowel bij de huishouding als bij de verkoop op de markt, en ze gaan dan ook niet meer naar school."

Een pasklare oplossing voor de toenemende problemen van de marktvrouwen van Bobo Dioulasso is niet zomaar te geven. Ellie Bosch: "Op een aantal punten zijn verbeteringen in de positie van de stadsvrouwen echter wel denkbaar; verbeteringen die van buitenaf kunnen worden gestimuleerd. Noodzakelijk is de economische aktiviteiten buiten de handelssector uit te breiden om daarmee de druk op de handel te verminderen. Vooral jonge vrouwen kunnen hierbij worden ingeschakeld, om te voorkomen dat ook zij voor een eigen inkomen geheel afhankelijk worden van de handel in voedsel.

Daarnaast moeten de vrouwen toegang krijgen tot hulpbronnen als kapitaal om te investeren in scholings- mogelijkheden. Ze moeten leren omgaan met meet- en weeg- apparatuur, een eenvoudige boekhouding kunnen bijhouden en les krijgen in de Franse taal. De opslag van tuinbouw- produkten kan worden verbeterd en wellicht is apparatuur voor het drogen van groente en fruit ook te overwegen. De mogelijkheid tot deze vorm van aangepaste technologie moet verder worden onderzocht in samenwerking met de gebruikers.

De handelaarsters zijn nu vaak gedwongen deze produkten beneden de inkoopprijs weg te doen om bederf voor te zijn.

Daarnaast is de belangstelling onder vrouwen voor het naaien van kleren als bron van inkomsten bijzonder groot, maar ook hiervoor zijn beginkapitaal en enige scholing nodig. Bovendien blijkt de behoefte aan voorbehoeds- middelen onder de vrouwen vrij groot. Gemiddeld hebben ze vijf kinderen en fysieke uitbuiting als gevolg van de zwangerschappen en het zogen komt veel voor". ■

Vrouwen vormen in Bobo het grootste deel van de marktbevolking.

Vrouwen zijn wél kredietwaardig

De Vrouwen moeten meer als 'zelfstandige' worden betrokken bij ontwikkelings- processen, maar één van de knelpunten daarbij is de kostenfactor. Ook bij de introductie van aangepaste technologieën, die mogelijkheden moeten bieden om de werklast van vrouwen te verlichten, komt dit aspect voortdurend naar voren.

Vrouwen worden door de meeste banken niet als kredietwaardig beschouwd en hebben daardoor minder mogelijkheden om te investeren. Door het gebrek aan vertrouwen van de geldverschaffers is al menige aktiviteit van vrouwen gestrand.

Ervaringen van instellingen op het gebied van krediet- verlening op kleine schaal aan vrouwen wijzen echter uit dat dit gebrek aan vertrouwen ten onrechte is. Vrouwen blijken voor een financiële instelling vaak een minder groot risico te vormen dan mannen. Zo meldt de Grameen-bank in Bangladesh dat slechts één procent van de schuldenaren in 1982 bij het terugbetalen van kredieten in gebreke is gebleven. De meeste cliënten van de Grameen-bank zijn vrouwen. Een percentage dat sterk afsteekt bij dat van de commerciële banken in Bangladesh, waar 37 procent in gebreke blijft.

De meeste vrouwelijke aanvragers van kredieten bij de Grameenbank gebruiken het geleende geld voor het ontplooien van zuivel- en veelteelt- aktiviteiten (ze kopen kippen of koeien) of ze beginnen een kleermakerij of levensmiddelen- winkel. Ook van andere krediet-instellingen komen positieve geluiden. Women's World Banking, bijvoorbeeld, meldt dat na enkele jaren nog steeds alle vrouwen hun geleende geld terugbetalen. In slechts 10 procent van de gevallen werd de schuld later afgelost dan was gepland. ■

Vrouwen-fonds: vrouw moet grotere rol spelen, in bestrijding honger in Afrika

Een paar jaar geleden begonnen de regering van de Westafrikaanse staat Benin en een internationale hulporganisatie een project ter verhoging van de produktiviteit van de vissers in het land. Het programma was een succes, gezien het feit dat de vissers de plannen uitvoerden en meer vis naar de stranden van Benin brachten. Maar er stak een probleem de kop op waarmee niemand rekening had gehouden.

De plannenmakers en deskundigen hadden vergeten dat het de vrouwen zijn die de vis roken, prepareren en verkopen. Bij de opstelling van de plannen had men de vrouwen over het hoofd gezien, waardoor de autoriteiten zich na de opvoering van de produktie geconfronteerd zagen met een verhoogd aanbod dat niet zo snel kon worden verwerkt.

Olubanke Akerele, die verbonden is aan het Vrijwillige Fonds voor het VN-decennium voor Vrouw (VFDW), vertelde dit verhaal onlangs op een persconferentie als voorbeeld van wat er gebeurt wanneer het aandeel van de vrouwen in het ontwikkelingsproces alleen maar op papier wordt erkend. „Nu een groot deel van Afrika door de hongersnood wordt bedreigd, is het opnieuw urgent geworden om aandacht te besteden aan de rol van de vrouwen in de produktie en middelen beschikbaar te stellen om tot praktische daden over te gaan", aldus Akerele.

Op de persconferentie legden mevrouw Akerele, enkele VN-functionarissen, vertegenwoordigers van donorlanden en vooraanstaande Afrikaanse vrouwen uit wat het Vrijwillige Fonds doet om de produktiviteit van de vrouwen te verhogen. In zijn algemeenheid beschouwt het Fonds zichzelf als catalysator door op selectieve wijze projecten te bevorderen die gericht zijn op verhoging van de voedsel- produktie. He gaat er dus om om vrouwen te helpen bij het gebruik van nieuwe technieken voor het conserveren en opslaan van voedsel en kredieten toegankelijk voor vrouwen te maken.

ARBEIDSUREN

De rol van de vrouwen in de voedsel- produktie moet nog in veel bredere kring worden geaccepteerd, zo meende mevrouw Akerele. Zij noemde wat cijfers verzameld door VN-instellingen in samenwerking met Afrikaanse regeringen, die hebben uitgewezen dat vrouwen van elke drie uur arbeid in de traditionele landbouw er twee voor hun rekening nemen. Drie van elke vijf uur die er aan marketing worden besteed, staan ook op naam van de vrouwen. In landen waar veel mannen migreren om in steden of in het buitenland te werken, zoals bijvoorbeeld in de Zuidafrikaanse mijnen, vormen vrouwen onder de full-time boeren de meerderheid. Zo bestaat in Malawi 66 procent van de full-time boeren uit vrouwen en in Swaziland 59 procent. Tenslotte zorgen vrouwen voor 90 procent van de produktie, de verwerking, de opslag en de verkoop van het gezinsvoedsel. Verder zorgen zij en hun kinderen voor het halen van water en brandhout.

Kort na de vrouwen- conferentie in Mexico (1975) heeft de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties het 'Voluntary Fund for the United Nations Decade for Women' (VFDW) ingesteld. Op dit fonds kan alleen door of voor de armste vrouwen in ontwikkelings- landen een broep worden gedaan. Aan projecten die weergeven hoe belangrijk en waardevol het kan zijn om ook vrouwen te betrekken bij ontwikkelings- aktiviteiten geven de uitvoerders van dit fonds hoge prioriteit. Bij de projecten (ruim 400) die tot dusver werden uitgevoerd ging het met name van de werkgelegenheid, plattelands- ontwikkeling, energie, onderzoek, planning, informatie en communicatie.

VOORLICHTING

Niettemin — de Tanzaniaanse president Nyerere merkte dit jaar tijdens een seminar voor vrouwen nog eens op — is de landbouwvoorlichting voor een groot deel gericht op de mannen. Het zijn ook de mannen die de waterpompen in de dorpen leren onderhouden. „We moeten de vrouwen opzoeken waar ze wonen en werken en hen daar opleiden in een taal die ze verstaan en met technologieën, waarmee ze uit de voeten kunnen", zo meent de Wangri Maathai, hoogleraar biologie aan de Universiteit van Nairobi. Met haar nadruk op het plaatselijk initiatief wil mevrouw Maathai overigens niet alle idealen van kleinschaligheid romantiseren. Toch pleit ze voor een herbezinning op de huidige agrarische strategieën. Ook Mary Tadesse, van de Economische Commissie voor Afrika van de VN (ECA), toonde zich niet tevreden. De Afrikaanse regeringen zeggen wel het belang van verbetering van de levensomstandigheden van de vrouwen in te zien, maar ze ondernemen volgens haar niet genoeg.

Het Vrijwillige Fonds, door de VN in het leven geroepen na de start van 'het decennium van de vrouw' in 1975, heeft, aldus Tadese, een belangrijke bijdrage geleverd aan een mentaliteits- verandering. Meer dan eenderde van de 400 projecten die het Fonds heeft gesteund ter waarde van 35 miljoen dollar, zijn in Afrika uitgevoerd. Het Fonds roept vrouwen op om hun regeringen ertoe te bewegen meer geld bij te dragen en tegelijkertijd particuliere groepen aan te moedigen bijdragen voor speciale programma's beschikbaar te stellen.

De bijdragen kunnen variëren van één dollar voor een boomplantje tot 1750 dollar voor een meelmolen voor een hele gemeenschap. Een voorbeeld van nieuwe technologie, waarvan de introductie door het Fonds wordt gestimuleerd, is een gemeenschappelijke visroker, die ongeveer 35 dollar kost. Naar verluidt is de traditionele techniek van vis roken hiermee aanzienlijk verbeterd. Met de nieuwe rook- techniek duurt het droogproces 10 tot 18 uur en kan de vis zo'n negen maanden worden bewaard.

Volgens mevrouw Akerele en andere Afrikaanse vrouwen zijn de visroker en soortgelijke technologieën in de agrarische sector van groot belang voor de oplossing van Afrika's chronische voedselproblemen. „Voor ons gaat de conferentie over vrouwen in Nairobi over overleven", aldus mevrouw Maathai, eraan toevoegend dat kwesties zoals gelijkheid en persoonlijke vrijheid pas belangrijk worden zodra in de basisbehoeften van de vrouwen is voorzien. ■

Mannen halen de vis binnen maar vrouwen zorgen voor de rest.

Women in the 1980s: the facts

Women and home

Women are the world's caretakers of the home. The majority work with little or no financial reward for as many as 18 hours a day. They perform a variety of tasks without which families and communities would simply collapse.

They grow and prepare food, often walk several kilometres to obtain water for drinking and other household needs and worry about their family's health. In many societies they make the homes from materials they themselves weave. They also make the clothes their families wear. All too often they haven't either the time or the opportunity to seek the education and training they need if they want to improve their knowledge of health care or quality for a paying job. The job of homemaker is for too many women a grueling, rather thankless one.

The number of households in the world that are headed by women is increasing. These households tend to have lower incomes, less access to productive resources, more children, and fewer secondary sources of income than male-headed households. As economic problems in the world mount, and more people compete for fewer jobs, men tend to leave families that they can no longer support. As a result, women are left with heavy responsibilities and very little in the way of resources needed to meet them.

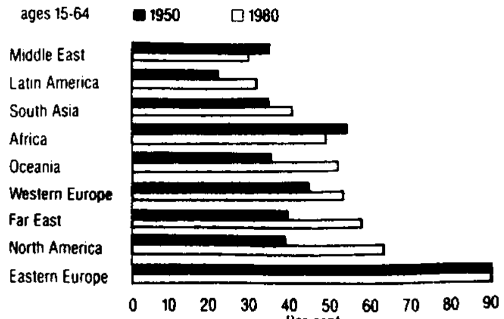
For many of the world's women, the home is no longer a stable environment. Over the past 25 years, increasing numbers of them have migrated from rural to urban areas. Others like those in famine stricken Africa move from areas of violence or ecological disaster to refugee camps or slightly more prosperous settlements. Those who do arrive in cities are looking for jobs and improved pay and living conditions. What they often find are higher costs of living, discrimination, exploitation, and problems caused by cross cultural differences. As migrant workers they occupy the most strenuous, monotonous, dirtiest, and lowest paid jobs.

- In the Dominican Republic the influx of women migrating to cities is four times the rate of men.
- In India, which has one of the world's largest populations, women's migration rate to cities also exceeds that of men.
- In Africa, more and more women are moving not just to cities, but from their homes to other parts of their countries as they flee war and famine.

Source: ... Women ... A World Survey, ... World Priorities ... Women in Development: A Resource Guide for Organization and Action, ... ISIS ...

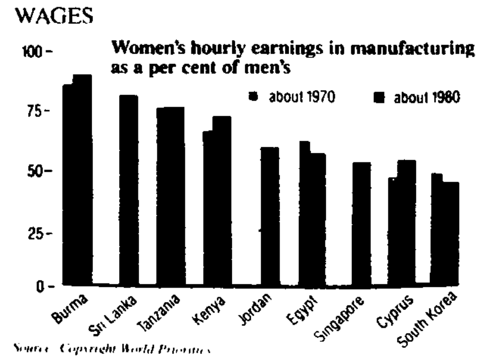
Women and work

LABOUR

Source: Copyright World Priorities

WAGES

Source: Copyright World Priorities

INFORMAL SECTOR

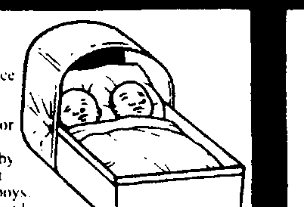
Many women have neither the education nor the skills to work in formal, wage paying jobs. They turn instead to more informal ways of earning the money they need for themselves, their children, or as a complement to their husband's wages. Many do domestic work for other families — such as washing clothes, cleaning house, and cooking. Others work in the streets, selling fruit, cakes, grains, or candy. They work all day, often without protection from the weather or access to running water. Those working in the street are often subject to attacks from shopkeepers who resent their competition and the fact that they don't pay taxes. They have no medical insurance, no holidays, and no regular working hours. Often they risk being picked up by the police. Yet there are advantages. They work their own hours. And, perhaps most importantly, they can bring their children to work with them. **According to figures from the mid-1970s, 54 per cent of the workers in the informal sector in Belo Horizonte, Brazil were women. In Salvador, Brazil, over 56 per cent were women. In Peru, 46 per cent of working women were in the informal sector, while in Cordova, Argentina 63 per cent were in the informal sector.**

Women and health

INFANT MORTALITY

Women begin life with a greater chance of survival than men, but lose it quickly. Overall mortality rates at birth for girls are lower than those for boys, and equal to those of boys between the ages of one and two. But by the time they reach five, girls' infant mortality rates run double those of boys. Why? Because in allocation of food and health care, boys get most of the attention.

CAUSES OF DEATH

Leading causes of death (by percentage)

	15-24	25-44
CENTRAL AMERICA		
Accidents	16.2	8.1
Pregnancy	10.0	9.3
[illegible]		26.4
CARIBBEAN		
Accidents	32.3	27.8
Pregnancy	5.9	3.5
[illegible]		36.4
TROPICAL SOUTH AMERICA		
Accidents	16.5	8.6
Pregnancy	11.8	11.2
[illegible]		31.2
SOUTH AMERICA		
Accidents	22.9	10.2
Pregnancy	7.4	5.5
[illegible]		40.6

(Note: Other includes heart disease, tumours, influenza, diarrhoeal disease, tuberculosis, cerebo-vascular disorder, homocide, and suicide.)

Source: Pan American Health Organization

CHILDBIRTH

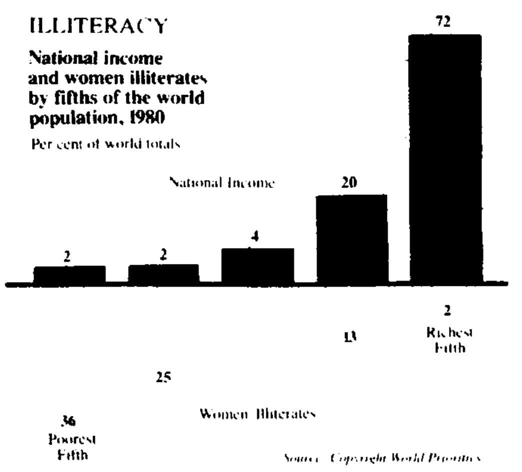
One of the most meaningful measures of a woman's access to health care is whether or not she has professional help during childbirth. Since the largest overall percentages of women's health problems are a result of complications during pregnancy and childbirth, this is a particularly significant factor.

- **In 1978 in Paraguay, 34.9 per cent of recorded births were unassisted by professional care.**
- **In 1978 in Uruguay, where there is a large urban population, only 3.8 per cent of recorded births were unassisted by professional care.**
- **In 1977 in El Salvador, a very poor country with a high infant mortality rate, 39.7 per cent of recorded births were unassisted by professional care.**

Source: Pan American Health Organization

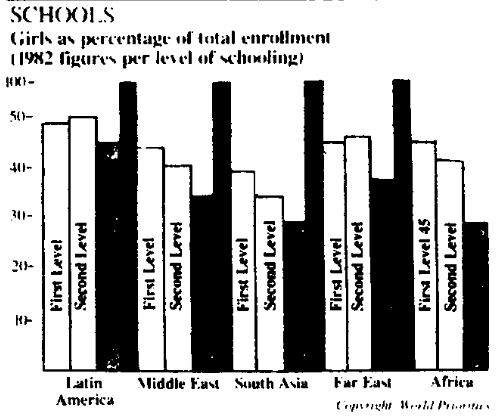
Women and education

ILLITERACY

Source: Copyright World Priorities

SCHOOLS

Copyright World Priorities

VOCATIONAL TRAINING

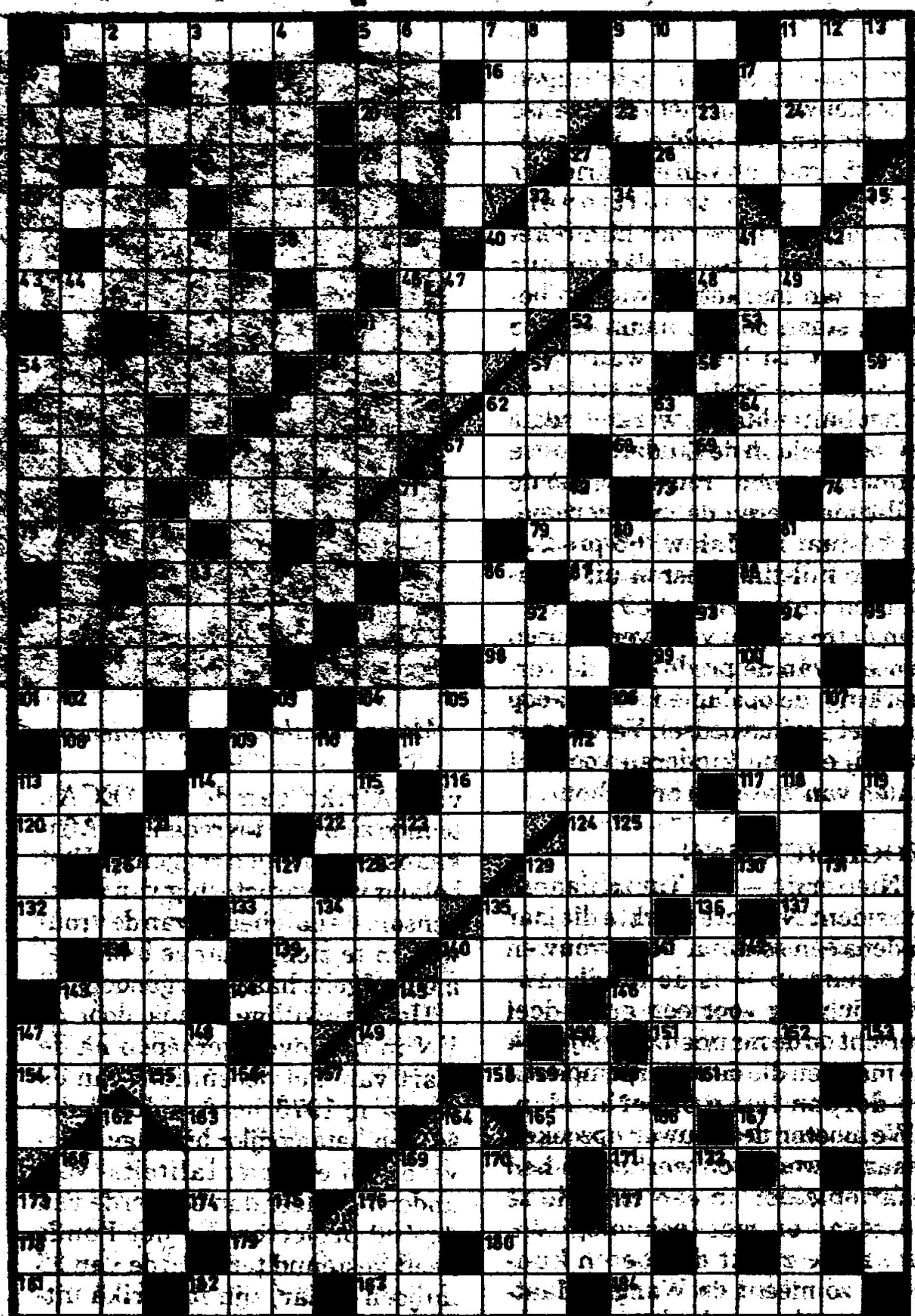
With more and more women around the world looking for paying jobs, vocational or technical training is crucial to their success. In most countries they comprise a minority of those receiving such educations.

High school aged girls as percentage of overall enrollment in vocational and technical secondary education (1976).

Argentina	47.6%
Singapore	27.5%
Nigeria	13.8%
Zaire	35.4%
Brazil	43.1%
Sri Lanka	33.4%
Indonesia	27.2%
Burkina Faso	36.3%

Source: UN Statistical Yearbook 1977

Kruiswoordpuzzel

HORIZONTAAL: 1. rivier in N-Holland ... spraak; 65. halmen van gederst koren; 66. boterton; 67. kanseel; 68. tinglaznur; 70. tegen (in samenst. Gr.); 71. drinkgereedschap; 73. onjuist, verkeerd; 74. muziekmeest; 75. kreupel; 76. deel van het gezicht; 79. biersoort; 81. luchtbolletje, bobbel; 83. door de bergen ...; 85. klif; 87. echtgenote; 88. alaand; 89. gebrek ...; 91. ...; 94. bouwlandstrook een dorp; 96. iedere persoon of stuk; 97. eikeschors; 98. rivier in Nederland; 99. deel van de hals; 101. opstelling; 104. kaliumcarbonaat; 106. iets kliederigs; 108. slag, klap; 109. plaats waar erwten worden gedolven; 111. stoot; 112. ...; 113. op afstand; 114. hoofdmuziek; 116. kerkelijk ... 146. ... water; 147. rijtuig; ... 174. gebogen been; 176. ... stof voor zeevogels; 177. ...; 178. listig, doortrapt; 179. iemand die sart; 180. kledingstuk; 181. boom; 182. vochtig, vloeibaar; 183. ... deel van de ...; 184. ... (Hebr.).

VERTICAAL: 2. ... of meer ... 34. ... (Gr.); 35. schriftelijk bewijs; 37. aardgeest, kabouter; 39. afgesplitst stukje ...; 40. teken van liefde; 41. ... ambtenaar; 42. lengtemaat; 44. wakker, bijdehand; 46. ... middel; 47. ... vochtmaat; 49. stempel; 51. mannelijk dier; ... 54. deten; 55. ... lijk dier; 56. eendracht ...; 61. lang, dun en smal stuk hout; 63. waterkommetje; 67. plaats in Drenthe; 68. aarigheid; 69. straf...; 70. ...; 71. dolfijnachtige vis; 72. mannelijk ...; 74. ... eindelijk; 75. gravin van Holland; 77. ... wortel...; 80. inwendig orgaan; 82. ...; 83. walvis ... iets koopt dat wordt aangeboden; 91. boom; 92. snijwerktuig; 93. ...; 95. voertuig; 99. ... van een klok; 100. drooglegging; 102. voorteken; 103. bakwerk; 105. schuivende ijsheuvel; ... Kon. landmacht (afk.); 107. ... zeer; 109. vogel; ...; 112. het weten van; 113. ...; 114. wortel; 115. ...; 118. opera- of concert...; 119. elektrode ...; 123. lang, dun en smal stuk hout; 125. eikeschors; 126. ...; 127. ...; 129. ... vogel; ... persoon ... eigenschap aanwezig is; 134. een ...; 135. ...; 136. bestuurder; 140. wilde haver; 141. havenlicht; 142. kleinste deel v.e. ...; 143. ...; 145. ... woning; 147. kleefmiddel; 148. rij ... vasthoudende personen; 149. ...; 150. engel...; 152. ...; 153. ... dicht; 155. ...; 157. vordering; 158. ... koopwaar; 160. voor anderen verborgen gehouden; 162. ...; 164. papegaai; 165. ...; 166. ... in ...; 169. raad van de vaste ...; 170. tegen (gr. in samenst.); ...; 173. Noorse god; 175. opening in het ijs; 176. stof zonder ... .

uiteindelijk als gelukkige winnaar van de weekpuzzle van 25 gulden getrokken:

Jaime Maduro
Cove Mague 3
Aruba

De winnaar kan zijn prijs na identificatie afhalen op het kantoor van de Amigoe Aruba, Nassaustraat (...).

De goede inzending had er aldus uit moeten zien:

[Oplossingsdiagram — grotendeels onleesbaar]

Oplossingen moeten ... zijn vóór 18 juli 1985 en ... op de enveloppe vermelden: KRUISWOORDPUZZEL.

Curaçao - P.O.B. ...; Aruba: Nassaustraat 110 en Bonaire ... Kaya Gobernador Debrot 154 t.a.v. de heer Hubert Linkels.

UIT HET GROTE aantal inzendingen ... deze Amigoe kruiswoordpuzzel van vorige week is

SCHAKEN

ALS EEN SCHAKER vaak wat en overal goede resultaten haalt, gaat hij zichzelf weleens overschatten. Onder het motto van "ach, ik moet tegen hem schaken, en hij ziet de helft van de zetten niet eens", wordt er geschaakt. Zo schaakte ik ook (gelukkig niet altijd) totdat ik van twee tegenstanders verloor van wie ik een hele tijd al niet verloren had!

Daarna heb ik mijn instelling veranderd. Dit was eigenlijk wel een beetje laat, want een onderzoek wees uit dat van de ±200 partijen die ik heb gespeeld ik er ±50 verloren had, en van deze ±50 partijen ging het merendeel verloren, omdat ik mijn tegenstander onderschatte!

Psychologie bij het schaken!

Een voorbeeld van zo'n partij:

WIT		ZWART
D. Pikero		G.R. v.d. Ploeg

OPEN KAMPIOENSCHAP CURAÇAO 1985

1.	d2-d4	Pg8-f6
2.	Pg1-f3	d7-d5

Damepion-opening: Wit en Zwart ontwikkelen zich rustig.
Normaal ontstaat het echte gevecht pas in het middenspel

3.	Lc1-g5	Pb8-c6
4.	e2-e3	a7-a6

Zwart wil geen penning van PC6.

5.	Lg5xf6	e7xf6

Dit slaan is geen verlies voor zwart, want hij kan nu snel zijn stukken ontwikkelen.

6.	a2-a3	Lc8-e6

Beter was 6. ...., Lg4 want Pf3 is gepend en Wit moet moeite doen om deze te ontpennen zonder schade aan zijn stelling te krijgen.

7.	Lf1-d3	Lf8-e7

Zwart stelt zich passief op onder het motto: "Wit weet toch geen gebruik te maken van de diagonaal h7-b1 en ik hoef mij toch niet te haasten, want hij maakt de eerste fout wel".

8.	h2-h3	0-0

Te ijverig. Wit gaat nu gebruik maken van de diagonaal h7-b1.

9.	Pf3-g1	Pc6-a5
10.	Pg1-e2	Dd8-d7
11.	Pe2-f4	f6-f5

Zwart wil geen e4 toestaan en wil de diagonaal h7-b1 onderbreken zodat Ld3 geen invloed meer heeft.

12.	Dd1-f3	Ta8-d8

Zwart stelt zich nog steeds afwachtend op onder het motto: "Hij maakt de eerste fout toch wel".

13.	g2-g4	f5xg4

... de ... een gatje in de ... van Wit.

14.	h3xg4	g7-g6?

Een blunder. 14. ...., h6 was beter. Nu kan Zwart de zet 15. Dh3 niet goed opvangen. Maar Zwart's motto blijft: "Hij ziet het toch niet".

15.	Df3-h3!	h7-h5
16.	Pf4xh5!	Tf8-e8

Na 16. ...., gxh5 volgt 17. Dxh5 en spoedig mat. Zwart denkt: "Hij ziet de zet 17. Pg7 toch niet!!"

17.	Ph5-g7!!	GEEFT OP!!

Na 17. ...., Kf8 of 17. ...., ... gaat de mat wat langzamer, maar Zwart gaat mat. Terwijl van 17. ...., Kxg7 helemaal geen sprake is. Zwart, in al zijn grootheid (of is het domheid), bleef geloven dat zijn tegenstander minder was dan hem. Zwart kwam dus van de koude kermis thuis. EIGEN SCHULD.

END OF THE WOMEN'S DECADE

1975 - 1985

International Women's Year in 1975 was a crucial year for many of the world's women. It drew attention to problems and opportunities long neglected and misunderstood. Women became the object of much study and a new focus for development projects. Many of them, inspired by women's movements in other parts of the world, began organizing for change in their own societies. Progress — at least some progress — was on its way.

But 10 years later the brief remains the same in much of the world. "Whether in the economy, education, health, or government," writes Ruth Sivard in her 'Women: A World Survey,' "there is no major field of activity and no country in which women have attained equality with men."

In truth, women have roles and needs that are not easily equated with those of men. They perform tasks essential to any society's survival — from raising children to growing food to feeding their families — that are taken for granted more often than not. Many ask not that men necessarily perform these tasks for them but that they display more understanding and willingness to share in domestic work and child rearing. They also demand not just equal opportunities in education, social services, and employment, but equal financial reward for their work.

None of these demands are unreasonable, and there are many men who at least provide vocal support for the cause. But for generations in most of the world's societies, the men have been busy designing economic and political systems to fit their desires and needs while the women have stayed at home. Opportunities for education were intended for men who preordained to exercise economic and political power. Women were simply not part of the plan. Not only have most men accepted this as the status quo, but until very recently most women have as well.

Now this is becoming increasingly unacceptable to many women — as well as highly impractical in many of the world's societies. Poverty demands that women work for money if they can, and the development of international communications and transportation systems have allowed more men and women to move about in search of work than ever before. Families — particulary in urban areas — are breaking up as men either leave in search of work [illegible] responsibilities [illegible] meet.

Women's choices are narrower. They still raise children, and for the most part do not experience the degree of social acceptance that men do in abandoning such responsibilities. Nor do women necessarily want to abandon them. Many would rather be given the kinds of assistance and opportunities they need to do a better job of being mothers and community members.

The [illegible] which women are involved in every aspect of social survival has become increasingly obvious to many — and has provided a focal point for some development programmes. They bear and raise children with minimal help from men in many parts of the world. They are responsible for both growing and preparing the food their families eat, often in societies where males get the lion's share of whatever food there is. They must maintain their children's health in situations where there is often neither sufficient understanding of health problems nor access to decent health care. They are also often responsible for seeing that their children get an education in societies where education is still a male prerogative and the girls stay at home to work in the fields or help their mothers with domestic chores.

Women are also prominent among the underemployed. Because increasing numbers are heads of their own households, many women must search for something to do that will earn them money. Because they have not had the right kind of education, or because they are unable to leave their children at home while they work, many end up as domestic workers or selling [illegible] — neither of which guarantees them a wage. Even when they do work for money, they earn proportionally lower wages than men.

Finding solutions to these dilemmas has not been easy. Because women have not been part of the decision making processes when resources are allocated and social programmes are designed, they are left out of many programmes. But various women's programmes have evolved from rather specialized, often self- limiting efforts to draw attention to the problems, to programmes based on considerations of wider social issues. Many are now realizing that women are a component — very often the major component — of development efforts. Very few development programmes can succeed without the active involvement of women. Nor can they succeed unless they are based on a realistic understanding of women's needs and inclinations.

As more and more women give voice to their needs, it is also becoming apparent to many that there are a number of social problems — and responses — that women are in a unique position to understand. Not only do they identify the problems in the first place, but they are also the ones most likely to understand what ought to be done about them. Often what they need is assistance — technical and financial — and inspiration. They do not always need to be told either what the problem is or what to do.

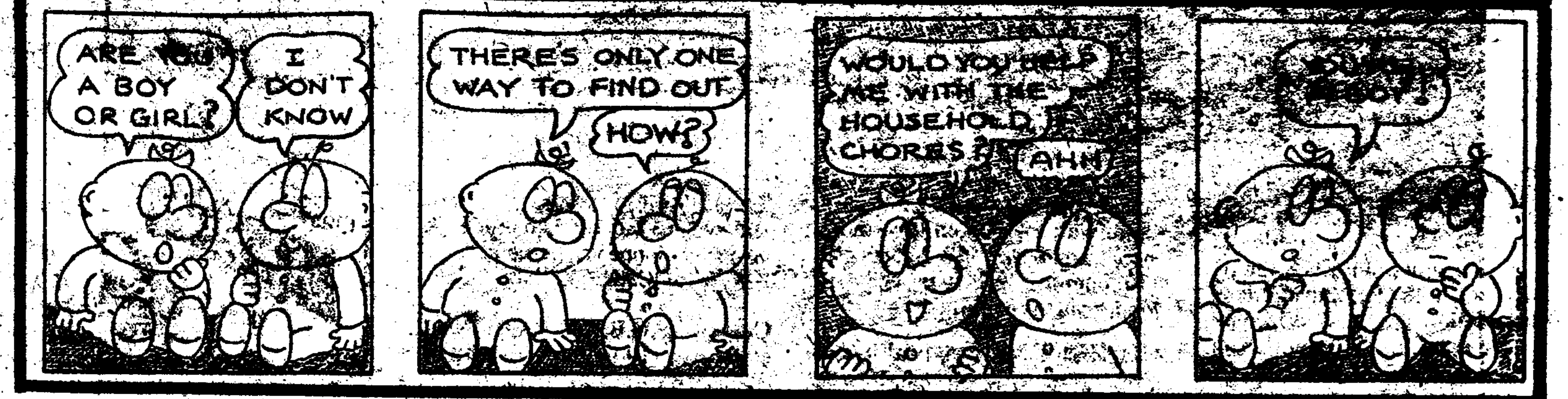
While certain generalities are appropriate when assessing the status of women in the world, the [illegible] are cultures — and there are always exceptions to the rules. Situ[illegible] if they are to be changed. Development programmes must be tailored to peculiar situations. The multiple roles and situations of the world's women provide perhaps the most [illegible] feature of the stories [illegible] — on midwives in Sudan, [illegible] in Indonesia, small farmers in Nepal, and famine victims in Africa. Responses and opportunities are different, from China to Zimbabwe to Brazil. But the stories are held together by the fact that they are about women — who suffer the burdens of oppression as well as the frustrations of still [illegible] unfulfilled promises.

For women all over the world, 1985 is a year to celebrate achievements of the past decade, as well as an opportunity to [illegible] assess [illegible]. Because of [illegible] years — with [illegible] in the workplace, in health, and in education — there are [illegible] more women than there were in 1975 who have [illegible] needed to move [illegible].

And there is [illegible] this will happen.

To go to the fields is almost a reflex, conditioned by the absolute lack of any other work. You go, even when you might not have to. The donkey needs fodder: you cut it by hand, sometimes [illegible] along the verges, and shove it into the sacks that hangs from the saddle. While you're about it, you pull up wild greens for a salad — a little sorrel, dandelions, whatever there is. You weed your patch of wheat, you loosen the dirt around the beans, tie up a vine. You look over to see how your neighbor's crops are coming. Not really that you hoped yesterday's hailstorm had beaten them down, but there would be some justice if... You collect a few twigs for kindling. And finally at some invisible cue of light not yet changed but about to change, the long walk back to town. Five miles, ten — a long way with nothing to think about except how to get a bit more land, a job — how to feed your children. Your children. Will they live like this? You don't ride the donkey; he needs his strenght too. The click of his hooves, the scrape of your boots and you almost fall asleep walking.

—*peasant woman from Southern Italy, (source: Women in the Shadows, by Ann Cornelisen)*

Women's work doesn't count

One of the hidden stories behind the African famine concerns the role of women as cultivators of basic foods — like maize, beans, and vegetables. Lindsey Hilsum argues that because women's work is undervalued in a society interested in the income from cash crops, the kinds of foods Africans eat are decreasing in quantity — and many are starving as a result.

In Kenya today, as in much of Africa, "work" has become synonimous with earning money.

On the whole, women support the subsistence economy, growing food for the family to eat, bringing up children, fetching water and wood — in short, doing all the daily tasks which keep a family going. No one denies that the tasks are essential, but because they do not involve money, they are not seen as "work" and are subsequently undervalued.

Providing the family's food is the African woman's most important task, and 80 per cent of the continent's food production is carried out by women. Yet, although the women are working just as hard — if not harder — than before, from Mozambique to Mali, from Swaziland to Sudan, each year yields less.

Why should this be? One reason is that as women's work is undervalued, so is it unsupported. The schoolteacher is not the only one to put earning money above growing food — so do many agricultural extension workers, government planners, and aid agencies.

The clearest examples occur in areas where cash cropping has taken over from food production. „When I was a child, the lands around my home were full of yams and maize and sweet potato", said a friend from Kenya's Central province. „Now, it's all flowers for export. It's good money, and fast money, but women find it increasingly difficult to feed their families from the diminishing plots available".

It was a trend established during colonial times, when Africans were encouraged, or in some places forced, to grow cocoa, coffee, cotton, tea and other crops for export to the colonising country. The colonisers, with their Victorian concept of "men's work" and "women's work", directed such programmes at the men, while encouraging women to concentrate on household tasks and child care.

Catapulted into a cash economy, African families were suddenly expected to buy food instead of grow it as they had previously. But there was rarely enough money after taxes had been paid. And, whereas women had controlled the whole process, from planting to cooking, now men were in charge of money. Feeding the family was not necessarily their first priority.

Modern African states, desperate for foreign exchange to cover the cost of oil and other imports, have continued to expand the land given over to cash crops. In one ice growing scheme in East Africa, no land at all was set aside for women to grow food crops. The nutritional status of children declined, according to one study, and a large number of women left their husbands because they could not grow the maize, beans and vegetables they needed. In other similar schemes, women have been expected to do the weeding or sowing of the cash crops, leaving them less time for cultivating food.

Even agriculture itself requires cash. Gone are the days when land was so plentiful you could move to a new plot for a few years, leaving the old one fallow. The increase in cash cropping, combined with expanding towns and population increase, has meant that people must cultivate more intensively on smaller plots. To do so, they need higher yielding varieties of seed, which in turn need fertilizer. It all adds up to money.

We are no longer asking for favors, we are asking for our rights.

One Zimbabwean woman summed up the problem when she said, "We know nothing about credit and loans. What we know is that we need money to improve our farming". But banks are often loathe to give credit to women because they have no collatoral. Although women work the land, the title deeds are usually in the man's name. Another Zimbabwean woman pointed out, "credit and loans are given to men only. But women also need farming credit to buy fertilizer".

Oh yes it does!

We are in a bar, in a small town in rural Kenya.

A few men are drinking standing up, while others are sitting at the green painted chairs and tables. There are just two women in there – myself and the barmaid.

"In my village, the women fetch water and firewood, look after the small animals, and take care of the house and children," says a schoolteacher as he takes another sip of warm beer.

"The women dig the *shamba* (family plot)," he continues. "They are doing planting. Except that now we have drought, of course, so there is no planting, and they have to go very far for water."

"What are the men doing?" I enquire.

"The men? Well, we work."

"Isn't that what the women are doing?"

"Oh no, women don't work!"

"But you've just told me all about the work that women do!"

"No, I'm talking about going out to work, earning money. In our culture, you see, women don't work."

Men own the land which women work, raising serious questions about who establishes the priorities. A Zimbabwean woman explained; the land is controlled by men. I say so because we are given two and a half acres to plough, but our husbands do not allow us to plant anything else except maize. So where shall we plant monkey nuts, beans and fruit that are good for our families?"

If men's priorities are often cash rather than food, and women disagree, there is little outside support that women can muster. Agricultural extension officers tend to be men, and they talk to men rather than women. And, reflecting government policies, they tend to advise on cash crop cultivation rather than food production.

There are many ways of addressing the problems African women are facing in their struggle to maintain food production. More support for women's farming, in the form of credit, improved agricultural tools, access to seed and fertilizer, would be a start. In some countries this is already happening on a small scale.

Training more women agricultural extension officers, and gearing "women's projects" to food production rather than domestic tasks and handicrafts would be a major policy change for many governments, and one which would greatly improve their chances of regaining food self- sufficiency.

It requires a change in attitudes to women's work. As long as what women do is seen as not terribly important, or not worthy of the title "work", no-one is going to take it seriously. Yet women themselves are well aware of their worth; said one Tikar women from Cameroon: „A woman is an important thing. A man is a worthless thing indeed, because a woman gives birth to the people of the country. What work can a man do? A woman bears a child, then takes a hoe, goes to the field, and is working there. She feeds the child". ■